

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

«На правах рукопису»

УДК _____

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Борбенчук І.М.

«__» _____ 20__ р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Засоби збереження в українськомовному перекладі виявів
білінгвізму (на матеріалі англомовних текстів різних жанрів)»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-з21мп

Капітонова Наталія Михайлівна _____

Науковий керівник:

доцент, д.філ. Поличева Ю.В. _____

Рецензент:

доцент, к.філол.н. Івашкевич Л.С. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без відповідних
посилань

Студентка _____

Київ 2023

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (0.35.041 Германські мови та література (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Борбенчук І.М.

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту

Капітоновій Наталії Михайлівні

1. Тема дисертації «Засоби збереження в українськомовному перекладі виявів білінгвізму (на матеріалі англомовних текстів різних жанрів)», науковий керівник дисертації: доцент, д.філ. Поличева Ю.В., затверджені наказом по університету від від 25 жовтня 2023 р., № 5029.
2. Термін подання студентом дисертації 4 грудня 2023 р.
3. Об'єкт дослідження: прояви білінгвізмів у англомовних художніх та рекламних текстах.
4. Предмет дослідження: специфіка передачі білінгвізмів англомовного художнього та рекламного текстів українською мовою.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
 - 1) розкрити основні характеристики та функції, що виконують прояви двомовності у текстах різних жанрів;
 - 2) дослідити психологічні методи та прийоми збереження культурних особливостей білінгвізмів при перекладі;
 - 3) охарактеризувати особливості та труднощі при перекладі художнього та публіцистичного тексту;

- 4) проаналізувати стратегії та способи збереження явища білінгвізму при перекладі художніх та рекламних текстів українською мовою;
 5) обґрунтувати перемикання кодів в англомовних художніх та рекламних текстах.

6. Орієнтовний перелік публікацій: тези на міжнародній студентській конференції, стаття у фаховому науковому журналі категорії «Б».

7. Дата видачі завдання: 26.04.2023 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.05.2023</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.06.2023</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 14.12.2023</i>	<i>вик.</i>

Студент _____ Наталія КАПІТОНОВА

Науковий керівник дисертації _____ Юлія ПОЛИЧЕВА

РЕФЕРАТ

Капітонова Н.М. Тема роботи: «Засоби збереження в українськомовному перекладі виявів білінгвізму (на матеріалі англомовних текстів різних жанрів)».

Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія».
КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2023.

У кваліфікаційній роботі розглянуто явище білінгвізму у англійськомовних художніх та публіцистичних текстах. Також досліджено причини та мотивацію використання двомовності у художніх та публіцистичних текстах. Описано стратегії, способи та перекладацькі трансформації при перекладі білінгвізмів, що націлені на збереження цього явища в україномовному перекладі.

Збереження проявів двомовності в перекладі текстів різних жанрів є важливим дослідженням, оскільки це дозволяє зберегти не тільки мовні особливості, а й культурні, ідентичні і концептуальні нюанси. Вивчення цієї теми відкриває можливості для вдосконалення практики перекладу та підкреслює важливість розуміння мовного різноманіття в глобальному контексті.

Наукова новизна дослідження полягає в всебічному вивченні феномена двомовності в англійських літературних і журналістських текстах. Вперше були досліджені стратегії і методи підтримки двомовності і симптомів б при перекладі на українську мову. Декомунізація між використанням двомовності та причинами, за якими одержувач використовує двомовність, доведена.

Практична значимість отриманих результатів полягає в тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасних двомовних досліджень. Отримані результати можуть бути використані для вивчення освітніх процесів, теоретичних і практичних занять з теорії та практики перекладу, соціолінгвістики та психолінгвістики.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні результати та концептуальні положення дослідницької роботи обговорювалися на XV Міжнародній студентській науково-практичній конференції “Людина як суб’єкт

міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов”.

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких 1 стаття на тему «Поняття «білінгвізм» та його особливості в художніх текстах» у науковому виданні «Advanced Linguistic», 2 – у збірці матеріалів XV Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Людина як суб’єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов».

Ключові слова: білінгвізм, двомовність, художній білінгвізм, перекладацька стратегія, англомовні рекламні тексти, перемикування кодів.

ABSTRACT

Kapitonova N.M. The topic of the work: "Means of preservation in the Ukrainian-language translation of manifestations of bilingualism (based on the material of English-language texts of various genres)". Qualification work on manuscript rights.

The qualifying work examines the phenomenon of bilingualism in English-language artistic and journalistic texts. The reasons and motivations for using bilingualism in artistic and journalistic texts are also investigated. Strategies, methods and translation transformations in the translation of bilingualisms aimed at preserving this phenomenon in Ukrainian translation are described.

Preservation of manifestations of bilingualism in the translation of texts of various genres is an important study, since it allows to preserve not only linguistic features, but also cultural, identical and conceptual nuances. Studying this topic opens up opportunities for improving translation practice and highlights the importance of understanding linguistic diversity in a global context.

Scientific novelty of the study consists in a comprehensive study of the phenomenon of bilingualism in English literary and journalistic texts. For the first time, strategies and methods of supporting bilingualism and b symptoms during translation

into the Ukrainian language were investigated. Decommunization between the use of bilingualism and the recipient's reasons for using bilingualism is proven.

Practical significance of the obtained results is that the dissertation enriches the research experience of modern bilingual studies. The obtained results can be used for the study of educational processes, theoretical and practical classes in the theory and practice of translation, sociolinguistics and psycholinguistics.

Approbation of research results. The main theoretical results and conceptual provisions of the research work were discussed at the XV International Student Scientific and Practical Conference "Man as a subject of intercultural communication: modern trends in philology, translation and teaching of foreign languages".

Publications. The main provisions and results of the dissertation research are covered in 2 publications, of which 1 article on the topic "The concept of "bilingualism" and its features in artistic texts" in the scientific publication "Advanced Linguistic", 2 - in the collection of materials of the XV International Student Scientific and Practical Conference " A person as a subject of intercultural communication: modern trends in philology, translation and teaching of foreign languages".

Key words: bilingualism, bilingual, artistic bilingualism, translation strategy, English advertising texts, code switching.

Список публікацій здобувача за темою магістерської дисертації

1. Капітонова Н. М., Поличева Ю. В. Поняття «білінгвізм» та його особливості у художніх текстах. *Advanced Linguistics*. 2023. № 12.
2. Капітонова Н. М. Поняття та явище білінгвізму. *Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов* : Матеріали XV Міжнар. студент. науково-практ. конф., м. Київ, 14 квіт. 2023 р. Київ, 2023. С. 25.
URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm#inbox/FMfcgzGsmDlGsfSPJmPxHznQGNFjFJfp?projector=1&messagePartId=0.1>.

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ.....	2
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 БІЛІНГВІЗМ В РОЗРІЗІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ...	11
1.1 Поняття «білінгвізм» у лінгвістиці.....	11
1.1.1 Історичний аспект дослідження та суть явища білінгвізму....	11
1.1.2 Типи білінгвізму.....	15
1.2 Роль білінгвізмів у створенні образності у текстах різних жанрів.....	20
1.2.2 Двомовність у текстах художнього жанру.....	20
1.2.1 Роль білінгвізмів у публіцистичних текстах.....	25
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	30
РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ БІЛІНГВІЗМІВ В ТВОРАХ РІЗНИХ ЖАНРІВ.....	32
2.1 Методи і прийоми перекладу білінгвізмів.....	32
2.1.1 Переклад білінгвізмів як відтворення двомовності.....	32
2.1.2 Психологічні погляди на білінгвізм у перекладі.....	38
2.2 Труднощі перекладу текстів різних жанрів.....	41
2.2.1 Труднощів при перекладі художнього тексту.....	41
2.2.2 Особливості перекладу публіцистичного тексту.....	45
2.2.3 Збереження культурних та мовних нюансів у перекладі.....	48
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	52
РОЗДІЛ 3 ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БІЛІНГВІЗМІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ТЕКСТАХ РІЗНИХ ЖАНРІВ.....	54
3.1 Використання перекладацьких трансформацій при перекладі (на прикладі текстів Агати Крісті та рекламних текстів).....	54
3.2 Прагматика мовлення білінгвального персонажа (на матеріалах текстів Агати Крісті).....	70
3.3 Стратегії перекладу рекламних текстів з проявами двомовності.....	75

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	91
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	96
ДОДАТОК А. Приклади перекладів з художніх текстів Агати Крісті.....	103
ДОДАТОК Б. Приклади з рекламних текстів, реклами.....	116
ДОДАТОК В. Співвідношення стратегій перекладу художніх текстів (на прикладі текстів Агати Крісті).....	124
ДОДАТОК Г. Співвідношення ереключення кодів персонажа художнього тексту.....	125

ВСТУП

У світі глобалізації та міжкультурної взаємодії, білінгвізм визначає нові вимоги та відкриває перспективи для мовної комунікації. Спроби збереження індивідуальних та культурних особливостей при перекладі текстів різних жанрів набувають особливої актуальності. Магістерська робота присвячена вивченню засобів збереження проявів білінгвізму в перекладі, зокрема у текстах різних жанрів, щоб зрозуміти, як мовна різноманітність може впливати на ефективність та адекватність перекладу. Дослідження враховує вплив культурних, соціальних та індивідуальних контекстів на процес вибору засобів передачі білінгвального змісту, спрямованого на забезпечення найточнішого інтерпретування та збереження мовної багатоманітності.

Актуальність даної магістерської роботи полягає в необхідності розробки ефективних стратегій перекладу для забезпечення точного і адекватного вираження білінгвального змісту у різних жанрах текстів. Збереження проявів білінгвізму при перекладі текстів різних жанрів важливо, оскільки це дозволяє зберегти не лише мовні особливості, але й культурні, ідентичні та концептуальні нюанси. Дослідження цієї проблеми відкриває можливості для вдосконалення перекладацької практики та підкреслює значущість розуміння мовної багатоманітності у світовому контексті.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. Теорія вивчення двомовності в лінгвістиці була розроблена ще досить давно. В наш час над вивчення цього явища працюють такі українські науковці та мовознавці як Н. П. Шумарова і її праця про володіння мовою [19], праця Б. Ажнюка про мову українських переселенців в діаспорі, словник Л. Ставицької, мовознавчі роботи О. І. Чередниченка, Г. М. Яворської, В. М. Труби, Р.М. Фрумкіна [33]. Принципи кодових перемикань вивчали у галузях психології Л.С. Виготський та О.Р. Лурія. Л.В. Щерба [8] та С. Семчинський [23] запропонували різні підходи до класифікацій білінгвізмів та охарактеризували детальніші визначення. Зарубіжні лінгвісти вивчали феномен білінгвізму ще активніше, ніж вітчизняні. Такі науковці як Е. Гауген, У. Вайнрайх, Дж. Фішман, Р. Белл, У. Ламберт

охарактеризували явище двомовності, класифікували, вивчали всі труднощі мовної взаємлдії, досліджували психолінгвістичні аспекти, поведінку та вплив білінгвів на розвиток реципієнтів. Таким чином, питання класифікації білінгвізму є дуже широким і дискусійним серед науковців.

Об'єктом дослідження є прояви білінгвізмів у англомовних художніх та рекламних текстах.

Предметом дослідження є специфіка передачі білінгвізмів англомовного художнього та рекламного текстів українською мовою.

Мета роботи полягає у вивченні та розкритті функціональних особливостей використання білінгвізмів в англійськомовних художніх та рекламних текстах та способи збереження цього явища при перекладі українською мовою.

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) розкрити основні характеристики та функції, що виконують прояви двомовності у текстах різних жанрів;
- 2) дослідити психологічні методи та прийоми збереження культурних особливостей білінгвізмів при перекладі;
- 3) охарактеризувати особливості та труднощі при перекладі художнього та публіцистичного тексту;
- 4) проаналізувати стратегії та способи збереження явища білінгвізму при перекладі художніх та рекламних текстів українською мовою;
- 5) обґрунтувати перемикання кодів в англомовних художніх та рекламних текстах.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання поставлених завдань використовувалися *загальнонаукові методи*: аналіз, індукція, дедукція та аналогія для дослідження та характеристики теоретичних засад, методів дослідження та формування висновків дослідження. *Спеціальні лінгвістичні методи*. Метод контекстологічного аналізу та суцільної вибірки для сегментації тексту, ідентифікація білінгвізмів та наведення прикладів використання білінгвізмів та їх відтворення в українськомовному тексті. Порівняльний аналіз

текстів оригіналів та перекладу було використано для визначення ступеня збереження лексико-стилістичних особливостей тексту перекладу. Трансформаційний аналіз дозволив визначити та описати прийоми способи перекладу білінгвізмів. Метод кількісного аналізу було застосовано для визначення частотності використання перекладацьких трансформацій та стратегій перекладу проявів білінгвізмів.

Матеріалом дослідження слугували 197 фрагмента художніх творів (Агата Крісті «Вбивство на полі для гольфа» та «Таємнича пригода в Стайлзі») та 104 фрагментів рекламних текстів та слоганів, що зображають явище білінгвізму та характеризують збереження цього явища при українському перекладі, та українськомовні відповідники всіх фрагментів. Приклади відібрано шляхом суцільної вибірки.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні явища білінгвізм у англійськомовних художніх та публіцистичних текстах. Вперше досліджено стратегії та способи збереження проявів білінгвізмів при перекладі на українську мову. Доведено залежність між використанням білінгвізмів і причиною, що зумовлює використання реципієнтом проявів двомовності.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасних досліджень білінгвізмів. Отримані результати можуть бути використані в навчальному процесі, в теоретичних та практичних курсах теорії та практики перекладу, при вивченні соціо- та психолінгвістики.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні результати та концептуальні положення дослідницької роботи обговорювалися на XV Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов».

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 2 публікаціях, з яких 1 стаття на тему «Поняття «білінгвізм» та його

особливості в художніх текстах» у науковому виданні «Advanced Linguistic», 2 – у збірці матеріалів міжнародної студентської науково-практичної конференції.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (86 джерела, у тому числі 37 - іноземною мовою), списку ілюстративних джерел (15 джерела), 4 додатків на 22 сторінках. Загальний обсяг дисертації - 125 сторінок. Основний зміст викладено на 93 сторінках.

РОЗДІЛ 1 БІЛІНГВІЗМ В РОЗРІЗІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Поняття «білінгвізм» у лінгвістиці

1.1.1 Історичні аспекти дослідження

Поряд зі зростанням інтересу до сучасних досліджень мовної політики, мовного планування, мовної екології та мовних контактів в умовах формування багатонаціональної держави, зростає інтерес до вивчення проблеми білінгвізму та соціальних детермінант двомовності.

Термін «білінгвізм», як і багато споріднених термінів («одномовність», «одномовність», «багатомовність», «багатомовність», «плюрилінгвізм»), давно увійшов у лінгвістичну практику, але розуміння лінгвістами того, що таке білінгвізм, і їхні підходи до пояснення білінгвізму досі суттєво різняться. Отже, визначення білінгвізму - це здатність людини або мовної спільноти переключатися між двома (або більше ніж однією у випадку мультилінгвізму) мовами для задоволення своїх комунікативних потреб [16]. За В. Вайнрайхом, білінгвізм - це використання двох мов і використання усної мови, здатності перемикатися між цими мовами залежно від ситуації спілкування [71]. Існують як суб'єктивні, так і об'єктивні причини існування різних тлумачень поняття білінгвізму. До суб'єктивних належать політичні чи ідеологічні упередження творців концепції, до об'єктивних - складність і багатогранність самого явища.

Білінгвізм - це особливий стан суспільного життя, за якого спостерігається і визнається співіснування та функціонування двох мов у межах держави. Джерелом двомовності, як правило, є етнічна неоднорідність суспільства. Наприклад, існування в межах держави двох етнічних груп, які використовують різні мови. Двомовність як явище поширена тому, що в сучасному світі мало етнічно «чистих» держав [21, с. 3].

Лінгвісти не одразу почали вивчати білінгвізм безпосередньо. Більшість ранніх досліджень білінгвізму були присвячені іншим лінгвістичним питанням.

Зокрема, деякі аспекти білінгвізму були узагальнені в порівняльній граматиці та дослідженнях мовної взаємодії.

В історії досліджень білінгвізму можна виділити два етапи. Перший етап припадає на 50-70-ті роки 20 століття і характеризується безпосереднім інтересом до теоретичних питань. У цей період виникла теорія білінгвізму, на яку й досі спираються сучасні дослідники [16].

На момент формулювання теорій білінгвізму існували дві різні дослідницькі парадигми: одна зосереджувалася на функціональних аспектах і була представлена роботами зарубіжних соціолінгвістів, тоді як інша розвивалася переважно на соціальних (ідеологічних) факторах.

Наприклад, один відомий дослідник визначає білінгвізм як «вільне володіння або просто володіння двома мовами» [8]. Також можна сформулювати визначення: «Білінгвізм - це однаково вільне володіння двома мовами. Іншими словами, білінгвізм починається тоді, коли ступінь володіння другою мовою наближається до ступеня володіння першою мовою».

Другий етап дослідження білінгвізму, який розпочався наприкінці 1980-х років і триває донині, демонструє особливий інтерес дослідників до прикладних питань. Найважливішими прикладами в українському мовознавстві є монографія Н. Шумарової про володіння мовою [19], праця Б. Ажнюка про мову українців у діаспорі, словник Л. Ставицької, численні теоретичні праці з проблеми сленгу та інші роботи, присвячені окремим прикладним аспектам соціолінгвістики. Незважаючи на великий інтерес до соціолінгвістичних досліджень із залученням різних лінгвістичних ресурсів, на даному етапі відсутня теоретична база для сучасного розуміння сленгу [22, с. 4].

Деякі поширені визначення не вказують на ступінь лінгвістичної компетенції. Вони просто припускають, що практика використання мови вже означає здатність використовувати мову для спілкування. Втім, це визначення схоже і видається компромісом між радянською академічною традицією та зарубіжним досвідом було сформовано загальне визначення: Білінгвізм це розуміння та володіння двома мовами і сталий перехід з однієї мови на іншу

залежно від контексту ситуації [19, с. 9-10]. Дослідники виділяють такі фактори, що формують білінгвізм: ставлення двомовних індивідів до мови (у тому числі стереотипне ставлення); кількість членів двомовної групи та їхня соціокультурна гомогенність або диференціація; соціальні та політичні відносини між цими підгрупами; двомовні переваги, престиж і культурні традиційні прояви ставлення та поведінки, такі як ставлення кожної спільноти та ставлення до білінгвізму.

З соціолінгвістичної точки зору білінгвізм також розуміється як «співіснування двох мов у межах однієї мовної групи та використання цих мов у відповідних комунікативних сферах залежно від соціальних умов та інших параметрів комунікативних актів» [19, с. 115].

Білінгвізм, окрім того, відображає ситуацію, коли внаслідок законодавчо встановлених норм і законів дві мови визнаються державою як офіційні, кожна з яких має рівний статус. Типовими прикладами країн з двомовними офіційними мовами є Канада (французька та англійська мови), Бельгія (нідерландська, французька й німецька), Фінляндія (фінська і шведська).

Як наукове явище, "білінгвізм" означає співіснування двох мов і аналізується в науковій літературі з двох точок зору:

- соціальне явище;
- індивідуальні характеристики.

Білінгвізм як соціальне явище - це особливий випадок суспільного життя, в якому спостерігається і визнається факт функціонування та співіснування двох мов у межах держави.

Багато вчених, зокрема І. Джонсон, схильні розглядати білінгвізм не лише як соціальне явище, але й з точки зору його стилістичного використання. Вони підкреслюють соціальну значущість надання переваги тій чи іншій мові залежно від ситуації. У цьому контексті соціально значущим стає зв'язок між ставленням і соціальними оцінками до кожної мови (а не лише реакціями на зміну ситуації спілкування) та явищем перемикання кодів у контексті білінгвізму в групах, соціальних верствах і суспільстві загалом [32].

Дві протилежні позиції в розумінні білінгвізму - це соціально-функціональний підхід та індивідуально-психологічний підхід. Згідно з першим, білінгвізм стосується не лише окремих осіб, але й цілих груп, цілих суспільств і спільнот. За такого підходу білінгвізм можна розглядати крізь призму двомовності проти двомовності та двомовності проти взаємодії (ступеня та типу). Друга парадигма вивчає білінгвізм з погляду психології окремого індивіда та індивідуальний білінгвізм. Ці парадигми враховують не лише соціальні орієнтації мікро- та макроспільнот, а й ширший соціокультурний контекст, що відображає структуру суспільства.

Процес вивчення другої мови пов'язаний з явищем інтерференції, при якому елементи першої мови проникають у мову, що вивчається. Це явище може бути одностороннім або взаємним. Наприклад, якщо український студент вивчає англійську мову, українська мова може впливати на англійську, але не навпаки. У цьому випадку студент стає двомовним: українською та англійською мовами, але не англійською та українською. Якщо професійний перекладач володіє англійською та українською мовами, а його українська має відтінки англійської, можна говорити про його білінгвізм. Цей тип білінгвізму потребує подальшого дослідження з соціолінгвістичної точки зору [4].

Цей тип білінгвізму рідко є результатом академічного навчання, але частіше є наслідком змішаних сімей, міжнародних кордонів та міграції. Дослідження групового білінгвізму зосереджені на таких сценаріях. Це пов'язано з тим, що одномовний білінгвізм не є повноцінним білінгвізмом у лінгвістичному сенсі. Наприклад, якщо український текст написаний латиницею, мовна система залишається незмінною, змінюються лише графічні символи. Таким чином, існування різних систем світосприйняття (попри їхню обмеженість) не впливає на мовну ідентичність.

У процесі вивчення другої мови відбувається явище інтерференції, при якому елементи першої мови проникають у мову, що вивчається. Це явище може бути одностороннім або взаємним. Наприклад, якщо український студент вивчає англійську мову, українська мова може впливати на англійську, але не навпаки.

У цьому випадку студент стає двомовним: українською та англійською мовами, але не англійською та українською. Якщо професійний перекладач володіє англійською та українською мовами, а його українська має відтінки англійської, можна говорити про його білінгвізм. Цей тип білінгвізму потребує подальшого дослідження з соціолінгвістичної точки зору.

1.1.2 Типи білінгвізму

Тема білінгвізму дуже широка і багатовимірна. Її можна аналізувати з точки зору мовця, з точки зору суспільства і з точки зору самої мови (або мов). Таким чином, виділяють лінгвістичний, соціолінгвістичний, психолінгвістичний, психолінгвістичний та педагогічний (методичний) аспекти білінгвізму, залежно від того, з якої точки зору науковці розглядають це поняття.

Лінгвістика, зокрема, аналізує структуру двох мов, співвідношення структурних елементів та їхню взаємодію і взаємопроникнення на різних рівнях. Основним завданням соціолінгвістичного підходу є аналіз ролі соціальних функцій, які відіграє білінгвізм у житті мовців. Психолінгвістика зосереджується на виявленні особливостей мовних категорій і понять, відображених у мовній свідомості білінгвів, а також вивчає особливості збереження, розпізнавання і розуміння категорій і понять, які є специфічними для другої мови і не присутні в мовній свідомості носіїв мови. Педагогічний аспект вивчення білінгвізму зосереджується на найбільш раціональних шляхах вивчення процесу засвоєння двох мов у двомовному контексті та розробці методів навчання білінгвів [33, с. 150-151].

Залежно від кожного аспекту білінгвізму можна виокремити різні типи білінгвізму. Слід зазначити, що типологія білінгвізму є одним із дискусійних питань у теорії білінгвізму. У вирішенні цього питання існує велика термінологічна плутанина і непослідовність, деякі автори використовують один і той самий термін для позначення різних типів білінгвізму [25, с. 16].

Необхідно відзначити, що найобширнішим поділом є поділ на офіційний та неофіційний білінгвізм. Термін офіційний білінгвізм відображає ситуацію, коли обидві мови визнані державою як офіційні через законодавчо встановлені норми та закони. Наприклад, Бельгія, Канада, Мальта. Неофіційний білінгвізм - це ситуація, коли лише одна з двох мов офіційно визнана на законодавчому рівні і є мовою, якою найчастіше користуються жителі країни. Зазвичай друга мова широко використовується значною частиною населення, хоча вона не визнана офіційною мовою.

Природа білінгвізму залежить насамперед від типу мовного контакту. Іншими словами розрізняють, індивідуальний білінгвізм і груповий білінгвізм відрізняються тим, що їх можна вивчати у зв'язку з особистістю мовця і мовною групою [33, с. 152].

Нарешті, можна визначити, що найповнішою типологією білінгвізму, є типологія, що структурує погляди багатьох науковців, пропонує критерії вивчення цього явища і відповідно до них виокремлює типи білінгвізму. У ній перераховані типи білінгвізму у зв'язку з основними аспектами досліджень, про які йшлося вище: психологічним, соціологічним та лінгвістичним.

Для нашого дослідження, перш за все є актуальним психологічний аспект. Тут білінгвізм визначається за трьома основними критеріями. Зокрема, за кількістю дій, що виконуються на основі цієї навички, поділяють рецептивний (здатність розуміти звуки мови, що належать до системи другої мови, але не більше), репродуктивний (здатність відтворювати вголос або в думках прочитане або почуте) і продуктивний (завершення осмисленого речення, що належить до тесту системи другої мови) білінгвізм. Деякі науковці зазначають, що цей критерій визначає лінгвістичну компетентність (латентний білінгвізм, неактивне спілкування другою мовою) та прагматичний білінгвізм (коли друга мова активно використовується в процесі комунікації) [8, с. 94].

Наступним критерієм психологічної класифікації білінгвізму є співвідношення двох мовленнєвих механізмів. Найпоширеніша класифікація поділяє білінгвізм на «змішаний» білінгвізм і «чистий» білінгвізм. «Чистий»

білінгвізм характеризується співіснуванням у свідомості мовця двох незалежних мовних систем. «Змішаний» білінгвізм характеризується переплетенням двох мовних систем, що створює особливу мовну форму, в якій один план змісту має два плани вираження [8, с. 95].

Третім критерієм класифікації білінгвізму є спосіб, яким кожна мова пов'язує мовлення і мислення. Таким чином розрізняють прямі типи (друга мова білінгва безпосередньо пов'язана з мисленням) та опосередковані типи (білінгви розглядають свою другу мову як кодову систему для експресивних компетенцій першої мови, а тому компетенції другої мови опосередковано пов'язані з мисленням через компетенції першої мови і безпосередньо не зіставляються з мисленням) [22, с. 5].

У той же час існує інша було досліджена інша класифікація поділу білінгвізмів, яку описує у своїх працях Н. Шумарова. Дана класифікація перераховує вісім ознак, покладених в основу розрізнення типів білінгвізму: характер зв'язку компонентів білінгвізму, ступінь засвоєння (подібно до попередньої психологічної класифікації, заснованої на критерії кількості дій, виконуваних на основі даної навички), характер зв'язку білінгвізму з мисленням, ступінь дифузії способів поширення, час засвоєння, способи засвоєння і функціональні форми білінгвізму [33].

Характер зв'язку між компонентами білінгвізму і мислення відображається в термінах прямого (пов'язаного, скоординованого) і непрямого (пов'язаного, залежного) типів білінгвізму. Перший тип характеризується створенням прямої мовної системи, коли кожен з двох мовних засобів асоціюється з відповідним незалежним семантичним рядом. Опосередкований (непрямий) білінгвізм передбачає створення залежної мовної системи, в якій два набори мовних засобів асоціюються з одним і тим же семантичним рядом і в голові мовця формується лише одна система асоціацій.

За способом поширення білінгвізму розрізняють спонтанно засвоєний і примусово нав'язаний білінгвізм, на противагу першій типології, де розрізняють - природний (засвоєний без цілеспрямованого впливу на формування цієї

навички), штучний (активно і свідомо реалізований за умов, що на нього впливають) і синтетичний (поєднання природних і штучних умов навчання) [33, с. 160]. Залежно від ступеня поширеності двомовність поділяється на масову (охоплює все або більшість населення), групову (охоплює певний сегмент населення або обмежену кількість представників) та індивідуальну (має індивідуальний характер).

Груповий білінгвізм може бути двостороннім або одностороннім. Найбільш частим і поширеним є односторонній білінгвізм, при якому людина має лише одну з мов, що складають цей тип білінгвізму, як рідну [25, с. 17]. З цієї причини Е. Хауген стверджує, що «тягар білінгвізму» лягає лише на одну групу в двомовному суспільстві, тоді як інша група очікує, що з нею розмовлятимуть її рідною мовою в усіх ситуаціях міжгрупової комунікації. У зв'язку з цим постає питання про офіційний і фактичний статус мов у двомовних суспільствах.

Колаборативний білінгвізм виникає тоді, коли дві мовні системи, що не перетинаються, володіють однаковою мірою. Існує також змішаний тип, коли «друга» мова вивчається на основі вже сформованої системи рідної мови («першої») і постійно перебуває під впливом її результатів; подібний аргумент наводить Е. Кассіерер: «Проблема не в тому, щоб вивчити нову мову, а в тому, щоб забути стару». Адже «наші сприйняття, інтуїції та концепції злиті з термінами та мовними формами мови. Щоб розірвати зв'язок між словами і предметами в рідній мові, потрібно докласти величезних зусиль» [27].

Залежно від вікового етапу засвоєння другої мови прийнято розрізняти ранній білінгвізм, який передбачає формування білінгвального мислення, і пізній білінгвізм, який формує передумови для формування мислення. Дослідники по-різному оцінюють ранній білінгвізм, але зазначається, що ранній білінгвізм сприяє усвідомленню символічної природи мови та розвитку мовної компетенції [33, с. 169]

Залежно від способу використання двох мов і сфери ціннісних орієнтацій білінгвізм може бути горизонтальним (коли спосіб існування двох мов рівноцінний у використанні і мови однаково цінуються носіями), вертикальним

(коли пріоритет надається використанню писемної форми і діалекту однієї мови, друга мова функціонує тільки в її писемній формі і одна мова є рідною, а друга мова функціонує тільки в її писемній формі і одна мова має пріоритет на ціннісній шкалі над рідною) і косим (використання писемної форми однієї мови і діалекту іншої мови).

На основі відмінностей між кількісними та якісними характеристиками цього явища класифікують і багато інших видів білінгвізму. Зокрема, залежно від ціннісної орієнтації мовця, розрізняють горизонтальний білінгвізм (коли мови оцінюються мовцем однаково) і вертикальний білінгвізм (коли одна або кілька мов мають пріоритет над першою (основною) мовою на шкалі цінностей). Залежно від ступеня розділення контактних мов розрізняють кооперативний (чистий) білінгвізм і залежний (змішаний) білінгвізм [26, с. 55].

С. Семчинський відрізняє трохи іншу класифікацію, а саме: субординативна двомовність, «коли володіння білінгвом (двома мовами) неоднакове і коли соціальні моменти сприяють переважному використанню однієї мови за рахунок іншої»; координативна двомовність, «коли дві різні мови використовуються двомовцем у різних ситуаціях спілкування і між ними встановлюються певні відповідності, які при сприятливих умовах ведуть до інтерференцій, що можливі в обох напрямках»; чиста (або ідеальна) двомовність, «коли мовні механізми двох систем співіснують у свідомості двомовців без будь-якого зв'язку» [23, 352-353]. Слід зауважити, проте, що останній тип двомовності С. Семчинський кваліфікує як «лише теоретично допустиму абстракцію» [23, 353].

Необхідно відзначити, що також існують також наступні класифікації білінгвізмів: залежно від рівня володіння двома мовами розрізняють кооперативний білінгвізм і залежний (змішаний) білінгвізм. При кооперативному білінгвізмі створюються дві паралельні системи. У залежному білінгвізмі одному плану змісту відповідають два плани репрезентації (переклад різними мовами). Деякі дослідники розрізняють внутрішній (побутовий) білінгвізм і штучний (навчальний) білінгвізм. Перший є результатом впливу

мовного середовища в дитинстві. Інший, штучний білінгвізм, є результатом вивчення іноземної мови для самореалізації. Він формується поза мовним середовищем, на основі умов навчання та недостатньої мовної практики. Однак він передбачає цілеспрямоване навчання з використанням спеціальних методів, що поєднують аналіз, синтез, порівняння, перемикання з однієї мови на іншу, переклад тощо. Таким чином, штучний білінгвізм характеризується такими ознаками 1) асиметрична комунікативна компетенція двома мовами; 2) контрольований характер; 3) особливі комунікативні траєкторії [30].

У світлі вищесказаного, варто зазначити, що за останні роки, білінгвізм в Україні став одним з найважливіших предметом соціолінгвістичних досліджень. Це засвідчує, зокрема, розгалуженість мікрополя, яке створює білінгвізм з різними похідними: білінгвізм (двомовність), індивідуальний білінгвізм, масовий білінгвізм, штучний білінгвізм, природний білінгвізм, регіональний білінгвізм, національний білінгвізм, соціальний білінгвізм, міжгруповий білінгвізм, внутрішньогруповий білінгвізм, індивідуальний / соціальний білінгвізм, масовий / індивідуальний білінгвізм, двосторонній білінгвізм, односторонній білінгвізм, початковий білінгвізм, прогресивний білінгвізм, інтегрований білінгвізм, адекватний білінгвізм, регресивний білінгвізм, залишковий білінгвізм [30, с. 19].

1.2 Роль білінгвізмів у створенні образності у текстах різних жанрів

1.2.2 Двомовність у текстах художнього жанру

Для сучасної когнітивної лінгвістики важливим є виявлення одиниць художніх текстів з потенційною семантичною інтеграцією та їхніх параметрів. Кожна одиниця національної мови має імпліцитне культурне підґрунтя, оскільки мова відображає явища суспільного життя та історичні події, які є специфічними та унікальними для певної культури. Вимоги, характерні для національної мови, є основою для створення літературних текстів як одного з найважливіших

компонентів і умов національної ідентичності та самобутності. Формування особливого типу особистості у взаємодії різних культур вимагає розуміння цього процесу у зв'язку з особливостями так званих маргінальних особистостей, які сприймають свою національну культуру як чужу. Двоїстість у білінгвізмі долається авторською інтенцією та активною життєвою позицією, яку білінгви виражають у своїх текстах. Етнічна ідентичність, таким чином, залежить від домінуючої ідеології білінгва та визначення етнічної ідентичності. У цьому випадку одна з головних ролей належить двомовним письменникам. Їх творча свідомість уніфікує білінгвальну картину світу та інтегрує її з новими смислами, які є спільними для обох двомовних культур. Художній білінгвізм як об'єктивний результат соціокультурної ситуації створює можливості для зіставлення та специфічних перспектив і розширює дослідницьку парадигму сучасної лінгвістики [67].

Мова як культурний код передає менталітет народу, реалізує його специфіку та визначає весь процес міжкультурної комунікації. Мова, якою написано текст, не є єдиним критерієм національної приналежності автора. Багатомовність призводить до ситуацій, коли обирається домінантна мова, яка не завжди може бути рідною. Це піднімає проблему мовної ідентифікації. Причини такого вибору варіюються від можливості більш успішної кар'єри до ширшого спектру робочих місць, особливо реалізації творчого потенціалу особистості в різних напрямках і типах текстів.

Взаємодія різних культур створює певний мовний характер, який можна описати як периферійний, в якому людина сприймає власну національну культуру так, як вона бачить її ззовні. Статус національної мови підкріплюється тією мовою, якою людина володіє в повній мірі. Мова, як культурний код, передає національний менталітет, реалізує національні особливості та визначає весь процес міжкультурної комунікації. Мова, якою створено текст, не є єдиним критерієм національної приналежності автора.

Внаслідок моделювання процесу взаємодії двох мов у створенні семантичного поля дискурсу/тексту як результату цієї діяльності є відправною

точкою лінгвокультурологічного аналізу. Білінгвізм є психологічним механізмом створення усних артефактів, що належать до двох мовних систем, а типи білінгвізму, що виділяються з лінгвістичної точки зору, послідовно відповідають типу звичної.

Як результат мовної та когнітивної діяльності двомовних літературних авторів (митців), двомовні літературні тексти можна класифікувати двома способами: як результат когнітивної та мовної творчої діяльності творця - білінгвізм у первинній мові, у вторинній мові та в літературних процесах. У такому випадку когнітивний потенціал цього тексту може бути повною мірою виражений лише мовою перекладу і лише як текст, у якому знаки мови-джерела на різних рівнях свідомо збережені творчим білінгвом.

Звичайно, ми маємо справу з двомовним художнім текстом лише в тому випадку, якщо цей текст був створений літературною особистістю, яка за своєю суттю є білінгвом. Тексти, перекладені в результаті роботи перекладача, тобто іншої мовної особистості, не можуть вважатися двомовними, оскільки в них зберігається певна кількість іншомовних елементів і здійснюється додаткова інтерпретація для реалізації певного художнього задуму. Адже якщо перекладацьку діяльність розглядати як спробу представити абсолютну валідність авторського тексту, тобто єдність тексту оригіналу і тексту перекладу, то неминуче виникає концептуальна суперечність. За визначенням, носій мови є також автором індивідуального світогляду і тому не може уніфікувати дві мовні ідентичності в результаті хронологічної послідовності своєї роботи над даним текстом. Ці індивідуальні картини світу в жодному разі не є досконалими копіями одна одної, а пов'язані з національною картиною світу у їхньому взаємному зв'язку. Визначаючи координати семантичного поля двомовних текстів, можна виявити деталі та закономірності розвитку мовних особистостей білінгвів. Тут можна виокремити такі параметри:

- інтертекстуальний план білінгвальних текстів (досить повне сприйняття таких текстів характеризується відсиланнями до інших текстів);

- внутрішньо-текстовий план двомовного тексту показує його значення та поєднання на лексичному рівні, а також контекст використання синонімів, метафор, антонімів та синонімів у всьому корпусі текстів автора;
- мовна гра є результатом інтертекстуальної та інtrateкстуальної взаємодії і реалізує весь потенціал двомовних художніх текстів.

На основі вище сказаного, можна виокремити, що етнічна ідентичність, виражена на індивідуальній осі, передбачає поглиблене вивчення закономірностей текстів, написаних двомовними авторами. Письменник, як суб'єкт національної культури, репрезентує національну картину світу свого народу іншою мовою і досягає цього завдяки активній життєвій позиції. Маргінали існують з моменту виникнення відносин і контактів між народами. Особливе становище маргінала сприяє зовнішньому сприйняттю культури, до якої він етнічно належить, і якщо він свідомо прагне брати участь у долі цієї культури, то набуває найбільш цінних, на загальну думку, соціальних якостей. Завдяки цим якостям маргінальні індивіди протягом історії неодноразово відігравали роль активних суб'єктів спадкоємності у розвитку як самостійної культури, так і відносин з іншими культурами [37]. Таким чином, етнічна ідентичність залежить від домінуючої ідеології та визначення етнічної ідентичності білінгва.

Двомовна мовна особистість з власною мовною, культурною та риторичною компетенцією допомагає прояснити референційність мовних знаків та уникнути «культурного шоку», який часто виникає при читанні перекладених текстів. Таким чином, процес міжкультурної комунікації відбувається на більш високому рівні, ніж перекладацька інтерпретація тексту іноземною мовою, а інформація передається найменш спотворено і найбільш повно, за винятком неповних літературних повідомлень.

Творма свідомість авторів-білінгвів інтегрує білінгвальну картину світу з новими смислами, поширеними як у мовній, так і в культурній сферах. Творчий (художній) білінгвізм як об'єктивний наслідок соціокультурної ситуації створює

можливості та перспективи для зіставних досліджень, розширюючи таким чином дослідницьку парадигму сучасної лінгвістики.

Полігенетичність двомовних художніх текстів є умовою для ефекту «культурної інтеграції». У таких текстах можуть взаємодіяти різні культурні контексти [42], що забезпечується вживанням окремих слів та їхніх сполучень, які є чужими для тексту в цілому, а також авторською інтенцією автоматичного перекладу. Двомовні художні тексти набувають транслінгвістичних ознак, оскільки їх використання «вказує» на контекст іншої мови. Отже, структурно-семантична організація двомовних художніх текстів визначається інтертекстуальністю та текстовими особливостями, які, у свою чергу, визначають загальний вектор літературної концептуалізації в цілому.

Специфіка літературної концептуалізації виявляється при когнітивно-семантичному аналізі художніх текстів. Складна природа художніх текстів авторів-білінгвів відзначається, насамперед, тим, що вони відображають когнітивні та мовні аспекти мовленнєво-мисленнєвої діяльності літературної білінгвальної особистості. Такі тексти репрезентують норми мовного кодування знань білінгвами, норми білінгвальної концептуалізації (сегментації та категоризації об'єктів первинної культурної дійсності та пошуку їх істинного значення в мові засвоєваної культури), а також аспекти мовної когнітивної діяльності в білінгвальній картині світу. Взаємні зв'язки постають як опис і вираження національної картини світу «першої» мови мовними засобами «другої» мови, але не можна заперечувати, що мови мають різні способи опису екстралінгвістичної дійсності [63].

У кінцевому підсумку, роль найпопулярнішої в суспільстві на даному історичному етапі літературної мови у створенні двомовних художніх текстів авторами-білінгвами є незаперечною, оскільки літературні норми створюють необхідні комфортні умови для найбільш повного опису частини мовної картини світу. Однак не всі значення, характерні для національної мови-джерела, можуть бути достатньою мірою асимільовані мовою перекладу. Тому тексти, створені двомовними літературними особистостями, набувають ознак «нестандартності»,

пов'язаної з мовною особистістю автора-білінгва, що може бути легко виявлено носіями цільової мови.

1.2.1 Роль білінгвізмів у медіа дискурсі

Нинішній процес соціокультурних змін створює важливі моменти для відображення мовного розмаїття в публічній сфері. По-перше, транснаціональні потоки населення, що є характерною рисою процесу глобалізації, створюють мігрантські спільноти, які розвивають власні публічні сфери, включно зі ЗМІ національних меншин [36, с. 21]. Транснаціональні інформаційні потоки надають реципієнтам лінгвістичні та символічні ресурси, які привласнюються та реконтекстуалізуються в місцевих практиках культурного бриколажу [62; 70]. Глобальне англо-американське домінування в науці, технологіях і розвагах часто пояснюють використанням англійської мови в національних ЗМІ [60].

Незважаючи на концентрацію медіа-власності в глобалізованому світі, доступ до медіа-продукції стає все більш доступним для маргіналізованих груп. Інституційна підтримка ЗМІ мовами меншин за останні роки зросла (наприклад, як зазначено в Європейській хартії регіональних мов і мов меншин) [47]. Активісти ЗМІ меншин використовують некомерційне мовлення та Інтернет як економічно ефективні засоби для охоплення та взаємодії зі своїми громадами. З іншого боку, оскільки комерційні ЗМІ адаптують свою продукцію для менших цільових груп/нішевих ЗМІ, лише групи меншин можуть бути включені або інтегровані в їхні програми [50].

На більш мікрорівні виникають текстові та інтерактивні процеси в медіадискурсі. У цифрову епоху семпліювання та реконтекстуалізація медіа-контенту є фундаментальною практикою популярної медіа-культури. Для прикладу, реп-виконавці семплюють іншомовні звуки у своїх піснях, розважальні програми використовують уривки з іншомовних програм для гумору, а інтернет-користувачі займаються лінгвістичним бриколажем на своїх домашніх сторінках. Поширення колоквиалізму - тенденції до включення

розмовної мови в публічний дискурс [48] - також може сприяти тому, щоб зробити перемикання кодів більш помітним для громадськості. Однак, за винятком реклами [51], двомовний медіа-дискурс є малодослідженою сферою в соціолінгвістиці та дискурсології [45].

Використання англійської мови в неангломовних ЗМІ традиційно пояснюється з точки зору англофонізму - проникнення англомовних, особливо американських, технологій і способу життя в суспільство і культуру країни, що приймає [60]. У центрі уваги цієї дискусії традиційно перебувають питання англізації або запозичення слів. Однак сучасне використання англійської мови в національних ЗМІ включає не лише англійські титри та субтитри, але й однослівні запозичення, фрагменти, формули, ідіоми та фрази [56; 49]. Хоча їхня частота обмежена (наприклад, іменники в однині є основним типом кодового перемикання в англійській мові за даними МакКлюра), їхня наявність виправдовує аналіз двомовного дискурсу, який був вперше застосований у рекламних дослідженнях.

Макклур стверджує, що ступінь кодового перемикання між національною мовою та англійською залежить від відносин між приймаючим суспільством та англомовним світом. Наприклад, деякі дослідники стверджують, що вища частотність у мексиканськомовних газетах порівняно з іспаномовними пов'язана з географічною близькістю та інтенсивнішими культурними контактами зі США, і що дискурсивна функція вказує на амбівалентне ставлення мексиканців до США. Макклур стверджує, що ще нижчий рівень перемикання на англійську мову в болгарських ЗМІ, які він проаналізував, свідчить про те, що орієнтація на англомовну спільноту та популярну культуру в Болгарії є результатом нещодавнього розвитку, і що кількість двомовних членів населення все ще дуже обмежена [56].

За замовчуванням двомовні медіа-тексти та промови, здається, певним чином відображають двомовні практики суспільств, у яких вони виробляються та споживаються. Це також стосується нечисленних досліджень багатомовних суспільств і вивчення медіа мовами меншин. Мовні меншини включають корінні

меншини (наприклад, Країна Басків), групи іммігрантів (наприклад, турки в Німеччині) та етнічні групи, очолювані іммігрантами, але асимільовані (наприклад, нащадки валлійців у США).

Протилежністю цього типу соціальної двомовності є використання ЗМІ мов, які не належать до однієї лінгвістичної спільноти і сприймаються як такі, що належать до іншого суспільства чи культури. Хаарманн, який проаналізував використання англійської, французької та німецької мов у японських ЗМІ, назвав це «безособовим білінгвізмом» [49]. Той самий процес відображений у таких поняттях, як «референтний дизайн» (стиль мови, який реагує на неіснуючу референтну групу, а не на мову аудиторії) [40] та «лінгвістична рефлексивність» (використання мови, що не належить до цієї групи, для утвердження якостей, пов'язаних з іншою групою).

Менше уваги приділялося взаємозв'язку між англіцизацією та «глокалізацією» (процесом, за допомогою якого глобально циркулюючі культурні ресурси переосмислюються в місцевому контексті) [64]. Цей зв'язок ґрунтується на концепції Прейслера про «англійську знизу», яку він визначає як неформальне (активне чи пасивне) використання англійської мови як вираження субкультурної ідентичності та стилю [61, с. 247]. На відміну від «англійської зверху», яка просувається культурами-гегемонами з метою міжнародної двомовності в засобах масової інформації та інтернет-комунікації, «англійська знизу» мотивована бажанням символізувати субкультурну ідентичність, почуття приналежності та солідарності серед однолітків (33; 241,246), бажанням символізувати субкультурну ідентичність, почуття приналежності та солідарності серед однолітків [61, с. 241]. Сюди також входять стилі та різновиди англійської мови, пов'язані з певними культурними образами, наприклад, афро-американська хіп-хоп англійська. Таким чином, низова англійська є більш різноманітною, ніж офіційно поширювана та інституційно передана англійська як іноземна [61; 66].

Вплив англійської мови знизу на медіа-дискурс стає очевидним, коли вона переходить від національних ЗМІ до нішевих, комерційних і некомерційних

медіа для різних сучасних молодіжних культурних спільнот і аудиторій. У той час як деякі з цих спільнот використовують англійську мову відповідно до описаного вище профілю мінімального білінгвізму, в інших спостерігається більше перемикання кодів і змішування мов, а також «надто спрощений погляд на англійську мову як на засіб міжкультурного спілкування та місцеву мову як на засіб місцевої ідентичності» [59, с. 83]. Стверджується, що ідентичність, про яку йдеться, найкраще можна описати як «глобальну», оскільки вона є важливим локальним вираженням глобальної культурної парадигми, і саме ця асоціація контекстуалізується в англійській мові. Автор наводить такі приклади.

У німецьких журналах про скейтбординг короткі англійські фрази (наприклад, *just skatefor fun; skate or die; in the name of the game*) використовуються німецькими акторами в редакційних статтях, репортажах та інтерв'ю або залишаються без перекладу в інтерв'ю з американськими скейтбордистами. Своїм змістом і вибором мови ці висловлювання пов'язують посилення і теми з мейнстрімом американської скейтбордингової сцени. Іншими словами, стратегія полягає в тому, щоб визначити «автентичну» культуру скейтбордингу і відрізнити «справжніх» учасників від імітаторів і новачків.

Приклад реп-текстів ілюструє, як англізація може призвести до покращення побудови дискурсу, а отже, і поетичної форми, що виходить за рамки пропозиційних вимог [38, с. 35]. Німецькі реperi використовують англійські дискурсивні маркери для полегшення римування, для сигналізації про зміни послідовності та тимчасові запозичення, для зміни акордів з метою введення культурно значущих якостей та для відтворення людських голосів у приспіві пісні. Однак, домінуючою мовою цих пісень є німецька, і вони рідко досягають міжнародної аудиторії. Метою використання англійської мови, як і в африканському та канадському прикладах, є демонстрація майстерності та культурних особливостей віршів для місцевої аудиторії, а не для аудиторії з власної культури [65].

У всіх розглянутих прикладах використання локальних спільнот та ідеологій лежить в основі двомовних практик у медіа. В Інтернеті, однак,

виникають транснаціональні простори комунікації, де вибір мовних ресурсів визначається виключно нормами і практиками віртуальних спільнот. Прикладом цього процесу є будь-який інтернаціональний онлайн форум чи сайт для спілкування. Кожен сайт має «основну мову», визначену адміністратором, яка не обов'язково є «мовою більшості», тобто мовою, якою користується більшість користувачів того чи іншого сайту чи чату. Наприклад, у середовищі, відомому як Мундо Гіспаніко (Mundo Hispanico), основною мовою є іспанська, тоді як у деяких обмінах домінує англійська [41].

Аксельсон зосереджується на «привнесених мовах», тобто мовах, відмінних від рідної мови або мови більшості «світу». Вони виділяють три основні мотивації для впровадження нової мови, три типи реакцій і три фактори, що призводять до прийняття або неприйняття впровадженої мови. Зокрема, користувачі вводять нову мову, щоб спілкуватися з іншими користувачами, які розмовляють їхньою мовою, щоб розпочати мовну гру або щоб привернути увагу інших користувачів і перервати поточну розмову. Те, як сприймається введена мова, залежить від типу мови, типу середовища та намірів того, хто її вводить. Автори припускають, що англомовні користувачі менш толерантні, а неангломовні більш охоче адаптуються до нової мови. Сприйняття неанглійських мов значно нижче в загальному «публічному світі» і вище в «предметному світі», який зазвичай використовується досвідченими користувачами. Нарешті, толерантність до нових мов вища, коли знайомі шукають носіїв мови, і нижча, коли вони сприймаються як нав'язливі.

Таким чином, приклад активних світів показує, що інтерактивні значення і наслідки вибору мови формуються новими соціальними структурами віртуальних спільнот.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Білінгвізм - це особливий стан суспільного життя в державі, в якому дві мови співіснують і функціонують разом, дотримуються і визнаються. Джерелом білінгвізму часто є етнічна неоднорідність суспільства. Наприклад, існування в країні двох етнічних груп, які використовують різні мови.

Було досліджено, що в історії дослідження білінгвізму можна виділити два етапи. Перший етап характеризується безпосереднім вивченням теоретичних питань. У цей період зароджується теорія білінгвізму. Другий етап дослідження білінгвізму демонструє особливий інтерес дослідників до прикладних питань. Найважливішими прикладами в українському мовознавстві є монографії Н. Шумарової, праці Б. Азнюка, словники Л. Ставицької та численні теоретичні праці про сленг.

Варто зазначити важливий аспект, коли білінгвізм розглядається як соціальне явище - це особливий випадок суспільного життя, в якому спостерігається і визнається факт функціонування та співіснування двох мов у межах держави.

Було описано психологічний аспект теорії білінгвізму і визначено, що до білінгвізму також відносять рецептивний білінгвізм (здатність розуміти звуки системи другої мови, але не більше), продуктивний білінгвізм (здатність відтворювати вголос або подумки прочитане або почуте), продуктивний білінгвізм (здатність завершувати речення, знання системи другої мови (та частина тесту, яка має сенс)). Деякі вчені стверджують, що цей критерій визначає лінгвістичну компетентність (латентний білінгвізм, неактивне спілкування другою мовою) і прагматичний білінгвізм (коли друга мова активно використовується в процесі спілкування).

Як було відзначено, Семчинський класифікує залежний білінгвізм, спільний білінгвізм і чистий (або ідеальний) білінгвізм. Зокрема, чистий білінгвізм є «лише теоретично прийнятною абстракцією».

Варто зазначити роль художнього білінгвізму у нашом дослідженні. Отже, роль, яку відіграє найпопулярніша літературна мова в суспільстві на певному історичному етапі у створенні двомовних художніх текстів двомовними авторами, є беззаперечною. Це пов'язано з тим, що літературні норми створюють необхідні умови комфорту для найповнішого опису частини мовної картини світу. Це пояснюється тим, що літературні норми створюють необхідні комфортні умови для найповнішого опису частини мовної картини світу. Однак не всі значення, закладені в мові оригіналу, можуть бути повністю передані в перекладі. Тому тексти, створені літературними авторами-білінгвами, залежно від мовної особистості автора-білінгва, набувають ознак «нестандартності», які можуть бути легко виявлені носіями мови перекладу.

Таким чином, сучасні процеси соціокультурних змін створюють важливі моменти для відображення мовного розмаїття в публічній сфері. По-перше, транснаціональні потоки населення, характерні для глобалізації, створюють громади мігрантів, які розвивають власні публічні сфери, в тому числі медіа меншин. По-друге, змінюються умови виробництва та сприйняття медіа. Незважаючи на концентрацію медіа-власності в глобалізованому світі, доступ до медіа-продукції стає дедалі доступнішим для маргіналізованих груп. Таким чином, двомовність як соціальне, культурне та мовне явище стає все більш поширеним у нашому повсякденному дискурсі.

РОЗДІЛ 2 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ БІЛІНГВІЗМІВ В ТВОРАХ РІЗНИХ ЖАНРІВ

2.1 Методи і прийоми перекладу білінгвізмів

2.1.1 Переклад білінгвізмів як відтворення двомовності

У своїй статті «Переклад і білінгвізм» Пол А. Колерс обговорює зв'язок між білінгвізмом і перекладом, зокрема, лексичний рівень перекладу та роль білінгвізму. Він обговорює це, використовуючи низку прикладів і тематичних досліджень. Дослідник використовує білінгвізм, щоб дослідити загальні питання про використання мови і про те, як людський розум обробляє різні типи інформації. Автор підкреслює людський фактор у перекладі, порівнюючи його з машинним перекладом. Він зазначає, що задовільних машин для перекладу не існує. Це пов'язано з тим, що мова має складну структуру, і значення слова може мати більше одного тлумачення залежно від контексту, в якому воно вживається, а машини не можуть розрізнити це [52].

Колерс [52] провів різні тести на білінгвах, щоб виміряти, як працює мозок у процесі перекладу. В одному експерименті білінгвів попросили прочитати алфавіт задом наперед. Половина групи спробувала це зробити англійською, а інша половина - рідною мовою (французькою, німецькою, арабською та корейською). Коли їм вдавалося це зробити однією мовою, вони намагалися зробити те ж саме іншою, але результати показали, що тільки тому, що вони могли зробити це однією мовою, не означало, що вони зможуть зробити це й іншою. Носії французької та німецької мов були більш успішними у повторенні алфавіту англійською, ніж носії арабської та корейської мов. Ці результати показують, що, на відміну від музики чи природничих наук, мови мають різні характеристики, які впливають на перекладацьку діяльність і ускладнюють її. Дослівний або навіть дослівний переклад дасть ті самі результати, що й

машинний. Навіть близькоспоріднені мови мають деякі відмінності в ідіоматичних виразах і синтаксисі [55].

Уявіть собі двомовну людину, яка виїхала з рідної країни і більше не користується рідною мовою. Через деякий час їй стане важче думати рідною мовою і легше висловлювати свої думки другою мовою. Це відбувається тому, що вони стали знайомі з однією мовою і «відчужені» від іншої. Це ж пояснення стосується і випадку, коли людина, яка вільно володіє мовою А, але вивчала математику іншою мовою В, вважає за краще виконувати обчислення мовою С, навіть якщо вона не володіє нею краще [52].

Паралельно з цим аргументом, Кетфорд стверджує, що теорія перекладу повинна формуватися на основі теорії значення. «Значення» в тексті можна аналізувати на різних рівнях або одиницях, де менші одиниці становлять значення більших одиниць. Згідно з Кетфордом, «переклад - це заміна або обмін текстового матеріалу однією мовою на еквівалентний текстовий матеріал іншою мовою» [46]. Оскільки поняття еквівалентності є проблематичним і відкритим для різних інтерпретацій, його використання в тексті Кетфорда слід пояснити. Підкреслюючи важливість контексту, він стверджує, що еквівалентне значення речення може бути повністю передане лише на рівні речення в мові перекладу.

Цікавим моментом, на який він звертає увагу, є те, що спосіб, як білінгви тлумачать слова, відрізняється від словникового перекладу того самого слова. Колерс пояснює цю ситуацію психологічним підходом: «Наша мова часто використовується в певному контексті чи ситуації, і цей контекст чи ситуація визначається фізичними особливостями та нашими звичками, ставленням, диспозиціями та намірами щодо них. Ці когнітивні та емоційні стани впливають на те, як ми інтерпретуємо слова, коли чуємо або бачимо їх, і на значення, яке ми приписуємо світу» [52, с. 283].

Погляди на природу білінгвізму змінювалися протягом 20-го століття. Дослідники вважали, що оволодіння другою мовою є розладом, який затримує розумовий розвиток дітей. Але насправді виявилось, що мозок білінгвів більш активний, оскільки вони намагаються вирішити внутрішні конфлікти,

зміцнюючи свої «когнітивні м'язи». Білінгви часто вирішують когнітивні труднощі швидше та ефективніше, ніж одномовні. Це пояснюється тим, що двомовний досвід посилює виконавчі функції мозку, систему команд, яка спрямовує дві мови в процеси, пов'язані з увагою, що використовуються для планування, вирішення проблем, ігнорування відволікаючих чинників під час перекладу та перемикання з однієї інформації на іншу [2]. Оскільки двомовні мовленнєві системи постійно активні та конкурують, люди використовують ці механізми контролю щоразу, коли говорять або слухають. Ця постійна практика зміцнює механізми контролю та змінює функцію відповідних ділянок мозку. Білінгвізм має й інший вплив на структуру мозку. Вищий рівень володіння та засвоєння другої мови пов'язаний зі збільшенням сірої речовини в лівій півкулі [21]. Це свідчить про те, що білінгвізм є високоефективним у навчанні іноземних мов, особливо у розвитку навичок перекладу.

Під час використання двох мов ці мови перебувають у контакті, а отже, у двомовному мовленні можна знайти приклади змішаних норм кожної з них. «Взаємодія в контексті білінгвізму означає взаємодію мовних систем під час мовного контакту або в результаті вивчення мови, відмінної від рідної» [22, с. 225].

Переклад також слід розглядати як мовний контакт. Перекладачі є білінгвами, оскільки використовують дві мови, і хоча перекладачі намагаються уникати відхилень від норми або інтерференції, помилки або неправильний переклад можуть призвести до випадків інтерференції. Тоді виникає питання, наскільки дві структури, що контактують, залишаються незмінними і як вони впливають одна на одну. Це випадок професійного білінгвізму (перекладачів), який відрізняється від звичайного білінгвізму, характерного для певної країни.

Лінгвістичною основою викладання другої мови є компаративний метод (зіставний, синхронно-порівняльний), який фокусується на схожості та особливостях двох мов. Існує також односторонній і двосторонній (багатосторонній) зіставний аналіз; М. П. Кочерган віддає перевагу двосторонньому підходу, але «його цінність полягає в тому, що він дозволяє

виявити всі мовні засоби вираження чогось; його недолік - у тому, що він залежить від метамови, яка ще не існує» [7, 80]. Порівняння мов заохочує активне та творче мислення студентів і розвиває їхнє вміння використовувати аломорфи та допомагає подолати взаємодію між мовами під час перекладу.

Переклад - це двомовна комунікативна ситуація, в основі якої лежить білінгвізм. Перекладачі, як і інші білінгви, опиняються в ситуації, коли вони спілкуються однією з двох мов і зазнають впливу систем іншої мови. При цьому може відбуватися більша чи менша інтерференція. Явище інтерференції, тобто впливу однієї мовної системи на іншу у двомовному середовищі, часто згадується у зв'язку з вивченням іноземних мов. Насправді, інтерференція найбільш помітна в так званому асиметричному білінгвізмі, коли одна мова (зазвичай рідна) домінує над іншою (мовою, що вивчається). Інтерференція може впливати на будь-який рівень взаємодії між мовами, що контактують у мовній практиці людини.

Наприклад, в англо-українській парі, де українська мова домінує, інтерференція особливо помітна на рівні інтонації, яка є першою ознакою, що відрізняє іноземця від носія мови. На лексичному рівні інтерференція відбувається через різні співвідношення між значеннєвими та семантичними ознаками в різних мовах. Часто спостерігаються відмінності у сферах лексичної конотації та лексична мінливість. Основні приклади включають спотворення значень у родовому відмінку та часі. Основні приклади включають спотворення значень родового відмінка і часу. Різні причини інтерференції включають неправильний вибір синтаксичних структур, порядок слів і пунктуаційні помилки. Коли використання іноземної мови стає звичним, тобто коли асиметрія в білінгвальній компетенції індивіда стабілізується до ідеального стану «досконалого» або «абсолютного» білінгвізму, такі явища зникають з іншомовного мовлення.

Однак найцікавіше і водночас найскладніше явище інтерференції відбувається не на системному рівні, де асиметрія зачіпає певні форми мовної системи, а на рівні інтерференції, коли правильне мовлення іноземною мовою з

точки зору фонетичних, лексичних, граматичних і навіть інтонаційних аспектів покривається нальотом правильного мовлення українською мовою. Це відбувається на нормальному рівні. Переклад не показує, якою могла б або повинна бути мова носія мови або, навпаки, якою мова носія мови не може бути.

До того ж, переклад - це особлива форма двомовності. На особливу характеристику перекладу порівняно з іншими формами двомовної комунікації вказує у своєму визначенні перекладу і Ж. Мунен, французький дослідник теоретичних питань перекладу. «Переклад - це мовний контакт, факт двомовності. Однак це особливе явище білінгвізму, на перший погляд, слід відкинути як несуттєве, оскільки воно не підпорядковується загальним правилам. Хоча переклад, безсумнівно, є випадком контакту між мовами, він може бути екстремальним прикладом такого контакту. Статистично це досить рідкісний випадок, коли опір звичним наслідкам двомовності є більш свідомим і організованим. У цьому випадку двомовні комунікатори свідомо борються з відхиленнями від мовних норм або втручанням у них, і, як наслідок, ймовірність потрапляння таких цікавих явищ у перекладений текст значно зменшується» [5].

Отже, переклад - це свідомо протидія інтерференції, тобто протидія впливу системи мови перекладу, яка залишається у свідомості перекладача під час продукування мовлення. Іншими словами, перекладач свідомо придушує спробу пасивної на даний момент мовної системи заявити про себе, тобто набути певної матеріальної форми.

Однак переклад є особливим випадком білінгвізму не лише тому, що перекладач свідомо уникає ситуацій, які несвідомо виникають в інших білінгвальних ситуаціях. Найважливішою характеристикою перекладу як двомовної комунікативної ситуації є те, що переклад завжди є вторинним. Так як, переклад це мовний акт, метою якого є не створення, а відтворення вже існуючого мовного твору іншою мовою. Іншими словами, якщо кожен комунікативний акт, крім перекладу, має ідеальну основу втілення повідомлення в мовленні як певної ідеальної сутності, то переклад має матеріальну основу відтворення повідомлення, яке вже отримало матеріальну оболонку в мові, через

іншу знакову систему і має ідеальну основу втілення повідомлення в мовленні як ідеал.

Сучасна лінгвістика зосереджується на порівнянні характеристик обох мов у контексті білінгвізму. Коли структури однієї мови відтворюються іншою мовою, завжди присутній елемент перекладу. Для того, щоб перекласти правильно, перекладач повинен не тільки знати і розуміти мову в цілому, але й бути знайомим з її лінгвістичною системою. Важливим завданням перекладача є встановлення функціональної та семантичної еквівалентності, яка досягається шляхом розуміння спільних і характерних аспектів обох мов. Перекладачі шукають еквіваленти та паралельні форми, здійснюють граматичні трансформації. Наприклад, при перекладі тексту на англійську мову деякі труднощі виникають, коли відчувається, що втручання іншої мови є важливим через порядок слів. Інші граматичні труднощі включають широке використання морфем, синтаксичну функцію іменників у різних мовах, використання родового відмінка, критерії взаємозамінності прикметників та іменників, складність розрізнення дієслівних категорій, переважання пасивного стану в англійській мові та різні синтаксичні вирази.

Існують також відмінності та подібності в морфології. Наприклад, іменники в українській мові мають три категорії (відмінок, число та рід), тоді як в англійській - дві (число, означений та неозначений). Дієслова в українській мові мають сім категорій (вид, час, спосіб, особа, число і рід). Англійська дієслівна система також має сім категорій, але дещо інакше (час, спосіб, відмінок, часова віднесеність, особа, число). Аналізуючи передачу відношень між словами, можна сказати, що прийменники в англійській мові мають лексичне та граматичне значення завдяки відсутності відмінково-кінцевих форм.

Деякі фонологічні системи також є особливими та широко розповсюдженими. Наприклад, фонематична структура української мови характеризується формоутворенням, лабіалізацією та відкритістю/закритістю. Акустичний аспект характеризується категоріями компактності/дифузності, дзвінкості/глухості та діадичності/недіадичності [5]. Фонологічна система

англійської мови характеризується фонетичною стабільністю (монофтонги, дифтонги), довготою/короткістю та відкритістю/закритістю. В обох мовах є голосні та приголосні, які не мають аналогів.

У результаті, білінгвізм є вимогою часу в сучасному суспільстві. В останні роки було доведено, що білінгвізм не тільки дає можливість спілкуватися з багатьма людьми, але й сприяє розвитку когнітивних навичок, не пов'язаних з вивченням мови.

2.1.2 Психологічні погляди на білінгвізм у перекладі

Як стверджує Ламберт перекладачі є особливими. Це тому, що вони повинні вловити кожну деталь повідомлення оратора і передати його іншою мовою, не спотворюючи його. З іншого боку, інші слухають лише в тій мірі, в якій вони можуть дати відповідну відповідь. Ця різниця в слуханні робить усних перекладачів особливими [53].

Ламберт пов'язує цю характеристику перекладачів з білінгвізмом. «Можливо, двомовність, яка є обов'язковою умовою для вступу в професію перекладача, надає йому особливого інтелекту, чутливості та здатності розпізнавати, що було задумано, а що ні» [53].

Науковець ввів терміни «складний білінгв» і «координований білінгв». Дійсно, «складний білінгв» - це людина, яка «вивчає дві мови одночасно (наприклад, з раннього віку) і має співрозмовників, які використовують обидві мови однаково, часто і взаємозамінно». «Координований білінгв» визначається як «людина, яка має різні параметри засвоєння кожної мови, різний час засвоєння (друга мова засвоюється в ранньому віці) і різні соціокультурні контексти (одна мова засвоюється вдома, інша - поза домом)» [53]. Ці визначення допомагають пояснити, як білінгви обробляють мову і чому відмінності у вивченні мови також впливають на стиль перекладу. Координовані білінгви мають різні мережі значень понять, а їхні мовні системи є більш незалежними, ніж відносини між

мовними парами у складних білінгвів. Ця особливість координованого білінгвізму призводить до більш незалежного перекладу.

Інший аспект, в якому білінгвізм відіграє важливу роль у перекладі, полягає в тому, що, як і в складному білінгвізмі, семантична зміна значення слова впливає на значення його синонімів. Координовані білінгви не бачать такого зв'язку між словом та його синонімами [53]. Враховуючи цей факт, стає зрозуміло, що функціонування мозку двох різних білінгвів відрізняється, і можна зробити висновок, що це можна пояснити відмінностями в процесі засвоєння мови.

Ламберт перевіряв лінгвістичну домінанту білінгвів. При проведенні тестів він стежив за тим, щоб частота слів, які використовувалися в тестах, була однаковою в обох мовах. Ці тести вимірювали час, за який білінгви розпізнавали слова в обох мовах, їхню вільну асоціацію слів в обох мовах, а також швидкість читання і перекладу слів з однієї мови на іншу. Результати тесту інтерпретувалися з точки зору часу, який білінгви витрачали на розпізнавання слів. Ті, хто був більш збалансованим у розпізнаванні слів, вважалися більш збалансованими і в інших сферах.

Критичний погляд на ідею вимірювання лінгвістичного домінування у білінгвів зробив Тьеррі [68]. Він стверджує, що не існує способу виміряти еквівалентність або домінування між мовами білінгвів. На рівні словникового запасу вимірювання того, скільки слів вони знають однією мовою і скільки слів вони знають іншою мовою, не призводить до реалістичних висновків. Що робити, якщо людина зацікавлена в певній галузі і має досвід роботи в одній країні, але не в іншій? Тьеррі наводить приклад, що якщо людина ходила під вітрилами в Англії, а не у Франції, вона знатиме більше слів про вітрильний спорт англійською мовою, але це не означає, що вона володіє досконалою англійською. Тому він вважає, що пряме порівняння двох мовних навичок є безглуздом і неможливим.

Ламберт також звертає увагу на час, який білінгви витрачають на переклад. Звичайно, група людей, які вважаються збалансованими білінгвами,

визначається методом, що вимірює еквівалентність виконання роботи обома мовами.

В активному стверджувальному дослідженні Рейнольдса суб'єктам давали речення і просили потренуватися перекладати кожне речення в пасивну, заперечну та пасивно-заперечну форми. Результати показали, що в середньому переклади займали додатковий час, але комбінація певних перекладів і певних трансформацій займала менше часу, ніж відсутність перекладу. Були також цікаві факти про окремі мови. Наприклад, заміна французького пасиву на англійський зайняла більше часу. Коли піддослідних просили повторити оригінальний текст, це також займало більше часу, ніж переклад, оскільки оригінальний текст не запам'ятовувався в оригінальній формі. Ламберт стверджує, що завдяки цьому експерименту він знайшов відповідь на питання про те, як білінгви зберігають вихідний текст у своїй тимчасовій пам'яті перед початком акту перекладу [53].

Отже, психологічні підходи до перекладу зосереджені на вивченні самого процесу перекладу, «людського фактору» в перекладі та аналізі психології вибору перекладачем того чи іншого рішення в складних ситуаціях. В останні роки переклад розглядається як із загально-психологічної, так і з філософсько-антропологічної точки зору, як вид людської діяльності (О. Каде, Г. Шатков) і як специфічний вид мовної комунікації (Г. Айгер, А. Нойберт). До сфери психології перекладу, безперечно, належать типології білінгвізму, роль автоматизму (особливо в синхронному перекладі), проблеми взаємодії думок різними мовами, внутрішнього мовлення та перекладу тощо. Коротше кажучи, проблематика психології перекладу дуже широка.

На відміну від суто лінгвістичного та літературознавчого розуміння перекладу, психологічні інтерпретації перекладу набагато ширші і виходять за межі звичайного порівняння та аналізу мовних і лінгвістичних засобів.

Аналізуючи переклад з психологічної точки зору, дослідники вважають першочерговим завданням вирішення питання про те, чи можна побудувати загальну теорію перекладу, спираючись виключно на формально-структурні або

художньо-естетичні критерії. Такий підхід до проблеми перекладу в цілому завжди буде однобічним і не дасть повної та об'єктивної картини процесу, який прийнято називати перекладом. У такому ж становищі перебувають і психологи.

Слід визнати, що психологічне розуміння перекладу все ще перебуває в зародковому стані і що між психологами і лінгвістами немає консенсусу навіть щодо змісту поняття «психологія перекладу». Лінгвіст Р. Пернес вбачає психологічний аспект перекладу в самому процесі вивчення іноземної мови. Він вважає, що перекладацька доктрина повинна враховувати реальний процес засвоєння мови, а отже, приймати більш психологічний підхід. Психологи вважають, що фундаментальним питанням психології перекладу є вивчення психологічних особливостей мислення рідною та іноземною мовами, а також питання про те, як ці особливості повинні бути відображені в перекладі.

Найважливіший і фундаментальний аспект людського спілкування за допомогою мови часто називають внутрішнім або семантичним аспектом мови, або навіть її смисловим змістом [8, с. 162].

Цей смисловий зміст, тобто думки, виражені зовні даною мовою, і є «об'єктом перекладу», який необхідно мати на увазі, коли постає питання про те, що саме перекладається. Іншими словами, строго кажучи, перекладаються не слова, а поняття і судження, виражені ними; не тексти, а думки і міркування, які в них містяться. Іншими словами, переклад слід розглядати не як спеціалізовану мовну діяльність людини, а як спеціалізований розумовий процес, який ґрунтується на мовній діяльності, але не є спеціалізованою мовною діяльністю.

2.2 Труднощі перекладу текстів різних жанрів

2.2.1 Труднощів при перекладі художнього тексту

Автентичність художнього перекладу визначається художньо-естетичним призначенням тексту та зв'язком між перекладом і літературною творчістю. Від античності до наших днів питання про те, наскільки переклад близький до тексту

оригіналу або як одержувач перекладу сприймає текст оригіналу, залишається невирішеним. Залежно від періоду домінувала та чи інша концепція перекладу. Сьогодні перекладачі намагаються знайти баланс і відтворити текст мовою перекладу, не втрачаючи національно-культурних елементів оригіналу, зберігаючи при цьому цілісність змісту і форми. Тому художній переклад, безперечно, є спільним продуктом щонайменше двох авторів (автора оригіналу та автора перекладу) і вимагає від останнього лінгвістичної компетентності, лінгвокультурної обізнаності, досвіду, креативності та майстерності.

Художній переклад умовно поділяється на поезію, прозу, драматургію, фейлетон, сатиру, пісню та інші піджанри, залежно від того, чи належить текст до певного жанру, чи ні. Тому, працюючи з художніми текстами, перекладач повинен мати справу з конкретним жанром і знати лінгвістичні та екстралінгвістичні особливості, характерні для цього жанру. Тому перекладач повинен бути висококомпетентним і виступати в кількох ролях одночасно: читача, критика, автора і носія мови. Це пов'язано з тим, що результат роботи перекладача - остаточна форма змісту - визначає естетичну цінність перекладеного твору і ступінь його впливу на читачів інших мов і культур.

У літературних творах використовуються всілякі стилістичні одиниці та прийоми, але естетичної функції ці елементи набувають тоді, коли вони включені в нову систему [47, с. 17]. Художні тексти характеризуються набором ідіом та частин мови. До особливостей художніх текстів також відносять функціональність по відношенню до вигаданого світу, зображеного в тексті, синергетичну складність, цілісність художнього тексту, взаємозв'язок усіх елементів тексту, підвищену рефлексивність поетичної мови та реалізацію лексичного рівня, наявність імпліцитного смислу, використання великої кількості метафор і фігур мови, вплив інтертекстуальних зв'язків художніх текстів на зміст [34, с. 107].

Зважаючи на низку вимог щодо відтворення тексту та повного й адекватного уявлення про оригінал, перекладачам доводиться брати до уваги кілька основних критеріїв: адекватність перекладу, збереження в перекладі

багатьох метафор і фігур мови, культурно-історичні чинники твору, специфіку літературного напрямку, до якого належить вихідний текст, відтворення індивідуального авторського стилю [34].

Таким чином, йдеться про розуміння каламбурів, вміння «відчувати» нюанси лексики та стилю тексту, майстерно передавати засоби виразності та знаходити точний еквівалент фразеологізму чи прислів'я.

Основна складність при перекладі виникає через велику кількість виразів, прислів'їв та ідіом, які закріплені в мові оригіналу. Сленг і мовні особливості впливають на правильне розпізнавання, наприклад, жартів, іронії та сарказму. Таким чином, завдання перекладача полягає не тільки в тому, щоб перекласти якомога ближче до тексту оригіналу, але й зробити це грамотно та естетично, з урахуванням авторського стилю.

Наприклад, якщо художній твір містить елементи гумористичного жанру, заснованого на каламбурах (каламбурах), перекладач повинен знати, як передати комічний ефект. Особливі труднощі виникають, коли перекладачеві доводиться мати справу з мовами різних культур [47, с. 109-110]. Це пов'язано з тим, що неможливо точно перекласти твір без ознайомлення з культурою того часу і народу, в якому він був написаний.

Перекладач повинен донести до читача всі думки, висловлені автором. Важливо зберегти не тільки основні моменти, але й нюанси та відтінки висловлювання. Дбаючи про цілісність висловлювання, перекладачі не повинні додавати власні ідеї, доповнювати або уточнювати автора. Це може спотворити оригінальний текст. При перекладі прози перекладач стикається з проблемою смислового навантаження та стилістичних відмінностей між словами та виразами в різних мовах. Тому необхідно визначити, які елементи є головними в конкретному творі, і відтворити їх якомога точніше, приділяючи мало уваги іншим. На думку науковців, переклад має звучати як оригінальний вірш, що є одним з елементів точності та вірності. Однак крізь призму мови реципієнта повинен чітко сприйматися народний дух і народна форма оригінального вірша

та індивідуальний стиль поета. З кожним новим перекладом перекладач вірша повинен представляти читачеві нові образи, нові форми і нові стилі [34, с. 109]

У той час, мова перекладу повинна бути лаконічною, але при цьому не повинно бути двозначності або нерозуміння у вираженні думок. Слід уникати складних і двозначних виразів, які ускладнюють розуміння. Мова повинна бути простою і зрозумілою.

Як уже зазначалося, переклад повинен повністю відповідати загальноприйнятим нормам письмової мови. Кожен вираз повинен звучати точно і природно, без будь-яких слідів синтаксичної структури вихідного тексту. З одного боку, переклад є результатом міжлітературної комунікації, з іншого боку, він суттєво впливає на міжлітературну комунікацію і визначає її. Традиційно вважається, що основною функцією перекладу є інформування. Це пояснюється тим, що теорії художнього перекладу не виходять за межі локального літературного процесу або розуміють його надто однобічно. Сьогодні, однак, переклад має дві основні функції. Так, художній переклад - це відтворення особливостей іншомовного художнього тексту рідною мовою в нерозривній діалектичній єдності його змісту і форми. Переклад є одним з основних елементів розуміння літератури іноземною мовою.

Проблема художнього перекладу полягає у співвідношенні між тим, що автор хоче донести до читача, і тим, що перекладач перекладає. Художній переклад залежить не лише від об'єктивних факторів, але й від суб'єктивних. Оскільки кожна мова має свою унікальну структуру, і оскільки не існує слів, які б точно відображали те, що хоче висловити автор, зміст оригінального тексту не може бути ідеально переданий, і частина інформації неминуче втрачається. Головним фактором тут є індивідуальність перекладача, який неминуче щось опускає з оригінального тексту, а також бажання (деяких «поганих» перекладачів) показати або не показати всі особливості оригінального тексту. Коли твір перекладається іншою мовою, природним явищем є те, що асоціативні зв'язки зникають через мовні відмінності. Для того, щоб твір «зжив» у новому мовному середовищі, перекладач повинен взяти на себе функцію автора,

відтворити його творчий процес і наповнити твір новими асоціаціями, які викликають нові образи, характерні для відповідної мови [18].

Ще однією проблемою художнього перекладу є недостатня точність і вірність. Особливо це стосується перекладу таких віршів, як хайку. Поезія вимагає ритму та рими. Намагання відтворити кожне слово у вірші неминуче призведе до втрати гармонії у творі, тому необхідно визначити, які елементи в конкретному творі є головними, і відтворити їх якомога точніше, не приділяючи надто багато уваги іншим елементам. З кожним новим перекладом перекладач вірша повинен представляти читачеві нові образи, нові форми і нові стилі. У цьому випадку читач може легко і впевнено зрозуміти з першого ж рядка, що цей сонет Шекспіра переклав його улюблений перекладач.

Художній переклад виконує дві основні функції. Традиційно вважається, що інформаційна функція є первинною, а творча - вторинною. Однак у наш час глобального обміну інформацією первинною слід визнати творчу функцію [20].

Тому перекладач несе відповідальність за якість перекладу художнього твору. Неприпустимо спотворювати інформацію, яку намагається донести автор. Переклад художніх текстів має бути максимально наближеним до оригіналу, передавати емоції, характери тощо. Перекладач повинен не лише добре знати мову оригіналу, але й володіти знаннями про власну культуру та культуру інших країн. Крім звичайних навичок, перекладачеві необхідно володіти низкою якостей, які доповнюють стандартну професійну кваліфікацію. Наприклад, вміння вловити атмосферу, передати емоційне забарвлення та захопити читача, а не подавати інформацію сухо.

2.2.2 Особливості перекладу публіцистичного тексту

Переклад, безсумнівно, є найдавнішим видом людської діяльності. Протягом всієї історії людства, як тільки формувалися групи людей з різними мовами, з'являлися «двомовні» люди, які допомагали спілкуватися між "багатомовними" групами. З появою писемності, на додаток до цих усних

перекладачів, «талмачів», з'явилися також письмові перекладачі, які перекладали різні офіційні, релігійні та комерційні документи. Від самого початку переклад виконував важливу соціальну функцію.

Публіцистичний стиль відрізняється від інших мовних стилів тим, що він є стилем письма, тобто впливає на читача або слухача з метою переконати його в істинності твердження або викликати бажану реакцію на твердження.

Публіцистичний стиль займає проміжне положення між стилем наукової статті та стилем роману. Він нагадує стиль наукової прози логічною послідовністю у викладі фактів, розгорненням висловлювань і більш-менш жорстким поділом на логічні частини (абзаци). З іншого боку, публіцистичний стиль (особливо есе) має деякі спільні риси з художнім стилем. Образність мови, особливо емоційна складова мови, є дуже характерною рисою публіцистичного стилю. Засоби емоційного впливу, що використовуються в публіцистичному стилі, хоч і підпорядковуються загальним правилам, але не мають свіжості та суб'єктивного забарвлення художнього розмовного стилю.

У публіцистичному стилі постійним є образний характер мови. Метафори, порівняння, ідіоми та інші засоби емоційного впливу беруться із загального мовного фону як засоби вираження.

Ще одна риса, яка зближує цей стиль з художнім стилем мовлення, - прояв індивідуальності у вираженні змісту. І тут, звичайно, ступінь індивідуальності обмежується особливостями самого стилю. У стилі газетних і журнальних статей індивідуальне менш помітне, ніж в есе або публічних виступах.

Третьою характеристикою публіцистичного стилю є стислість висловлювання. Деякі з цих особливостей характеризуються особливими прийомами. Наприклад, в есе стислість набуває форми монологу [20].

Тому при перекладі публіцистичних текстів виникають наступні проблеми:

- а) наявність великої кількості мовних кліше в публіцистичних текстах;
- б) активне використання ідіоматичних одиниць;
- в) часте використання метафор та ідіом [24, 392).

За способом перекладу на українську мову образні вирази можна поділити на чотири групи:

- а) одиниці образних виразів, які мають точний український еквівалент і повністю адаптуються при перекладі;
- б) одиниці словосполучення, які частково не відповідають українським відповідникам за образністю;
- в) одиниці вираження, образність яких повністю змінена при перекладі;
- г) ідіоматичні одиниці, перекладені нейтральною лексикою [18].

Варто зазначити, що особливу роль тут відіграють різноманітні фігури, метафори та аналогії. Складні та штучні метафори і порівняння, які підходять, наприклад, для поезії та прози, суперечать природі масової комунікації.

Перекладач повинен не лише чітко розуміти пряме значення метафор у журналістському дискурсі, але й знайти їхній еквівалент у мові перекладу. Цей еквівалент має бути контекстуально доречним і мати те саме значення, що й у мові оригіналу. При перекладі публіцистичних текстів пейоративні вирази майже завжди зберігають своє значення, структуру та стилістичні особливості. У цьому дослідженні проаналізовано, як відтворюються лексичні та стилістичні особливості газетної мови на прикладі газетних статей в англійських засобах масової інформації.

Крім того, визначено такі характерні риси англійського публіцистичного стилю, які є найбільш важливими для перекладацької практики

- а) розмовний та фамільярний характер більшості матеріалів;
- б) емоційне забарвлення жаргонізмів та виразів;
- в) офіційні назви та адреси;
- г) специфіка газетних заголовків;
- д) лексичний склад газет та інформаційних матеріалів;
- е) використання термінології [15, с. 175].

Це пов'язано з тим, що саме перекладач повинен розуміти зміст газетного заголовка та вміти вдало і точно перекласти його з мови оригіналу на мову

перекладу. Наприклад, в англійській журналістиці заголовки вимагають особливої уваги.

Тому переклади газетно-публіцистичного стилю характеризуються специфічними особливостями, які перекладач повинен враховувати при перекладі конкретної статті або заголовка. Для того, щоб переклад публіцистичного тексту був адекватним (тобто «передавав повний смисловий зміст вихідного тексту і точно відповідав функціонально-стилістичним особливостям тексту» [12, с. 159]), необхідно, перш за все, враховувати, до якого стилістичного діапазону належить текст. Іншими словами, на якого читача він розрахований. Потім слід дотримуватися конкретних мовних критеріїв, зазначених у виданні, до якого належить текст, і вибирати правильні відповідники для евфемізмів, перефраз, кліше, незвичних виразів, цитат, афоризмів і загальноновживаних виразів.

2.2.3 Збереження культурних та мовних нюансів у перекладі

Малакофф і Хакута стверджують, що переклад вимагає двох етапів лінгвістичних маніпуляцій. Необхідно передати зміст вихідного тексту, і в той же час створити відповідний переклад. У випадку природного перекладу перекладач має пройти чотири етапи:

- а) розуміння лексики вихідного тексту;
- б) розуміння сенсу вихідного тексту;
- в) відтворення того самого повідомлення іншою мовою;
- г) оцінка адекватності отриманого тексту [55].

Під час перекладу перекладач враховує не лише зміст, але й правильну структуру речень у мові перекладу. Виходячи з цієї конкретної інформації, Малакофф і Хакуда роблять висновок, що переклад є одночасно комунікативною і металінгвістичною навичкою. Комунікативна частина включає в себе розуміння повідомлення, яке перекладач хоче передати мовою оригіналу, і передачу його мовою перекладу. При цьому перекладач враховує структуру речення та

лінгвістичні особливості мови перекладу. Тому навички перекладу вимагають як двомовної компетенції, так і метамовних знань.

При вивченні природний переклад, за визначенням Гарріса, тобто переклад непідготовленої людини, не вимагає знання двох мов. Тому двомовні діти не можуть використовувати правильну структуру речень і синтаксис, але вони можуть передати зміст вихідного тексту, перекладаючи його цільовою мовою. Малакофф і Хакута стверджують, що стратегії перекладу вивчаються, і що переклади, які передають зміст вихідного тексту, вимагають використання правильної структури речень цільової мови, щоб передати зміст вихідного тексту. Ця точка зору передбачає критичний підхід до природного перекладу, припускаючи, що результати природного перекладу можуть бути граматично неправильними і що природним перекладачам бракує металінгвістичної обізнаності [55].

У своїй статті Колерс також зазначає, що об'єктно-орієнтовані слова можуть мати дуже схожі значення при перекладі. Однак слова, що виражають етичні та політичні ідеї та почуття, часто означають різні речі в різних мовах. Такі слова існують у всіх мовах і культурах, але значення, які люди вкладають у них, варіюються від культури до культури. Це пояснює складність перекладу культурно далеких мов і те, чому двомовний переклад може відрізнитися від словникового. Змінюючи мову, перекладач адаптує значення до «іншої» культури. Навіть на лексичному рівні зрозуміло, що культура відіграє важливу роль у перекладі. Це пояснюється тим, що бути двомовним також означає бути бікультурним. Іншими словами, «справжній білінгвізм» означає приналежність до двох різних мовних спільнот, що також означає приналежність до двох різних культур. Слово «лампа» може мати різні значення залежно від соціального та культурного контексту, в якому воно вживається. Для людей, які живуть у розвинених країнах, лампа - це пристрій, який підключається до стіни за допомогою електричного кабелю і вмикається та вимикається. З іншого боку, люди, які живуть у сільській місцевості в менш розвинених частинах світу, можуть думати про портативний пристрій, який запалюється від полум'я на гніті.

З цього прикладу можна зробити висновок, що хоча ці два слова подаються як лексично еквівалентні, вони не обов'язково означають одне й те саме (39, 283).

Турі розглядає поняття перекладача з соціокультурної точки зору і стверджує, що нові перекладачі проходять своєрідний процес «соціалізації». Говорячи про таке інтерактивне явище, як соціалізація, не можна не згадати про існування «зворотного зв'язку з навколишнім середовищем». Багато теоретиків, зокрема Турі, розглядають переклад як засіб комунікації. Турі визначає переклад як «спосіб створення комунікативного тексту» [69, с. 248]. У цьому виді соціалізації зворотний зв'язок може надходити як від замовника, так і від одержувача, а іноді й від автора висловлювання; Турі зазначає, що оскільки зворотний зв'язок впливає не лише на цільову культуру та мову, але й на спосіб створення нового тексту або перекладу, норми зворотного зв'язку впливають на зв'язок між вихідним текстом і перекладом, що створюється. Норми, що передаються через зворотний зв'язок, також визначають, чи є процедура перекладу доречною чи ні [69].

Згідно з Турі, завжди існує більше, ніж один варіант, і не існує «універсального критерію» адекватності, і цей критерій, як і інші питання, такі як еквівалентність у перекладі та концепція перекладу, варіюється від соціальної групи до соціальної групи. У процесі соціалізації білінгвів як перекладачів вони засвоюють певні перекладацькі стратегії, і ці стратегії змінюються, коли перекладач переходить до іншої субкультури. У цей момент нова культура має свої власні норми та санкції. Засвоївши норми, перекладач може використовувати їх для створення спонтанного мовлення навіть за відсутності санкцій; Ламберт посилається на заповнювачі, які перекладачі використовують для заповнення можливих прогалів у перекладі. Турі також стверджує, що в період соціалізації перекладачі-носії мови розробляють стратегії для вирішення можливих проблем у процесі перекладу. Ця здатність може значно допомогти перекладачам і навіть компенсувати нестабільний білінгвізм [53].

Турі розглядає терміни «генералізація» та «спеціалізація» в контексті перекладачів-носіїв мови. Процес генералізації відбувається тоді, коли

перекладачі засвоюють апарат моніторингу як стратегію, що складається з одного типу процедур, які можна використовувати як для «негативних», так і для «позитивних» санкцій. Коли відбувається інша подія, яку він називає «спеціалізацією», здатність перекладача перекладати та адаптуватися зменшується. З іншого боку, коли перекладач-початківець стикається з різними ситуаціями і до його/її перекладу застосовуються різні норми, він/вона стає більш гнучким, тобто здатним до адаптації [69]. Як видно з наведеного вище пояснення, спеціалізація як ставлення перекладача є протилежністю адаптивності. Перекладач також може ігнорувати або навіть змінювати норми, які він намагається застосувати до методів перекладу. Турі стверджує, що соціальний статус перекладача є важливим, коли він намагається змінити норми культури, в якій він живе. Однак одного цього фактору недостатньо, щоб змінити норми, які були прийняті культурою протягом багатьох років. Турі стверджує, що професіоналізм людини еквівалентний її вродженій природі, і «тому вроджена людина має силу змінити концепцію перекладу для даного суспільства» [69, с. 254].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

За останнє століття погляди на природу білінгвізму змінилися, і в залежності від рівня володіння двома мовами розрізняють категорії кооперативного білінгвізму та залежного (змішаного) білінгвізму. При кооперативному білінгвізмі створюються дві паралельні системи. У залежному білінгвізмі одному плану змісту відповідають два плани репрезентації (переклад різними мовами). Деякі дослідники розрізняють внутрішній (побутовий) білінгвізм і штучний (освітній) білінгвізм.

Встановлено, що переклад слід розглядати як мовний контакт і становить двомовну комунікативну ситуацію, що ґрунтується на двомовності. Перекладачі є білінгвами, оскільки вони використовують дві мови, і хоча перекладачі намагаються уникати відхилень від норми або інтерференції, помилки або неправильний переклад можуть призвести до ситуацій інтерференції. У таких випадках виникає питання, наскільки дві структури, що контактують, залишаються незмінними і як вони впливають одна на одну. Це випадок професійного білінгвізму (усного перекладу), який відрізняється від звичайного білінгвізму, характерного для певних країн.

Також, було встановлено, що двомовність є вимогою часу в сучасному суспільстві. Важливий аспект, в якому двомовність відіграє важливу роль у перекладі, полягає в тому, що, як і в складній двомовності, семантична зміна слова впливає на значення його синонімів.

Слід визнати, що на думку психологів, основними проблемами психології перекладу є аналіз психологічних особливостей мислення рідною та іноземною мовами, а також те, як ці особливості відображаються в перекладі. Психологічні підходи до перекладу зосереджені на процесі перекладу, вивченні «людського фактору» в перекладі та аналізі рішень перекладачів.

У наш час перекладачі намагаються відтворити і стабілізувати текст перекладу мовою перекладу, не втрачаючи національно-культурних елементів оригіналу, зберігаючи при цьому цілісність змісту і форми. Тому художній

переклад, безперечно, є продуктом автора оригіналу та автора перекладу і вимагає від останнього лінгвістичної компетенції, лінгвістичної та культурної обізнаності, досвіду, творчого підходу та майстерності.

Окрім того, основні труднощі при перекладі виникають через велику кількість виразів, прислів'їв та ідіом у мові оригіналу. Проблема художнього перекладу полягає у взаємозв'язку між тим, що хоче донести до читача автор, і тим, що перекладає перекладач. Художній переклад залежить не лише від об'єктивних факторів, але й від суб'єктивних.

Натомість, переклад газет і публіцистичний стиль мають також специфічні особливості, які перекладачі повинні враховувати при перекладі конкретних статей або заголовків. Необхідно знайти правильний еквівалент відповідно до мовних норм.

Перераховуючи все, що було описано, можна зробити висновок, що при перекладі перекладач повинен враховувати не тільки зміст, але й правильну структуру речення мовою перекладу. У комунікативній частині перекладач розуміє повідомлення в тексті оригіналу і передає його в тексті перекладу. При цьому перекладач враховує структуру речення та лінгвістичні особливості мови перекладу. Тому навички перекладу вимагають як двомовної компетенції, так і метамовних знань.

РОЗДІЛ 3 ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ БІЛІНГВІЗМІВ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕДАЧІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ТЕКСТАХ РІЗНИХ ЖАНРІВ

3.1 Використання перекладацьких трансформацій при перекладі

Важливим питанням у використанні перекладацьких трансформацій є їхня необхідність і прийнятність. Якщо перекладач не має достатньої кваліфікації або невеликого перекладацького досвіду, перекладацькі трансформації можуть бути недостатніми або надмірними, і, можливо, перекладацькі трансформації взагалі не використовуються. Про те, що це явище дійсно має місце в перекладі, свідчать два поширені перекладацькі поняття: "буквалізм" - це результат того, що перекладач перекладає занадто близько до тексту оригіналу, не використовуючи можливості застосування трансформацій, і "вільність" - це результат того, що перекладач перекладає занадто близько до тексту оригіналу без шкоди для якості перекладу. Це результат надмірного перекладу, який перекладач може зробити без шкоди для якості перекладу. "Відповідний ступінь перекладацьких трансформацій знаходиться між буквалізмом і лібералізмом". Це той ступінь, який відрізняє якісний переклад. На практиці вона зазвичай забезпечується професійним смаком перекладача".

На думку С.Б. Фокіна, "більшість трансформацій від активного до пасивного пояснюється трансформаційною моделлю перекладу". У перекладах публіцистичних та художніх жанрів, особливо коли вихідним текстом є речення, їх можна пояснити ситуативною моделлю перекладу. Такі трансформації є більш поширеними при перекладі текстів художнього та публіцистичного стилів і не зустрічаються при перекладі текстів офіційно-ділового стилю. Це підтверджує стилістичну зумовленість використання різних моделей перекладу [28, с. 204].

Щодо поширення та закономірностей перекладацьких трансформацій, то хоча перекладознавство як наука перебуває на стадії становлення, вже існує багато класифікацій трансформацій як способу вирішення перекладацьких

невідповідностей у відтворенні вихідних текстів у текстах перекладу, а також багато критеріїв виділення певних видів трансформацій і немає жодної відомої класифікації, яка була б більш-менш вичерпною і підкріпленою конкретними аргументами.

А. П. Грицева в цьому контексті зазначає, що «при вивченні перекладацьких трансформацій науковці використовують різні терміни для вираження цього поняття» [6, с. 177] і визначає перекладацьку трансформацію як перекладацький засіб.

Більшість дослідників сходяться на думці, що перекладацькі трансформації слід поділяти на лексичні, граматичні та стилістичні. При цьому вони зазначають, що трансформації можуть поєднуватися одна з одною і набувати характеру складних трансформацій.

Граматичні трансформації в процесі перекладу використовуються для внесення структурних змін у речення відповідно до норм мови перекладу. М. Шемуда вважає, що переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій. Граматична трансформація - це, перш за все, перебудова речення (структурна зміна) з усілякими замінами, як синтаксичними, так і морфологічними [31].

Оскільки англійська та українська мови належать до різних індоєвропейських мовних сімей, вони відрізняються не лише порядком слів у реченні, але й фігурами та іншими граматичними структурами. Коли певні граматичні явища в мові оригіналу не знаходять повного відображення в перекладі, а їх функціональні особливості відрізняються, перекладачі вдаються до граматичних трансформацій.

Наприклад, І. Кобякова у своєму дослідженні наводить такі способи перекладу індуктивних підрядних речень зі сполучниковою функцією з англійської мови на українську. Наприклад, використання складнопідрядних і складносурядних речень, розбиття речення на частини, компресія та використання додаткових слів [11].

Існує багато класифікацій граматичних трансформацій, що базуються на чотирьох елементах, таких як ускладнення, розбиття речення та граматична заміна. Класифікація Гордеєвої є найбільш повною і точною [17, с. 32]:

- внутрішній поділ;
- зовнішній поділ;
- внутрішня інтеграція;
- зовнішня інтеграція;
- зміна порядку слів;
- компенсація.

Внутрішня інтеграція - це переклад складнопідрядних або складносурядних речень простими реченнями [17, с. 30]. Наприклад, з твору Агати Крісті «Таємнича пригода в Стайлзі» за перекладом Надії Хаєцької [76] :

*«Oh, no, **monsieur**, he has but taken the train to Tadminster.»* [82]. - *«О ні, **мсьє**. Але сів у потяг до Тедмінстера.»*. В цьому прикладі перекладач з одного складнопідрядного речення, при перекладі утворив два простих речення. При цьому зміст не змінився.

*«I was eating my **petit déjeuner** in the dining-room, when the waiter, who had been talking to some one outside, came back in obvious excitement.»* [81]. - *«Я саме сидів за **petit déjeuner** у їдальні, коли коли до мене несміливо підійшов офіціант. Він щойно поговорив із кимось за дверима й повернувся страшенно збуджений. (Сніданком (фр.))»*.

Подібна ситуація спостерігається і у даному прикладі з твору «Вбивство на полі для гольфу» за перекладом А. Ящук [77]. Задля уникнення перенавантаженого складнопідрядного речення, з використанням білінгвізма, який перекладач також вирішив не перекладати, а зробити зноску, щоб зберегти автентичність головного героя, в українському перекладі ми спостерігаємо два простих речення.

Зовнішня інтеграція - спосіб перекладу, при якому два або більше простих речень об'єднуються в одне складне речення [17, с. 30]. Тут перекладач повинен

чітко усвідомлювати чи така інтеграція буде граматично логічна та чи не вплине на зміст речення. В даних прикладах трансформація виглядає природно і непомітна.

«*But I, Hercule Poirot, whom he despises, will be the little pin that pricks the big balloon—comme ça!*» And he made an expressive gesture.» - «А я, Еркюль Пуаро, якого він зневажає, стану тоненькою голочкою, яка проколе ту кульку — **comme ça!** — і мій друг виразно махнув рукою. (Ось так! (фр.))»

«*“Très bien, mon enfant,” said Poirot. “I am pleased with you.”*» - «*Très bien, mon enfant, — сказав Пуаро, — ви мене порадували.*» (Гаразд, дитино (фр.))

«*Since it is **carte blanche**, we will hire a car,*” he said cheerfully. And a few minutes later saw us creaking and jolting along, in the most ramshackle of automobiles that ever plied for hire, in the direction of Merlinville.» - «*Маємо **карт-бланш**, тож наймемо автомобіль, — сказав він бадьоро, і вже за декілька хвилин ми затряслися й заскрипіли у старезному драндулеті дорогою на Мерлінвіль.*» Тут ми також помітили лексичну трансформацію при перекладі білінгвізм калькування, коли при перекладі з мови оригіналу використали перший відповідник при перекладі. Також задіяли транскрипцію.

Зміна порядку слів - трансформація, при якій порядок слів у перекладеному реченні змінюється відповідно до синтаксису мови перекладу порівняно з вихідним реченням [17, с. 27]. Хоча порядок слів в українській та англійській мовах схожий, українська мова є більш гнучкою, оскільки інформація міститься в кінці іменників, дієслів та прикметників, а не в певному порядку речення, як в англійській мові. Наприклад, при перекладі з української на англійську мову слід дотримуватися порядку слів, звичного для іншої мови.

Найбільш помітно це в простих реченнях:

«*She went into the **boudoir** again.*» - «*Вона знову повернулася в **будуар**.*».

«*You know, Monsieur Poirot, that you have **carte blanche** in every way.*” – «*Ви ж знаєте, мсьє Пуаро, у вас на все **carte blanche**.*».

Messieurs, mesdames, as you all know, I was called in by Monsieur John Cavendish to investigate this case.» - «Мсьє, мадам, як усім вам відомо, розслідувати цю справу мене запросив мсьє Джон Кавендіш.»

«*And it is possible that she had a mauvais quart d'heure in consequence!*» - «Тоді їй, як наслідок, *mauvais quart d'heure*.» (Довелося несолодко (фр.).)

Компенсація - це спосіб перекладу, при якому сенс, втрачений в одній частині речення або тексту, компенсується в іншій частині. Компенсація використовується тоді, коли неможливо перекласти певну частину речення, але її відображення є важливим для відтворення загальної картини. Ця перекладацька стратегія найчастіше використовується при перекладі ідіоматичних виразів, які не мають еквівалента в мові перекладу і зберігають свій стилістичний ефект.

Поняття компенсації передбачає вирішення двох основних питань співвідношення еквівалентності між вихідним і цільовим текстами та аналіз взаємозв'язку між граматичними особливостями текстів у двох мовах. Перекладацька втрата, яку необхідно компенсувати, стосується не конкретних якостей, а лише важливих особливостей вихідного тексту [14, с. 58].

Перекладачі часто стикаються з труднощами при перекладі текстів. Це пов'язано з тим, що в текстах часто поєднуються різні функціональні стилі та жанри, а також велика кількість нових слів і термінів. Тому перекладач стикається з лексичними трансформаціями. Це часто вимагає використання перекладацьких засобів, які не змінюють зміст вихідного тексту, а лише лексичну форму вираження.

Лексичні трансформації застосовуються в перекладі, коли вихідний текст містить нестандартні мовні одиниці на лексичному рівні. Прикладами можуть бути власні імена, які є унікальними для вихідної культури і не зустрічаються в тексті перекладу; терміни в певних спеціалізованих галузях; слова, що описують предмети, явища або поняття, характерні для вихідної культури; а також описи традиційних елементів третьої культури, які не зустрічаються в культурі перекладу або мають інший структурний і функціональний порядок [57].

Коли мова йде про лексичний переклад, необхідно пам'ятати, що словниковий запас мови - це не просто набір слів, а система, яка може нескінченно змінюватися в контексті, але в будь-якій можливій комбінації. Цей факт стає очевидним при перекладі.

Передаючи значення слова в перекладі, перекладачеві словника часто доводиться вибирати між кількома варіантами перекладу. Тут розглядаються три найбільш типові ситуації:

- відсутність лексичної відповідності між певним словом у вихідному тексті та перекладі;

- неповна відповідність, тобто лише часткова передача значення іншомовного слова;

- різні значення багатозначних слів у мові оригіналу відповідають різним словам у мові перекладу і передаються більшою чи меншою мірою. Лексична трансформація готує текст до перекладу жестовою мовою [1].

Лексична трансформація не завжди перетворює слово на речення; вона може мати протилежний результат і не змінювати кількість сторінок. Такі слова відносно вільні від контексту і тому відіграють вирішальну роль у процесі перекладу, але можуть надавати перекладеному тексту різних значень залежно від вибору перекладача.

Суть лексичного перекладу залишається незмінною під час перекладу. Замість того, щоб шукати іноземну номенклатурну одиницю з конкретним значенням, перекладач шукає нову номенклатурну одиницю з тим самим значенням у мові оригіналу і передає її мовою перекладу на формально-символічному рівні. Такі слова відіграють дуже важливу роль у процесі перекладу, оскільки вони відносно незалежні від контексту і тому можуть надавати різний акцент перекладеному тексту залежно від вибору перекладача. До лексичних методів перекладу зазвичай відносять:

- а) транскрипція й транслітерація;
- б) калькування;
- в) лексико-семантичні заміни;

- г) конкретизація, генералізація;
- д) модуляція або значеннєвий розвиток;
- е) образність [1].

У своїй роботі Карабан В. І., також розподіляє лексичні трансформації на:

- а) конкретизацію значення слова;
- б) генералізацію значення слова;
- в) додавання слова;
- г) вилучення слова;
- д) заміну слова однієї частини мови на слово іншої частини мови;
- е) перестановку слова [9, с. 38–54].

Транслітерація та транскрипція, як різновид лексичних перекладацьких трансформацій, переважно використовується для позначення власних назв та імен, форма яких не змінюється при передачі в іншомовному тексті. Однак, оскільки фонетичні та графічні системи мов значно відрізняються, транскрипція форми слова вихідної мови мовою перекладу завжди є умовним наближенням. Оскільки транскрипція, в тому числі з елементами транслітерації, є поширеним сучасним інструментом у перекладацькій практиці, ці дві трансформації необхідно розглядати разом. Проблема, з якою стикається перекладач, полягає у відсутності певних символів або звуків у мові перекладу та мові оригіналу. Наприклад, найчастішим прикладом транслітерації є переклад власних імен та прізвищ:

«*I endeavoured to interrupt, but **Poirot** swept on.*» - «Я зробив спробу щось додати, але **Пуаро** спинив мене.»

«*Twice he was closeted with **Mr. Wells**.*» - «Двічі віч-на-віч зустрічався з містером **Веллзом**.»

Також, прикладом транскрипції можна вважати переклад білінгвізмів, що домагає зберегти відтінок явища білінгвізма:

«*She went into the **boudoir** again.*» - Вона знову повернулася в **будуар**.»

«*Mademoiselle **Synthia***» - «мадемуазель **Синтія**»

«*We will proceed to the **chateau**.*» - «Ідемо до **шато**.»

«*The first restaurant we came to assuaged the pangs of hunger with an excellent omelette...*» - «Тому, натрапивши на перший-ліпший ресторан, із апетитом з'їли там омлет»

«*Mademoiselle Daubreuil*» – «*Мадемуазель Добрей*»

Калькування (буквальний або прямий переклад) - це спосіб перекладу нового слова (терміна), при якому для перекладу зазвичай вибирається перша стаття в словнику як еквівалент простого слова (терміна) в мові перекладу або, частіше, складного слова (терміна) в мові оригіналу. В українській мові є значна кількість запозичень, які були відтворені в мові за допомогою калькування [13].

«*Since it is **carte blanche**, we will hire a car,*” he said cheerfully.» - «*Маємо карт-бланш, тож наймемо автомобіль, — сказав він бадьоро.*»

Як от даних прикладах, перекладач використав перший еквівалент, що може допомогти перекласти білінгвізм, хоча при цьому французька автентичність слів може здаватися не настільки видимою, як от при транслітерації та транскрибуванні:

«*Was not that-**pardon** the question.*» - «*А це не було – **перепрошую** за таке запитання.*»

«*Can you give us no help in solving it, **monsieur**?*» - «*Не могли б ви допомогти нам розібратися з ним, **мсьє**?*»

«*He has more intelligence than would appear, this long-faced **Monsieur Lawrence of yours!**”*» - «*У нього більше розуму, ніж здавалося б, у того вашого зажуреного **мсьє Лоуренса!***».

«*Messieurs, mesdames, as you all know, I was called in by Monsieur John Cavendish to investigate this case.*» - «*Мсьє, мадам, як усім вам відомо, розслідувати цю справу мене запросив мсьє Джон Кавендіш.*»

Одним із тлумачень калькування є дослівний переклад. Прямий переклад часто вважається недоречним для нетехнічних текстів, особливо коли відтворюються ідіоматичні вирази, оскільки читач може неправильно зрозуміти інформацію. Прямий переклад - це як "фотографія" оригінального тексту.

Основне завдання перекладача - створити адекватний переклад, який відтворює як зміст, так і форму оригінального тексту засобами іншої мови [3, с. 17].

Пояснювальний переклад, який замінює лексичні одиниці вихідного тексту словами і словосполученнями і пояснює їх значення, тобто дає більш-менш повний опис або визначення цього значення мовою перекладу. Пояснення може також використовуватися, наприклад, для передачі значення слова, яке не має еквівалента у вихідному тексті.

Конкретизація - це лексична трансформація, при якій слово (термін) з більш широким значенням у мові оригіналу замінюється словом (терміном) з більш вузьким значенням [9, с. 39]. Оскільки англійська мова характеризується використанням великої кількості назв процесів, первинних і вторинних властивостей та слів з широкою семантичною базою, їхній переклад значною мірою залежить від їхнього конкретного значення. У багатьох випадках перекладачі вдаються до експресивної конкретизації, яка використовується в перекладі разом з експресивним узгодженням. Це явище можна спостерігати, коли перекладачі вільно звужують сферу узагальнення до більш конкретних контекстуальних значень, залежно від контексту.

Узагальнення (генералізація) є протилежністю конкретизації. Вона рідше використовується в перекладах з англійської мови на українську. Генералізація - це лексична перекладацька трансформація, «при якій слово з більш вузьким значенням замінюється словом з більш широким значенням» [10, с. 334].

Генералізація використовується для запобігання перевантаженню реалістичними деталями, незнайомими українському читачеві, та для спрощення загального розуміння. Роди замінюються на види, а для позначень - навпаки.

У власному дослідженні Івашкова так визначає явище додавання в перекладацькій практиці: додавання - це відновлення інформації, що міститься в реченні, але фактично не присутня в ньому [7]. При цьому перекладач повинен забезпечити доречність перекладу, збереження всіх стилістичних особливостей, його культурну та релігійну сумісність, а також збереження значення, наміру та цінності, які автор оригіналу вкладав в оригінальний твір.

«*That's so. Au revoir, then.*» - Звичайно, мій друже. *Au revoir.* (До побачення (фр.). В цьому прикладі перекладач додав просте звертання «друже», задля передачі загального настрою ситуації і зберегти емоційне забарвлення сцени.

На думку Карабана, вилучення виправдане з точки зору адекватності перекладу, по-перше, нормами мови перекладу, по-друге, вилученням у перекладеному тексті платонічних або тавтологічних лексичних елементів, які є частиною імпліцитного значення тексту згідно з нормами мови перекладу [10, с. 311-312]. Ця трансформація відповідає випадкам, коли значення, відображене у вихідному тексті, не змінюється, навіть якщо воно максимально вилучається з контексту речення або тексту в цілому.

Тут перекладач обрав не перекладати частину фрази, що не має важливого значення на зміст речення і натомість зберіг білінгвізм, за умови, що для всіх навколишніх персонажів і для читача все залишається послідовно і зрозуміло:

«*"Pardon me, **mon ami**, you were not precisely **sympathique**." He turned to me earnestly. "Tell me-you see now that he must not be arrested?"*» - *Вибачте, **mon ami**, ви не були **sympathique**, – щиро відповів він. – Скажіть, тепер ви розумієте, що зараз його не можна заарештовувати?»* (Милій, приємний (фр.))

Перестановка - різновид перекладацьких трансформацій - це «перестановка мовних одиниць у тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу». Як правило, перестановці підлягають слова, словосполучення, частини складних речень і самостійні речення в тексті [10, с. 188]. У певному сенсі це зміна класу слів, але слід пам'ятати, що заміна категорії слова в мові перекладу може змінити значення цього слова в тексті вихідної мови. Як от в наступних прикладах перекладач переставив словосполучення в тексті, що є білінгвізмом, при цьому зберігши його. Для читача зміст не змінився і будь-якому випадку, але звучить більш звично. Переклад французьких вставок в книзі подається у зносках, щоб зберегти акцент на білінгвізмі персонажа:

«*And it is possible that she had a **mauvais quart d'heure** in consequence!*» - «Тоді їй, як наслідок, **mauvais quart d'heure**.» (Довелося несолодко (фр.).)

«*Perhaps, mon ami, I did not do so.*» - «*Мабуть, я так не вчинив, mon ami.*»

Варто зауважити, що в даному випадку перекладач не зробив зноски з перекладом фрази.

Що стосується загальних перетворень, то більшість слів у будь-якій мові є багатозначними. У зв'язку з цим використовуються численні словникові відповідності та перетворення. Насправді, переклад не обмежується вибором серед елементів, що містяться у словнику.

Художній переклад є специфічним явищем як з естетичної, так і з лінгвістичної точки зору, оскільки він є засобом вираження суті літературного твору. Література характеризується великою кількістю неологізмів та різноманітними структурами. Однією з головних причин існування лексичних труднощів при перекладі є різне світосприйняття мов. Тому часто доводиться використовувати перекладацькі засоби (транскодування, калькування, контекстуальну заміну, семантичне розширення, антонімічний переклад, описовий переклад), які змінюють лише форму лексичного вираження, але не зміст вихідного тексту.

Антонімічний переклад - це заміна позитивної форми вихідного тексту на негативну форму тексту перекладу. Це необов'язкова і досить рідкісна операція. Використання таких лексичних трансформацій відбувається на розсуд автора. Однак у деяких випадках антонімічний переклад може звучати більш природно [13].

Лексичні труднощі при перекладі художніх текстів різного характеру є найпоширенішими і здебільшого пов'язані з передачею безеквівалентних слів, іменників, багатозначних слів, аббревіатур, неологізмів, термінів, образних виразів, а також нерідко з контрперекладом.

Тому перекладачам необхідно враховувати лексико-граматичні трансформації, тобто структурні та лексико-семантичні відмінності між англійською та українською мовами, які вимагають перебудови синтаксичної структури речень та лексичних змін під час перекладу. Оскільки лексика тісно пов'язана з граматиною, поширеними є як лексичні, так і граматичні зміни.

До формальних перекладацьких трансформацій належать логізація, експресія, модернізація та архаїзація.

Логізація - це спосіб перекладу, який усуває або послаблює естетичні особливості вихідного тексту шляхом заміни емотивних мовних одиниць або етнічних особливостей їх стилістично нейтральними відповідниками в мові перекладу [35, с. 32]. Стилiзовані, експресивні, архаїчні слова перекладаються звичайними, стилістично нейтральними дієсловами, таким чином відтворюючи основну думку речення, але послаблюючи естетичну мету першотвору:

«*Was not that-pardon the question.*» - «*А це не було – **перепрошую** за таке запитання.*»

«*"Pardon me," interrupted Alfred Inglethorp, "you have been misinformed.*» - «*Пробачте, – перебив Альфред Інглторп, – вас дезінформували.*»

Перекладач переклав слово «*pardon*», що передає етнічні особливості мовця та більш формальне емоційне забарвлення, звичайним і нейтральним «*перепрошую*».

Експресивність - це прийом перекладу, який додає перекладу емоційно-експресивного забарвлення шляхом заміни нейтральних одиниць їхніми стилістично маркованими відповідниками в мові перекладу [35, с. 33].

«*Can you give us no help in solving it, monsieur?*» - «*Не могли б ви допомогти нам розібратися з ним, **мсьє?***» При перекладі перекладач просто зберіг ввічливе звертання до опонента розмови.

Архаїзація - прийом перекладу, який полягає в заміні загальноновживаної сучасної лексики застарілими, архаїчними або історичними словами та виразами з метою відтворення історичної дійсності або надання перекладу стилістичного забарвлення, необхідного в мові перекладу [35, с. 35]. При перекладі твору, що містить архаїчні слова, такі перекладацькі прийоми дозволяють відтворити загальні стилістичні особливості твору на текстовому рівні.

Модернізація - це коли при перекладі, навпаки, створюється образ сучасного світу. Завдяки підбору сучасних відповідників, розмовної сучасної

мови, можливо навіть жаргонізми та заміни архаїчних когнітивних сценаріїв та прагматичних формул на сучасні.

Заміна синонімів як перекладацька трансформація є дуже поширеною. Вона використовується авторами для семантичної заміни іншої лексичної одиниці. Іншими словами, цей вид перекладацької трансформації, як і переклад антонімів, здійснюється за бажанням автора. У такий спосіб перекладач може уникнути дослівного перекладу, адаптувавши текст і зробивши його більш сприятливим для українського реципієнта:

«You see, my friend, you have a nature so honest, and a countenance so transparent, that-enfin, to conceal your feelings is impossible!» - «Розумієте, мій друже, у вас настільки чесний характер, а вираз обличчя такий щирий, що, *enfin*, приховати ваші почуття неможливо!» (Зрештою (фр.).)

Отже, перекладацьке перетворення - це сукупність специфічних способів передачі тексту з однієї мови на іншу з метою збереження смислу тексту та надання йому логічності, доречності й адаптованості для конкретного читача. Проаналізувавши різні класифікації, можна сказати, що перекладацькі трансформації можна поділити на лексичні, формальні та граматичні.

Західні дослідники також пропонують оцінювати переклади за критеріями точності та вірності. Вірність відповідає поняттю адекватності, головним чином з точки зору того, чи відповідає переклад задуму автора та оригінальному змісту твору. Точність, з іншого боку, відповідає поняттю еквівалентності з точки зору того, чи збережено обсяг і форму оригінального тексту, але є вужчим поняттям, ніж еквівалентність. Еквівалентність включає в себе точність, тобто формальна еквівалентність досягається за умови точної передачі окремих частин твору. Точний переклад має високу художню якість як на рівні твору в цілому, так і на рівні мікроконтексту. Його елементи можуть бути передані точно або неточно, причому точний переклад не обов'язково відповідає нормам художньої мови в культурі реципієнта і втрачає сенс, якщо він не є вірним.

Таким чином, зважаючи на велику кількість існуючих класифікацій перекладацьких трансформацій, у нашому дослідженні ми не будемо чітко

розподіляти їх на типи трансформацій. У процесі перекладацького аналізу ми використовуємо існуючі перекладацькі прийоми, не класифікуючи їх в один тип [29].

Також ми дослідили поняття стратегії, якою користувалися перекладі при перекладі текстів. Отже, стратегія передбачає вибір загальних орієнтирів, критеріїв перекладу, якими керується перекладач у своїй роботі. О. Ребрій сформував твердження: «на сучасному етапі робота з текстами різних типів та жанрів вимагає від професійного перекладача не стільки інтуїтивного, скільки усвідомленого підходу, в основі якого має бути сукупність стратегій, здатних забезпечити оптимальний варіант вирішення складних перекладацьких завдань та нівелювати можливий негативний вплив суб'єктивних чинників». Поширені перекладацькі стратегії – одомашнення «domestication» (адаптування до рідної мови та культури) та очуження «foreignisation» (привнесення елементів чужої мови та культури) [29]. Після огляду всіх творів, ми дослідили, що при перекладі різних текстів з проявами білінгвізмів, різні перекладачі, що працювали над різними текстами дотримувалися стратегії очуження. Тобто не намагалися адаптувати нові фрази і вирази до української мови, навпаки, в більшості випадків залишали повноцінні прояви французької мови у тілі тексту.

Під час нашого дослідження було опрацьовано два художні твори, а саме «Вбивство на полі для гольфа» та « Таємнича пригода в Стайлзі» Агати Крісті в оригіналі англійською мовою та переклад українською мовою. Авторка вводила в мову англomовного персона бельгійського походження французьку мову, без пояснення. З досліджених творів загалом було отримано 196 прикладів використання та збереження явища білінгвізма при перекладі на українську мову. Загалом можливо схарактеризувати, що для автора білінгва це досить популярно і характерно вводити у свій твір двомовного персонажа і активно використовувати ще одну мову при написанні твору.

При опрацюванні українських перекладів було виявлено 3 основні стратегії, якими користувалися перекладачі:

1. перекладач використовував перекладацькі трансформації, а саме лексичні (калька, транслітерація, транскодування, описовий переклад);
2. перекладач вводив в український текст ту ж саму французьку фразу, що і була використана в оригіналі, без перекладу, залишаючи читачу частину для роздумів;
3. Перекладач вводив в український переклад французьку фразу без змін, але надаючи примітки в кінці твору для читача з перекладом.

В процесі дослідження було отримано такий результат: перекладено було 18 прикладів (9 %), без перекладу і без примітки було 79 прикладів (38 %), без перекладу, але з приміткою 109 (53%) (Додаток А). Такий результат був сформований за умови, що в деяких прикладах, зустрічалися різні білінгвізми, які було перенесені в український переклад по різному.

Також було детально розглянуто випадки перекладу білінгвізмів та які трансформації були використанні перекладачами. В процесі дослідження нас найбільше цікавлять саме лексичні трансформації, а саме транскрипції (11 застосувань) чи транслітерації та калькування (6 застосувань). У відсотковому відношенні це 61% і 39% відповідно.

Наступним етапом нашого дослідження є дослідження перекладацьких трансформацій, що використовувалися при перекладі рекламних текстів, слоганів та оголошень також було помічено тенденцію до подібної ситуації. Тобто випадки двомовності або «іншомовні вкраплення» або взагалі не перекладалися (88 % досліджених фрагментів).

*«In 1908 at the Franco-British Exhibition, PERRIER lived up to its elite image by winning the **Grand Prix des Eaux Minérales Vente de l'Année**, after selling 5 million bottles in England and its colonies.» - «У 1908 році на франко-британській виставці PERRIER виправдав свій елітний імідж, вигравши **Grand Prix des Eaux Minérales Vente de l'Année**, продавши 5 мільйонів пляшок в Англії та її колоніях.»*

*«Relax, take a deep breath, and drink PERRIER. By the mid 19th century well-to-do spa cities, aka **ville d'eaux**, were some real hot spots.» - Розслабтеся, глибоко*

вдихніть і випийте *PERRIER*. До середини 19-го століття заможні курортні міста, також відомі як *ville d'eaux*, були справжніми гарячими точками.»

У випадках, коли перекладачі все таки використовували перекладацькі трансформації, використовувалися лексичні трансформації, а саме транскрипції (8 % досліджених текстів):

«*Élysée -in Paris – a paradoxical situation that would soon change*» - «Єлисейський палац у Парижі – парадоксальна ситуація, яка скоро зміниться.»
«...as the *can-can* – fun, energetic, and daring!» - «...як *кан-кан* – веселим, енергійним і сміливим!»

«*It was time to break the French market like a tasty baguette – full force, but with a sophisticated touch.*» - «Настав час вирватися на французький ринок, як смачний *багет* – повною силою, але з витонченим відтінком.»

«*Tolérance CONTROL / Calms skin in 30 seconds / Restores skin barrier*» - «*Толеранс Контрол / Заспокоює шкіру за 30 сек / Відновлює бар'єр шкіри*».

Тобто у всіх випадках, що були представлені, перекладачі не шукали українські відповідники, а транскрибували французькі слова відповідно до вимови.

В результаті було сформовано висновок, що найактуальніша перекладацька стратегія для перекладу білінгвізмів і збереження цього явища художньому тексті – це залишити оригінальний варіант фрази чи слова і надати примітку. Описуючи лексичні трансформації, яким українські перекладачі надають перевагу у роботі з двомовністю, ми можемо зазначити, що найчастіше використовують транскрибування. Таким чином, можливо зробити висновок, що найвагоміша ціль, яку виконують перекладі при роботі з художніми білінгвізмами це зберегти культурний колорит, етнічну приналежність реципієнта-білінгва та стиль, який використовував автор в оригіналі художнього твору. Використання лексичних трансформацій при перекладі рекламних текстів зі збереженням білінгвізмів зумовлено тим, що для глядача та для цільової аудиторії продукту зміст повідомлення не зміниться або, навпаки, для аудиторії буде зрозуміліше з

використанням відповідника, що є актуальним та існує в рідній мові. Або ж взагалі не перекладати прояв білінгвізм для глядача.

3.2 Прагматика мовлення білінгвального персонажа (на матеріалах текстів Агати Крісті)

Творча особистість може гостро відчувати нестачу можливостей, що надає їй рідна мова. Задля того, щоб розширити власні композиційні можливості, досягти принципово нових творчих результатів, зруйнувати старі традиції, що стали у літературі, письменник звертається до допомоги двомовності. Він вводить у свій твір фрагменти іншою мовою. Це можуть бути речення, фрази, іноді просто літери, поєднання літер, частини слів, слова, сегменти тексту, епіграфи іноземними, у тому числі давніми, мовами. Художник робить це задля досягнення більшої виразності висловлювання, для індивідуалізації промови персонажів, створення своєрідних мовних портретів, часом для досягнення гумористичного та/або сатиричного ефекту. Такі фрагменти називають іншомовними вкрапленнями. Ми дослідили, що у світовій літературі спостерігається в основному два підходи щодо іншомовних вкраплень у оригіналі: 1) автор вводить їх без пояснень, розраховуючи на контекстуальне осмислення та підготовку читача, або ж, вважаючи їх елементами колориту, атмосфери, для відчуття яких обов'язково їх смислове сприйняття, т. е. важлива форма, а чи не вкладена у неї інформація і 2) автор тим чи іншим шляхом доводить до читача їх значення. У досліджених текстах, а саме «Вбивство на полі для гольфа» та «Таємнича пригода в Стайлзі» Агати Крісті переважає перший випадок. Авторка вводила в мову англійського персонажа бельгійського походження французьку мову без пояснення.

Художній білінгвізм – це відображення ситуації, що склалася у суспільстві. Білінгвальні автори у своїх творах часто використовують кодові перемикання, наділяючи персонажів білінгвальністю. Мова персонажів художніх творів моделює реальну комунікацію. Ми дотримуємося думки, що мова персонажів

досить значною мірою відображає особливості живої мови, оскільки завдання автора – відтворити в літературному творі дійсність, хоча і в інтерпретації окремого індивіда (автора твору). Тому, розглядаючи білінгвізм героїв художніх творів, можна дотримуватись тих критеріїв, які використовуються при аналізі білінгвальності реальних людей, проте при цьому необхідно враховувати й особливості білінгвізму авторів цих творів.

Одним із найяскравіших прикладів перемикання кодів є твори Агати Крісті. Один із її найвідоміших персонажів – Еркюль Пуаро – бельгієць, тому в його промові англійською зустрічаються перемикання французькою. Агата Крісті познайомилася з французькою мовою, за однією інформацією, коли жила у своєму рідному місті Торкі, де на той момент було багато бельгійських емігрантів, за іншими відомостями, коли жила в Каїрі.

Еркюль Пуаро – бельгієць, який емігрував до Великобританії. Його білінгвізм, судячи з текстів творів, має такі параметри: збалансований, активний, двоєдиний, дорослий, природний, неінтенціональний, біетнічний, контактний, чистий. Характеристики білінгвальності автора та її персонажа багато в чому подібні, різняться лише їхні рідні мови: для А. Крісті рідною мовою є англійська, а Пуаро – французька. А. Крісті представляє Пуаро як людину, яка володіє обома мовами на високому рівні, тобто його можна назвати збалансованим білінгвом.

Найпоширенішою у промовах Пуаро (у творах «Вбивство на полі для гольфа» та «Таємнича пригода в Стайлзі») виявилася емоційна функція (37% прикладів у нашому матеріалі) може реалізовуватися як свідомо, і несвідомо. Мимовільне вираження емоцій найчастіше здійснюється засобами рідної мови (Додаток В).

Як правило, у більш емоційних умовах засвоюється перша рідна мова. Тому відповідно до типу білінгвальності розглянутого персонажа використання перемикань кодів в емоційній функції є цілком природним. За допомогою перемикань кодів у цій функції Пуаро дає як позитивні оцінки (наприклад, оточуючим людям), так і негативні, наприклад, коли йому щось не вдається:

«*“Mille tonnerres!” cried Poirot.*» - «*Mille tonnerres!* — вигукнув Пуаро. (Тут: Тисяча чортів! (фр.))»

«*“Sacré tonnerre!” growled Poirot.*» - «*Sacré tonnerre!* — прохрипів детектив.»

Варто зауважити, що даних прикладах перекладач не надав можливий переклад для виразів «*Sacré tonnerre!*» ні в самому тексті перекладу ні в примітках.

Також тоді, коли головного персонажа переповнюють емоції, надзвичайна радість чи подив:

«*Enfin! You have arrived. And all by yourself.*» - «*Enfin! Ви здогадалися! І все самотійно. (Нарешті! (фр.))*».

«*Mon Dieu! But it is triste!*» - «*Mon Dieu! Як же це triste! (Сумно (фр.))*».

В цих прикладах також перекладач надав примітку в кінці книги для слова «*triste*» - «сумно», а для виразу «*Mon Dieu!*» ні.

Фатична функція (30% всіх прикладів перемикань кодів), що у його промови найчастіше реалізується з допомогою звернень (*mon ami, mon cher, milord* та інших.). Фатична функція мови (інші терміни — контактуюча, асоціативна) обслуговує мовний контакт, необхідний досягнення комунікації, і реалізується такими висловлюваннями, які мають на меті — зав'язування, продовження і припинення комунікації, і навіть перевірку каналів зв'язку. Так Пуаро зазвичай звертається до свого напарника - Гастінгса, наприклад:

«*Mon ami Hastings!*»

Або у зверненнях до інших персонажів:

«*Monsieur Poirot*» - «мсьє Пуаро».

«*Mademoiselle Cynthia*» - «мадемуазель Синтія».

«*“Oh, no, monsieur, he has but taken the train to Tadminster.”*» - «О ні, мсьє. Але сів у потяг до Тедмінстера.».

«*Messieurs, mesdames, as you all know, I was called in by Monsieur John Cavendish to investigate this case.*» - «Мсьє, мадам, як усім вам відомо, розслідувати цю справу мене запросив мсьє Джон Кавендіш.».

Поява перемикання кодів у фатичній функції по-різному характеризує білінгвальність Пуаро та А. Крісті. З одного боку, ці перемикання численні і тому наголошують на здатності персонажа використовувати французьку мову. Ця особливість співвідноситься з високим рівнем компетенції Пуаро в мові, якою здійснюється перемикання. Крім того, постійне вживання французьких звернень говорить про комунікативну активність персонажа у недомінантній мові спілкування. Співрозмовники детективу позитивно сприймають такі фатичні висловлювання, комунікація Пуаро успішна, оскільки французька мова не менш престижна у спілкуванні персонажа, ніж англійська. З іншого боку, звернення – це загальновідомі висловлювання, мовні кліше. Вони досить легко зрозумілі як читачеві, так і будь-якій людині, мало компетентній у мові, якою вони наводяться. Тому автор твору дуже вдало використовує ці висловлювання до створення образу білінгвального персонажа.

Предметно-тематична функція (29% прикладів у нашому матеріалі) кодових перемикань актуалізується у зв'язку з предметом розмови, якщо розмовляючому звичніше або легше називати якісь об'єкти мовою ПК, наприклад, якщо він не знає слова еквівалента здебільшого мовою комунікації.

«*“Pauvre femme,” he murmured to himself.*» - «*Pauvre femme, — пробурмотів він собі під носа. (Бідна жінка (фр.))*»

У наведеному вище прикладі предметно-тематична функція переключення кодів пов'язана і з емоційною. Пуаро досить добре розмовляє англійською і має знати відповідний еквівалент англійською мовою, проте використовує французький вираз. По-перше, вважається, що, щоб висловити емоції, людина найчастіше звертається до засобів рідної мови, оскільки для неї вони виразніші. По-друге, лінгвісти відзначають, що, загалом, слова різних мов, що позначають одні й самі поняття, неоднакові по емоційному навантаженню, тому білінгви можуть вибирати точніші і експресивніші, на думку, лексичні одиниці для побудови своєї мови, навіть якщо вони належать різним мовним кодам. З іншого боку, точність виразів білінгва пов'язана з його мовним досвідом першою і

другою мовою. Відповідно французьке вираження Пуаро має більш точне значення, ніж англійський еквівалент.

«*Fortunately her husband was **homme pratique**.*» - «На щастя, її чоловік був **homme pratique**.»

Таким чином, це перемикання відповідає параметрам білінгвальності Еркюля Пуаро.

Перемикання кодів в цій функції охоплюють наступну тематику: соціальний статус знайомих детектива: **ce monsieur** (цей мосьє), **Mademoiselle Cynthia** (мадемуазель Синтія), **sergent de ville** (сержант місцевої служби поліції), **milord anglais** (пан англієць), **greffier** (секретар), **garde-malade** (медсестра);

елементи розслідувань Пуаро: **cette histoire-là** (цю історію), **cause célèbre** (відому справу), **crime passionnel** (злочин через пристрасть), **mise en scène** (постановка);

жінки, краса: **la femme** (жінка), **La pauvre petite!** (Бідолашна), **une maîtresse femme** (сильна жінка), **voilà une femme** (оце жінка), **petite acrobate** (маленька акробатка);

побут: **petit déjeuner** (за сніданком), **entrecôte** (антрекот), **En voilà une table!** (ото стіл), **chateau** (шато);

назва стану/емоції: **empressement** (жвавість), **De mieux en mieux!** (усе краще і краще), **impatiencez pas** (не треба нетерпеливитися), **flair** (чуття);

медицина: **Toqué** (божевільний), **the mal de tete** (головний біль).

Волюнтативна функція (3% зі всіх опрацьованих матеріалів) використовується, щоб виразити прохання, пораду, спонукання чи запрошення щодо співрозмовника. Дана функція зазвичай проявляється, коли переключення кодів використовується для досягнення перлокутивного ефекту, тобто впливу на почуття, дії та думки співрозмовника. Наприклад, Пуаро за допомогою переключення кодів намагається спонукати співрозмовника до тих чи інших дій:

«*Tiens!*» cried M. Hautet.» - «*Tiens!* — вигукнув мсьє Оте. (Тут: Слухайте! (фр.))».

«*Tiens!*» - «*Tiens!* (Дивись! (фр.))».

«*Ne vous fachez pas!*» - (*Не сердьтєся!* (фр.))

У розглядуваній роботі як провідні функції не зустрілися езотерична (для приховування інформації від носіїв мови), самоідентифікації, металінгвістична, декоративна, емфатична та функція економії мовних засобів. Однак деякі функції зустрічаються як супутні. Наприклад, особливе значення має функція самоідентифікації, що супроводжує майже всі переключення кодів у творах Агати Крісті, оскільки вони є створення образу головного персонажа. Його знання французької – невід'ємна характеристика, оскільки підкреслює його бікультуральність, етнічну приналежність. Таким чином, щоразу як Еркуль Пуаро переключаться на французьку мову, то активується функція самоідентифікації.

Як відзначають багато лінгвістів, великий вплив на здатність до переключення кодів надають особливості особистості того, хто говорить. М. Бланк та Дж. Хамерс наводять такі релевантні особистісні риси, як імпульсивність – рефлексивність, вік, інтроверсія – екстраверсія [44].

Отже, аналізуючи всі випадки вживання білінгвізмів в художній літературі важливо завжди брати до уваги усі фактори, що лежать в основі використання цього явища. Перекладачі, працюючи з такими творами повинні обрати і правильно використати перекладацьку стратегію. В ході нашого дослідження було схарактеризовано, що при перекладі досліджуваних творів перекладачі обирали стратегію, де велика увага приділялася саме передачі культурної автентичності реципієнта – Еркуля Пуаро, у творах Агати Крісті – тобто залишали двомовні вкраплення без перекладу. Важливо, щоб перекладений текст залишив ту ж саму стилістику та емоційне забарвлення. Схарактеризовано, що для вірного перекладу потрібно правильно проаналізувати переключення кодів мовця та умови, коли ці переключення відбуваються.

3.3 Стратегії перекладу рекламних текстів з проявами двомовності

У сучасному світі міжнародне спілкування розширюється у зв'язку з процесом глобалізації: розвиток культурних та економічних зв'язків, науково-технічні обміни, співпраця людей у різних сферах життя - знаходять свій відбиток у лінгвістичному процесі процесу взаємного мовного впливу.

В даний час в контексті інтеграції та збільшення частоти мовних контактів перемикання коду також характерно для одномовних країн. Рекламна мова явно підтверджує це. Перемикання коду - важлива комунікаційна технологія, яка сприяє передачі рекламного дискурсу і впровадженню практичних установок, здатних впливати на представників цільової аудиторії і привертати увагу споживачів до рекламованого продукту.

Плавне і несвідоме перемикання коду характеризується, по суті, однаковими переходами між елементами різних мов в одному реченні. Цей тип переходу часто є проявом двомовності мовця. Це перемикання не характеризується якоюсь конкретною комунікаційною функцією, тобто практичним наміром відправника повідомлення.

Марковане, сигнальне перемикання, навпаки, відповідає наміру того, хто говорить підкреслити, виділити певний елемент у мові і використовується для реалізації ряду функцій [64, с. 75-94]. Марковане перемикання коду розуміється як свідоме, що має на меті досягти деякого результату від комунікативного акту.

Переключення коду в рекламі може бути пояснено о на марковану модель мовного вибору, коли мова використовується не стільки для того, щоб донести повідомлення, вона важлива для досягнення мети [58, с.15]. Зміна мови може бути використана, щоб яскраво і ефективно піднести інформацію. Свідомо перемикаючись з однієї мови на іншу відправник рекламного повідомлення посилає адресату певний сигнал, додаткове значення, крім змісту повідомлення як такого. Ця екстралінгвістична інформація може включати статус, освіту та низку інших додаткових відомостей [39].

З погляду структурних особливостей кодових перемикань представляється важливим відзначити, що перемикання можуть зустрічатися на різних мовних рівнях: лише на рівні морфеми, слова, всередині речення і з його межах.

Було помічено, що найчастіший тип перемикання коду у випадку, коли перехід іншою мовою може бути здійснений без порушення граматичної структури речення:

«*It was time to break the French market like a tasty **baguette** — full force, but with a sophisticated touch.*» - «*Настав час вирватися на французький ринок, як смачний **багет** – повною силою, але з витонченим відтінком.*»

«*NEW **Have-sies**: Your combo, your way*» - «*НОВИНКА **Have-sies**: ваше комбо, ваш шлях.*»

Даний приклад є чужозайовою ілюстрацією інтеграції білінгвізму «**have**» слово залишилося неперекладеним, а от «**sies**» це норвезьке слово, що означає «сказано», «говорити». Білінгвізм був вжитий в англійському тексті і збережений при перекладі на українську мову.

На противагу попередньому типу, досліджено перемикання коду, що відбувається на природних межах мовного потоку: наприкінці фрази, синтаксичного періоду, при найбільш спокійному режимі спілкування, після завершення будь-якої теми:

«*Introducing the first-ever **Toyota Crown Signia**—our latest addition to the **Toyota Crown nameplate**.*» - «*Представляємо першу в історії **Тойота Crown Signia** — наше останнє доповнення до таблички **Тойота Crown**.*»

В даному прикладі можна прослідкувати цікаву ситуація використання різних стратегій перекладу. По-перше при перекладі слова «**Toyota**» було використано перекладацьку трансформацію, а саме транскодування. Наступне слово «**Crown**» залишили без перекладу, хоча це не марка, а модель машини. І останнє слово «**Signia**» є словом латинського походження, що означає «знаки». Тобто в тексті оригіналі англійською мовою використовувався білінгвізм з латинської мови, а при перекладі на українську мову залишили це слово без перекладу.

«*In the limited collection of the classic **NIVEA CRÈME**, we continue this tradition.*» - «*У лімітованій колекції класичного крему **NIVEA CRÈME** ми продовжуємо цю традицію.*»

В даному випадку, один з найпопулярніших випадків, це коли у рекламні продуктів краси використовують французькі слова, а саме «**CRÈME**», що допомагає асоціювати продукт з французьким ринком.

У деяких випадках ви можете використовувати перемикання коду, щоб активувати одне або більше повідомлень в пам'яті цільової аудиторії. Таким чином, зміна кодів може бути практичним інструментом для реклами. Прийняття правильного рішення при виборі мови та розуміння того, як використовувати перемикання коду в рекламному дискурсі, може бути важливою проблемою для рекламодавців. Використання перемикання коду - це специфічний метод спілкування, який може вплинути на споживачів, але коли ви змінюєте мову, ви можете зробити її більш яскравою та виразною, зосередившись на деяких аспектах мови [54].

У зв'язку з дуже важливою роллю англійської мови в сучасному світі, слід зазначити, що в англійському рекламному дискурсі є кілька прикладів зміни мовних кодів. І навпаки, в українському рекламному дискурсі дуже часто переходять на англійську мову. Це можна пояснити зростаючою важливістю англійської мови як мови міжнародного спілкування. Англійська мова проникла в усі мови світу під впливом глобалізації та Інтернету, і, без перебільшення, її найчастіше можна побачити і використовувати в рекламних роликах в сукупності з іншими мовами.

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє нам стверджувати, що модифікація рекламного коду виконує деякі особливі функції, характерні для рекламного дискурсу. Перш за все, слід зазначити, що в даний час велика кількість англійських термінів зі сфери торгівлі, культури і спорту використовується для позначення економічного, політичного і культурного співробітництва між людьми, які говорять на різних національних мовах. Подібну тенденцію до двомовності можна спостерігати в рекламі. У багатьох випадках перемикання коду англійською мовою може допомогти заповнити прогалину в словниковому запасі, пов'язану з відсутністю концепцій у мові-донорі. Нові концепції та ідеї,

що виникають у світі, часто важко перекласти, і ці терміни використовуються в їх первісному вигляді або транслітеруються:

«*Celebrate with a Chestnut **Praliné Latte**, topped with spiced praline crumbs.*»
- «Святкуйте з каштановим **праліне ламме**, посипаним пряними крихтами праліне.»

Словосполучення «**Praliné Latte**» походить з французької мови і загально використовується і в оригіналі тексту і при перекладі на іншу мову.

«*FOREVER YOUNG They outlast trends and fashions, they don't smell "Saftriechen": the all-time fragrance favorites*» - «ВІЧНО МОЛОДІ. Вони переживають тенденції та моду, вони не пахнуть «**Saftriechen**»: бестцелери всіх часів».

Також, реклама популярного бреду годинників CASIO активно використовує в своїх рекламних текстах німецькі слова та вирази. Слово «**Saftriechen**» є німецького походження, не має відповідника одним словом, як і на англійській мові, так і українською мовою, означає буквально «Smelling juice».

Ви можете використовувати перемикання коду для створення глобального та міжнародного іміджу продукту чи компанії. Подорожуючи, переїжджаючи в іншу країну, споживачі бачать одні й ті ж імена, слова і слогани. Зміна кодів допоможе компанії створити імідж транснаціональної корпорації, де б вона не знаходилася, така реклама зможе залучити потенційних покупців:

«*The Avène **impluvium** is the starting point for Avène Thermal Spring Water.*»
– «Вираз «**Avène impluvium** є відправною точкою Термальної води Avène.»

Слово «**impluvium**» є словом латинського походження, що означає «дощ».

Рекламодавці переходять на англійську мову, щоб створити позитивний і авторитетний імідж рекламованого продукту. Англійська мова в основному є символом сучасності, промисловості і технологічних інновацій, тому престиж і висока вартість служать маркерами модернізації і привертають увагу потенційних споживачів. Тому споживчі товари асоціюються з такими якостями, як вишуканість, надійність і практичність.

Як правило, реклама служить для досягнення прагматичної функції - запам'ятовування продукту, що рекламується. Дослідження показують, що при вживанні певної мови у тих, хто слухає, активується набір соціально-культурних концептів або ментальних фреймів. Ці кадри включають важливі аспекти свідомості. Коли білінгви обробляють інформацію англійською, виникають певні культурні асоціації, які до них належать. За умови, що включена мова відрізняється від загального контексту, пізнаваність реклами зростає в порівнянні з ситуацією, коли перемикування коду не відбувалося [43, с. 96]:

*«The Audi quattro, which made its debut in March of 1980 at the Geneva Motor Show...The expression “Vorsprung durch Technik” applied quite literally here».-
«Audi quattro, дебют якого відбувся в березні 1980 року на Женевському автосалоні... Вираз «Vorsprung durch Technik» застосовувався тут буквально.»*

Текст з опису рекламних кампаній автомобільного концерну **Audi**, є прикладом цього явища: «**Audi**» - назва компанії залишається без змін; «**quattro**» - досить цікавий приклад, слово італійського походження, що означає «чотири» використано для побудови асоціації з даним автомобілем (перший дорожний автомобіль для перегонів). Також слоган компанії, який був актуальним на час розвитку компанії «**Vorsprung durch Technik**», і в англійському і в українському перекладі є без перекладу.

«Estée Lauder. Re-Nutriv: Give your skin only the best of the best. Revitalizing. Regenerating.» - «Estée Lauder. Re-Nutriv: Подаруйте своїй шкірі лише найкраще з найкращого. Відновлює. Регенеруючий.»

Проілюстровано, як французька компанія для свого просування продукту використовує латинське слово «**Re-Nutriv**» і в англійській версії свого сайту і в українській версії свого сайту.

Аналіз фактичного матеріалу показує, що елементи рекламних текстів із заміною коду зазвичай короткі і їх легко запам'ятати. Це важливо для запобігання негативної оцінки продукту.

Слід зазначити, що зміна коду не завжди гарантує успіх реклами і має використовуватися правильно. Навіть якщо аудиторія говорить на двох або

більше мовах, важливо враховувати ставлення до мови, що використовується, практику перемикання кодів, а також наявність або відсутність напруженості між представниками різних мовних спільнот.

Зміна мовного коду реклами пов'язана з культурною чутливістю, сприйнятливістю та очікуваннями слухачів, що може мати як позитивні, так і негативні наслідки для формування іміджу, оцінки продукту. Важливо, щоб інформація, передана за допомогою перемикання коду, була сформульована, реалізована і переносилася ефективно з точки зору сприйняття і розуміння цільової метою.

Використання двох або більше рекламних мов є поширеним методом, і вибір мови відіграє важливу роль у формуванні іміджу продукту. Перемикання коду в рекламному дискурсі-це важлива комунікація, яка допомагає сформувати класову і соціальну ідентичність і сформувати образ ставлення споживачів до феномену перемикання коду, володіння другою мовою, немовні характеристики, якими володіє мова - все це впливає на ефективність реклами. Мовний контекст, в якому змінюється мова, також важливий, що часто може вплинути як на позитивне, так і на негативне сприйняття перемикання коду та реклами.

При перекладі двомовних текстів також варто звернути велику увагу на перекладацькі стратегії, що дають змогу зберегти головну ідею рекламного оголошення та тексту. Основні перекладацькі трансформації вже були описані у пункті 3.1, тут ми систематизували та дослідили перекладацькі стратегії, що перекладачі використовують при перекладі.

Одна з ключових особливостей перекладу рекламного тексту виражається в змістовному співвідношенні між оригіналом і перекладом, а також у передачі соціолінгвістичних аспектів тексту, що перекладається. Для забезпечення достовірності зазвичай необхідно адаптувати як значну частину тексту, так і його формат, який зазвичай носить примирливий характер.

Перекладачам часто доводиться вдаватися до практичної адаптації тексту, щоб уникнути посередності та надмірної простоти, оскільки деякі, здавалося б, прості фрази англійською мовою мають певне значення, яке втрачається при

перекладі. Тому вам потрібно вибрати більш підходящий варіант, який буде більш точно представляти зміст всієї рекламної кампанії.

Часто при перекладацькій роботі з використанням рекламного тексту в повній мірі не враховуються певні лінгвістичні та культурно-лінгвістичні особливості і, що найбільш важливо, не враховується аспект конкретної передачі рекламних повідомлень. Перекладач повинен визначити мовні особливості рекламної мови та методи перекладу, проаналізувати рекламну мову, визначити її особливості та проаналізувати параметри, що впливають на достовірність перекладу.

Отже, на основі перекладів рекламних текстів з білінгвізмами англійською мовою та їх перекладів українською мовою можна визначити різні стратегії, що використовуються для перекладу. Відразу слід зазначити, що такий поділ досить умовно, але все ж дозволяє глибоко задуматися над темою. Тому ми визначили наступні стратегії перекладу рекламних текстів і слоганів з білінгвізмами:

- Відсутність фактичного перекладу;
- Лексичні перекладацькі трансформації (транскодування).

Як було зазначено вище, перекладацькі трансформації були дослідження в першому підпункті дано розділу, як і випадки, коли прояви білінгвізмів не перекладалися з однієї мови на іншу (з англійської на українську).

Варто додати, до вищезгаданого, що відсутність перекладу реклами - дуже поширене явище. Якщо ми говоримо про рекламні продукти, які виконують лише привабливі функції, такі як парфуми та засоби краси.

Можна стверджувати, що досить поширеним явищем є, коли не перекладаються цілі рекламні слогани (з 104 досліджених джерел, 88% досліджуваного матеріалу). Хоча слід мати на увазі, що неперекладений текст може бути незрозумілий одержувачу інформації. Як не дивно, значна кількість іноземних компаній, що рекламують свою продукцію українською, залишили свої рекламні слогани неперекладеними. Розглядаючи наведені нижче приклади, можна зробити висновок, що в українськомовному середовищі неперекладні

гасла, що не містять складних конструкцій, часто виявляються вдалими. Наприклад:

«*Tolérance CONTROL - calms skin in 30 seconds, restores skin barrier.*» -
«*Tolérance CONTROL - заспокоює шкіру за 30 сек, відновлює бар'єр шкіри.*»

В даному прикладі в мові оригіналі було використано французьке слово «**Tolérance**», що означає «толерантність», «терпимість». Дане слово асоціюється з косметичними продуктами фірми Есте Лаудер.

«*Forza motorsport Enter the race.*» - «*Forza мотоспорту. Вступайте в гонку.*»

Неприйняте гасло мотоспорту використовує слова італійського походження, «**Forza**», що означає «сила». Це є зумовлено тим, що Італія є відома своїми перегонами.

«*The Vichy société is our online community made for all Vichy lovers and newbies to chat to each other and our brand experts about all things skincare, haircare and menopause.*» - «*Vichy société - наша онлайн-спільнота, створена для всіх шанувальників Vichy та новачків, щоб поспілкуватися між собою та нашими експертами бренду про всі речі, пов'язані з доглядом за шкірою, волоссям та менопаузою.*»

Компанія **Vichy** для просування свого нового продукту використовує французьке слово «**Société**», що означає «спільнота» і активно використовує його для просування свого нового задуму та напрямку по роботі зі всіма типами шкіри.

Наявність рекламних слоганів іноземною мовою в середовищі, що говорить українською мовою, мовою оригіналу, має право на існування. Англійські українські гасла, однак, можна стверджувати в україномовному середовищі, вимагають певних умов. Перша умова зобов'язує цільову аудиторію кампанії говорити по-англійськи. Друга вимога полягає в тому, що ця мова добре відома, але ще не є рідною, щоб вона була добре відома і запам'яталася споживачам, слоган повинен бути дуже лаконічним.

Також до цієї стратегії варто додати переклад білінгвізмів, що були

використанні авторами або маркетологами, щоб додати шарму або спеціальної атмосфери до тексту. В таких випадках білінгвізм вводиться в текст відповідно до стилістичних та граматичних правил цільової мови. Значення білінгвального виразу чи слова залишається на розсуд глядача. Як от в наступних прикладах, цілі фрази введені в полотно тексту перекладу без можливого перекладу.

«*L'Atlas, and Agnès B graced their designs on Perrier's bottles and cans adding a little **zest à la française** to the carbonated mineral water's packaging –**magnifique!***» - «*L'Atlas i Agnès B прикрасили свої дизайни пляшок і банок Perrier, додавши трохи **zest à la française** в упаковку газованої мінеральної води – **magnifique!***».

Ми спостерігаємо, що не лише прояви французької мови в тексті «*magnifique*» чи «*zest à la française*», не перекладається, а й навіть імена та прізвища також «*L'Atlas, and Agnès B*» для збереження особливої атмосфери та, що продукт асоціювався з Францією.

«*The compositions gave a luxurious sound, inspired by the legendary lifestyle of **la dolce vita** and the sunny climate of the country.*» - «*Композиції надали розкішне звучання, натхнене легендарним стилем життя **la dolce vita** та сонячним кліматом країни.*»

Популярний слоган компанії Dolce & Gabbana: "La Dolce Vita" є прикладом слогана, що не перекладається, але в даному прикладі, ця фраза не є рекламним слоганом. Цей текст є з опису популярного аромату з лінійки бренду. Фраза походить з італійської мови і означає «солодке життя», в свою чергу навіть не знаючи італійської, реципієнт зрозуміє сенс фрази.

До всього вищеперерахованого варто додати один виключний приклад, що трапився у ході дослідження. А саме, коли при англо-українському перекладі рекламного тексту з білінгвізмами, автор залишив білінгвізм неперекладений, але при цьому, прямо у тексті надав переклад фрази у дужках.

«*Une fraîcheur de rêve showed young couples chilling out in sizzling situations.*» - «*Une fraîcheur de rêve (чудо свіжості) показав молоді пари, які відпочивають у гарячих ситуаціях.*»

Тобто білінгвізм «*Une fraîcheur de rêve*» залишився неперекладеним, але

при цьому самі маркетологи надали точний переклад «чудо свіжості». Цей приклад варто розглядати не як окрему стратегію для перекладу, а скоріше, як виняток з правила. Очевидно, що саме в цьому тексті газованих напоїв Perrier було важливо, щоб глядач зрозумів всі деталі, а не домислював сам.

Варто привернути увагу до великої кількості випадків, коли в мові оригіналі, а саме англійській, не було використано жодного білінгвізму, але при перекладі на українську мову білінгвізми з'являються. Таке стратегія маркетологів є досить популярною, коли ціллю є створити більш сучасний рекламний текст націлений на сучасну аудиторію або ж інші випадки, як от перший приклад зі слоганом, де слоган початково є англійською мовою і зберігається при перекладі:

*«...That's why the global slogan of the company is "The Power of Dreams".» - «...Тому глобальним гаслом компанії є «**The Power of Dreams**» - Сила Мрій.»*

*«Shoot magical spatial videos, then relive them on **Apple vision Pro**.» - «Знімайте неймовірні просторові відео, а потім знову «проживайте» їх за допомогою **Apple віжн Про**.»*

В даному прикладі слово «**Apple**» залишилося без перекладу, тому що це назва бренду, «**Vision Pro**» було транскрибовано «**Віжн Про**» так, як це є назва функції нового продукту даного бренду.

*«Connect Alexa-enabled devices to your BRAVIA TV and control playback **hands-free**: turn on the TV, switch channels, adjust the volume, and more» - «Підключайте до телевізора BRAVIA пристрої з підтримкою Alexa та керуйте відтворенням у режимі "**hands-free**": вмикайте телевізор, переключайте канали, регулюйте гучність тощо».*

В даному прикладі варто звернути увагу на вираз «**hands-free**», з'явився в ролі білінгвізма українському перекладі.

Наступним кроком було розглянуто публіцистичні тексти на різні тематики. Особливу увагу було звернено на статті про йогу. Тексти цієї тематики є досить цікаві тому, що наповненні термінами, слова та фразами з мови санскриту. Йога це вчення, яке походить з Індії. Даний факт зумовлює велику

кількість білінгвізмів в публіцистичних текстах та статтях про це вчення англійською мовою і, відповідно, при перекладі українською мовою ці слова зберігаються.

Найперше, що варто зауважити, що при перекладі публіцистичних текстів на тематику йоги, перекладачі надавали перевагу використанню перекладацьких трансформацій, а саме знову ж таки лексичні трансформації. Найпопулярнішою трансформацією є транскрибування так, як і в мові оригіналі, і мові на яку перекладають немає відповідників.

*«Популярні сьогодні **асани** та **пранаями** у цій системі посідали лише 3-й та 4-ий рівень, і зовсім не були самоціллю.» - «Today's popular **asana** and **pranayamas** in this system occupied only the 3rd and 4th levels, and were not an end in themselves at all.»*

Слова «pranayamas» походить від санскриту «prāṇāyāma», як і «**asana**» від «**āsana**» і є білінгвізмами з мови гінді. Ці слова широко використовуються без перекладу тому, що він є повністю відсутнім. Тож в англійському тексті це білінгвізм з санскриту, а при перекладі слово транскрибується.

*«At the stage of **pranayama**, the **sadhaka** masters the art of controlling his breathing...» - «At the stage of **pranayama**, the **sadhaka** masters the art of controlling his breathing...»*

Знову ж таки слова «**pranayama**», «**sadhaka**» походять початково з санскриту та гінді. «**Sadhaka**» так називають людей, що слідує спеціальному способу життя – садхані. А «**pranayama**» спеціальний рівень вчення.

*«**Jnana**-yoga leads a person to the truth, a way of changing his knowledge about himself...» - «**Джняна**-йога веде людину до істини, способом зміни його знань відносно самого себе...»*

Словосполучення «**Jnana**-yoga» описує тип йоги і буквально означає з санскриту «знання».

Ми дослідили, що в багатьох випадках використовували не лише транскодування, а й транслітерацію(?). Тобто слова і вимовляються, так само як в оригіналі – в санскриті, і також транскодуються відповідно:

«*The subject of **bhakti** yoga practice is the astral body.*» - «Предметом практики **бхакті**-йоги є астральне тіло.»

«*Correct understanding of **hatha** yoga gives a person good health and prolongs life, gives new strength and opportunities.*» - «Правильне осягнення **хатхи**-йоги наділяє людину міцним здоров'ям та продовжує життя, надає нові сили та можливості.»

Термін «**bhakti**» з санскриту «віданність» (bhakti) та «**hatha**» означає «зусилля», «наси́льство». Ці два приклади демонструють випадки транскодування та транслітерації разом.

«*These are followed by a series of **asanas**, which end with **savasana**.*» - «За ними слідує серія **асан**, які закінчуються **савасаною**.»

Слово «**савасана**» є також досить популярним дл індійський текстів для його і як всі попередні слова також походить з санскриту і означає «період відпочинку».

Наступною стратегією, що зустрічала в публіцистичних текстах повязаних з тематикою йога – це була стратегія без перекладу. Але варто зауважити, що в даному випадку, у публіцистичних текстах вона була менш популярною, ніж лексичні трансформації, що однозначно дозволяє нам зробити висновок, що перекладацькі трансформації є більш пріоритетні при перекладі публіцистичних текстів специфічних тематик. (?)

«*Its main goal is to achieve **nirvana** (complete union of creation with its creator).*» - «Його основна мета - досягти **nirvana** (повне поєднання творіння із своїм творцем).»

Тут ми спостерігали, коли перекладачі використали стратегію, без перекладу, тобто залишили оригінальне слово, як і було в оригінальному тексті. Слово «**nirvana**» також походить від санскриту і означає «відсутність хвилювання». Це слово є популярним і його значення є відомим і не потребує перекладу.

«***Hatha** (a combination of many styles) is one of the most popular.*» - «**Hatha** (поєднання багатьох стилів) – один із найпопулярніших стилів.»

Слово «*Hatha*» походить з санскриту і описує тим спеціальної йога практики що означа «зусилля», «інтенсивність».

Отже, як результат дослідження перекладів публіцистичних текстів з білінгвізмами на тематику йоги, можливо стверджувати, що перекладачі найчастіше використовують перекладацькі трансформації (транслітерацію та транскодування). І менш частіше використовують слово білінгвізм у тексті у своєму первинному вигляді, як і в тексті оригіналі. Це зумовлено тим, що слова, які походять з санскриту, мови гінді є досить специфічні і не мають відповідників у різних мовах. Даних факт та способи збереження білінгвізмів у таких текстах збільшує пізнаванність таких текстів і точно передає автентичність та походження слів і цілих текстів.

Окрім того, було досліджено релігійні тексти єврейського народу, як приклади конфесійного стилю. Було оглянуто текст «Sifra, Braita d'Rabbi Yishmael» Rabbi Shraga Silverstein. Ці тексти характерні тим, що це є досить старовинні тексти, які хоча і мають переклад на різні мови, але при цьому все рівно налічують масу білінгвізмів з стародавніх мов. В таких випадках, перекладчі знову ж таки обирають стратегії, коли ці цілі вирази не перекладаються для читачів.

«...and for all that your souls asks" — reversion to the general: general-specific-general — *ē ata dan ela ke'ein haprat*» - «...і на все, що ваші душі просять» — повернення до загального: загальне-конкретне-загальне — *ē ata dan ela ke'ein haprat*».

Тут даний «*ē ata dan ela ke'ein haprat*» походить з ідиш та означає «правило відповідає конкретному».

«7) *kllal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichllal*: (Shemoth 13:2): "Sanctify unto Me every *bechor*, the opener of each womb.» - «7) *kllal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichllal*: (Шемот 13:2): «Освяти Мені кожного *бехора*, що відкриває кожне лоно».

В даному прикладі використана ціле речення «*kllal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichllal*», яка означає «загальне, що вимагає конкретного, і

конкретне, що вимагає загального». Знову ж таки цілий вираз не перекладається, і використовується без перекладу. Також в цьому прикладі зустрічається перекладацька трансформація, а саме транскодування (?): «**bechor**», тобто «первісток».

*«We learn from the context that he is not clean of all types, but of **nethakim** alone.» - «З контексту ми дізнаємося, що він чистий не від усіх типів, але лише від **nethakim**.»*

*В даному випадку слово «**nethakim**» означає на ідиші «голосно плакати»*

Окрім того, було виявлено, що залишається актуальною стратегія використання перекладацьких трансформацій. Використання транслітерації при перекладі з англійської на українську мову.

*«This may be so with the **sneh**, the beginning of G d's speaking, but not with the **ohel moed**, which was not the beginning.» - «Це може бути так зі **снехом**, початком промови Б-га, але не з **охель моед**, який не був початком.»*

Слово «**sneh**» є назвою народності тому відповідно воно транслітерується. А слово «**ohel moed**» є білінгвізмом, який також був транслітерований, і в оригіналі з ідиша означає «намет зборів».

*«...all whose sanctity is altar sanctity (are included in the interdict) — to exclude those things dedicated to **bedek habayith**.» - «...всі, чия святість є святістю вівтаря (включаються в заборону) — щоб виключити речі, присвячені **бедеку хабаїту**.»*

Тут також є приклад транскодування. Вираз «**bedek habayith**» не має повноцінного аналогу, означає «Temple maintenance, where the sanctity is not body-related but value-related», тобто «утримання храму, де святість пов'язана не з тілом, а з цінністю».

Досить часто зустрічає в одному реченні поєднання перекладацьких трансформацій для перекладів білінгвізмів та власне неперекладених білінгвізмів, що використовуються на мові оригіналі.

*«And a man, if the hair of his head (from the slope of his head towards the nape [**karachath**]) fall out, he is **kereach**; he is clean.» - «І людина, якщо волосся на її*

голови (від нахилу голови до потилиці (*karachath*) випадає, вона *керах*; вона чиста».

Слово «**karachath**» залишилося без перекладу, але з поясненням в самому тексті, а «**kereach**» транскрибували. Значення слова «лисий».

Отже, після дослідження текстів різних жанрів (художнього, публіцистичного, конфесійного) з білінгвізмами та їх перекладів на українську мову, було виявлено 2 стратегії: використання білінгвізма на мові оригіналі самого білінгвізма, тобто залишити його без перекладу; друга стратегія, це використання перекладацьких трансформацій. Перша стратегія є популярнішою серед перекладачів при перекладі з англійської мови на українську мову.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Важливим питанням у використанні перекладацьких трансформацій є їхня необхідність і прийнятність. Недостатня кваліфікація або недосвідченість перекладача може призвести до неадекватних або надмірних перекладацьких трансформацій.

Хоча перекладознавство як наукова дисципліна перебуває на етапі становлення з точки зору поширення та закономірностей перекладацьких трансформацій, існують численні класифікації трансформацій та критерії виокремлення конкретних видів трансформацій як способу подолання перекладацьких невідповідностей при відтворенні вихідних текстів у перекладі, проте не існує класифікації, яка була б більш повною та підкріпленою конкретною аргументацією.

Для нашого дослідження ми звернули більшу увагу та виокремили саме лексичні трансформації, тому, що найбільше відповідають нашій темі. Лексичні трансформації застосовуються в перекладі, коли вихідний текст містить нестандартні мовні одиниці на лексичному рівні. Прикладами можуть бути власні назви, які є унікальними для вихідного тексту і не включені в переклад, терміни для певних спеціалізацій, слова для позначення предметів, явищ і понять. І до цього переліку ми можемо додати прояви білінгвізму у художніх та рекламних текстах.

Ми охарактеризували 3 стратегії на які спиралися при роботі з художніми текстами. В результаті описано, що найпопулярніша стратегія, це коли білінгвізм не є перекладеним, але є анотованим, далі, не перекладено і не анотовано, і перекладено (Додаток В). Такий результат зумовлений тим, що в деяких випадках зустрічалися різні переклади, які по-різному передавалися в українському перекладі. Далі досліджуючи випадки, коли білінгвізми перекладалися, було застосовано аналіз лексичних перекладацьких трансформацій і виокремлено транслітерацію та кальку.

При перекладі рекламних текстів з проявами білінгвізмів також було виокремлено 2 стратегії перекладу: залишити білінгвізми без перекладу або іншими словами повна відсутність перекладу та переклад білінгвізмів. Досліджуючи другу стратегію, було виявлено, що переклад білінгвізмів здійснюється за допомогою лексичних трансформацій, а саме транскодування.

Отже, при перекладі художніх, рекламних та конфесійних текстів з білінгвізмами на різні тематики є спільні риси: використання стратегії перекладу, де білінгвізм не перекладається, для збереження автентичності та стилістичного забарвлення тексту; та використання стратегії з перекладом білінгвізмів за допомогою використання лексичних трансформацій, з переважанням транскодування. Відмінною рисою є те, що при перекладі художніх текстів окрім транскодування, ще використовується калькування білінгвізмів та досить популярною є стратегія, коли білінгвізм не перекладається у тілі тексту при перекладі, але при цьому, перекладач дає примітки з перекладом білінгвізмів в кінці книги.

Інший аспект, який був виявлений і дослідження це перемикання кодів білінгвальними персонажами у художніх текстах. Білінгвальні автори у своїх творах часто використовують кодові перемикання. Мова персонажів художніх творів моделює реальну комунікацію. Ми дотримуємося думки, що мова персонажів досить значною мірою відображає особливості живої мови, оскільки завдання автора – відтворити в літературному творі дійсність, хоча і в інтерпретації окремого індивіда (автора твору).

Найпоширенішою у промовах Пуаро (у творах «Вбивство на полі для гольфа» та « Таємнича пригода в Стайлзі») виявилася емоційна функція, далі фатична, предметно-тематична функція та волюнтативна функція. Даний висновок не бере до уваги, що у всіх випадках перемикання кодів персонажем була задіяна функція самоідентифікації, адже, саме вживання французької мови, це вже і є характерна риса для Еркуля Пуаро.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

За результатами дослідження та згідно поставлених завдань ми сформуваємо такі висновки:

Досліджено та узагальнено історичний аспект дослідження білінгвізму, етапи розвитку та становлення теорій визначення та розвитку вивчення білінгвізму. Було сформульовано та порівняно різні визначення білінгвізму. Окрім того розглянуто підходи в розумінні білінгвізму: соціально-функціональний підхід та індивідуально-психологічний підхід. Встановлено що, як соціальне явище – це особливий випадок суспільного життя, в якому спостерігається і визнається факт функціонування та співіснування двох мов у межах держави. Соціально-психологічний підхід характеризує цілі групи, суспільства, спільноти та країни; індивідуальний розглядає окремо кожного реципієнта та його психологічні та культурні портрети.

Описано основну типологію поділу білінгвізму, згідно кількості дій, що виконується, на рецептивний, репродуктивний та продуктивний білінгвізм, що є характерним для психологічного аспекту даного явища. Відповідно до мовленєвих механізмів поділяють змішаний та чистий білінгвізм; за способом поєднання мови та мислення на прямі та опосередковані тими. Також розглянуто та описано інші можливі поділи явища білінгвізму.

Схарактеризовано опис психологічних підходів до перекладу. Перш за все, психологічні підходи зосереджені на процесі перекладу, на «людському факторі» та психологічному аналізі всіх виборів перекладача у процесі перекладу. При цьому було описано терміни «складний білінгв» і «координований білінгв».

Було виявлено пряму залежність між кінцевим продуктом перекладу та лінгвістичною компетенцією, соціокультурною обізнаністю, креативністю та майстерністю автора. Варто зазначити, що художній переклад є продуктом взаємодії двох авторів (автора перекладу та оригіналу). Проблема художнього перекладу полягає у співвідношенні між тим, що автор хоче донести до читача, і

тим, що перекладач перекладає, а також є недостатня точність і вірність. Разом з тим, складність при перекладі художніх текстів виникає через велику кількість виразів, прислів'їв, ідіом, білінгвізмів. Аналогічно виникає проблема смислового навантаження та стилістичних відмінностей між словами та виразами в різних мовах, відмінності культур та контекстів створення твору. Таким чином, завдання перекладача полягає не тільки в тому, щоб перекласти якомога ближче до тексту оригіналу, а й зберегти культурний та атмосферний аспекти твору оригіналу.

З'ясовано, що при перекладі публіцистичних текстів виникають наступні проблеми: наявність великої кількості мовних кліше в публіцистичних текстах, активне використання ідіоматичних одиниць, часте використання метафор та ідіом. Це пов'язано з тим, що саме перекладач повинен розуміти зміст газетного заголовка та вміти вдало і точно перекласти його з мови оригіналу на мову перекладу. Встановлено, що для того, щоб переклад публіцистичного тексту був адекватним необхідно, перш за все, враховувати, до якого стилістичного діапазону належить текст, на якого читача він розрахований. Потім слід дотримуватися конкретних мовних критеріїв, вибирати правильні відповідники для евфемізмів, перефраз, кліше, незвичних виразів, цитат, афоризмів і загальноживаних виразів.

Було досліджено і виокремлено три стратегії, які використовувалися перекладачами при перекладі художніх текстів. В результаті виявлено, що найпопулярніша стратегія, це коли білінгвізм не є перекладеним, але є анотованим. Наступна стратегія, коли білінгвізм не перекладено і не анотовано. Натомість, переклад білінгвізм на українську мову виявився найменш популярною стратегією. При цьому, коли білінгвізми перекладалися, було застосовано аналіз лексичних перекладацьких трансформацій, відповідно, в даному випадку використовувалися транслітерація та калька.

Натомість, при перекладі рекламних оголошень і текстів було виокремлено 2 стратегії перекладу: білінгвізм залишається без перекладу або здійснюється переклад. Досліджуючи другу стратегію (переклад білінгвізмів за допомогою

лексичних трансформацій), виявлено тенденцію до використання транслітерації та калькування.

Отже, при перекладі художніх, рекламних та конфесійних текстів з білінгвізмами на різні тематики є спільні риси: використання стратегії перекладу, де білінгвізм не перекладається, для збереження автентичності та стилістичного забарвлення тексту; та використання стратегії з перекладом білінгвізмів за допомогою використання лексичних трансформацій, з переважанням транскодування. Відмінною рисою є те, що при перекладі художніх текстів окрім транскодування, ще використовується калькування білінгвізмів та досить популярною є стратегія, коли білінгвізм не перекладається у тілі тексту при перекладі, але при цьому, перекладач дає примітки з перекладом білінгвізмів в кінці книги.

Було розглянуто функції перемикання кодів у художньому дискурсі. У досліджуваних художніх текстах, а саме у творах Агати Крісті «Вбивство на полі для гольфа» та « Таємнича пригода в Стайлзі», функції поділялися від найбільш поширеної до найменш: емоційна функція, далі фатична, предметно-тематична функція та волюнтативна функція. Важливо додати, що у ста відсотків була задіяна функція самоідентифікації.

Було описано, що головна роль перемикання кодів у рекламній сфері, особливо, міжнародних мережеских компаній – це забезпечення пізнаваності бренду у всіх регіонах і розуміння основних термінів та продуктів цільовою аудиторією; автоматичне запам'ятовування слоганів та концептів та створення іміджу, що несе той чи інший бренд.

Слід визнати, що психологічне розуміння перекладу все ще перебуває в зародковому стані і що між психологами і лінгвістами немає консенсусу навіть щодо змісту поняття «психологія перекладу». Тому зв'язок явища білінгвізму при перекладі та способи та стратегії збереження цього явища при перекладі, залишається досить не вивченим і має .

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрухова В. О. Лексичні трансформації в перекладі "Пігмаліону" Б.Шоу : дипломна робота : 6.020303. 2008. 71 с.
URL: <https://core.ac.uk/reader/168413770>.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. Київ : Укр. кн., 1997.
3. Білозерська Л., Возненко Н., Радецька С. Термінологія та переклад: навч. посіб. для студ. філол. напрямку підготовки. Вінниця : Нова Кн., 2010. 231 с.
4. Бурда Т. М. Мотивація мовної поведінки білінгвів (психолінгвістичне дослідження). *Український вісник*. 1999. № 9-10. С. 8–9.
5. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. Київ : Наук. думка, 1982.
6. Грицева А. П. Перекладацькі трансформації: із практики російськоукраїнського перекладу. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. № 10. С. 176–181.
7. Івашкова О., Крилов Т. Синтаксичні трансформації на рівні речення в англо-українському перекладі роману С. Моема «Theatre». URL: <https://bit.ly/3miDAJd> (дата звернення: 31.10.2023).
8. Казанцева Л. І. Теоретичні і методичні засади навчання дітей старшого дошкільного віку української мови в полікультурному просторі : дис. ... д-ра пед. наук. Одеса, 2014. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream> (дата звернення: 09.11.2023).
9. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця : Нова кн., 2001. 303 с.
10. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. [укр./англ.] : навч. посіб. для ВНЗ. Вінниця : Нова Кн., 2003. 605 с.
11. Кобякова І. К. Механізми перекладу складних речень як мінімальної одиниці перекладу в англійській мові. *The 4th International scientific and practical conference "Topical issues of the development of modern science"* : матеріали міжнар. наук. конф., 11 груд. 2019 р. Sofia, 2019. С. 412–420.

- 12.Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мовi сучасної української публiцистики. Кам'янець-Подiльський, 2010. 159 с.
- 13.Линтвар О. М. До проблеми художнього перекладу. *Науковi записки Нацiонального унiверситету «Острозька академiя». Серiя : Фiлологiчна.* 2012. № 30. С. 144–147.
- 14.Максiмов С. Є. Практичний курс перекладу (англiйська та українська мови). Теорiя та практика перекладацького аналізу тексту для студентiв факультету перекладачiв та факультету заочного та вечiрнього навчання: навчальний посiбник. Київ : Ленвiт, 2006. 157 с.
- 15.Мiнкова О. Ф. Експресивний потенцiал засобiв вторинної номiнацiї в мовi новiтньої української публiцистики. Мелiтополь : Вид. будинок ММД, 2012. 175 с.
- 16.МІОК | МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ДІАСПОРОЮ - Національного університету "Львівська політехніка". URL: <https://miok.lviv.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bilingvizm.pdf> (дата звернення: 09.08.2023).
- 17.Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англiйської мови на українську. Вiнниця : Нова кн., 2011. 136 с.
- 18.Павленко Н. О. Збереження поетичного потенцiалу метафор при перекладацьких трансформацiях. *Вiсн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка.* 2004. № 17. С. 200–202. URL: <http://www.nbu.gov.ua/articles/2004/04pnompt.zip> (дата звернення: 25.10.2023).
- 19.Палiнська О. Бiлiнгвiзм в аспектi соцiально-мовної взаємодiї. *Вiсник львiвського нацiонального унiверситету iменi iвана франка. серiя фiлологiчна.* 2004. № 34.
- 20.Пiлик В. В. Психологiя. Педагогiка. *Науковий вiсник кафедри Юнеско КНЛУ.* 2014. № 29. С. 78–88.
- 21.Пономарiв О. Д. Культура слова: мовностилiстичнi поради. Київ : Либiдь, 1999.

22. Русанівський В. М. Споріднена і віддалена двомовність як об'єкт сучасної лінгвістики. *Мовознавство*. 2007. № 1. С. 3–5.
23. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. 2-ге вид. Київ : АТ "ОКО", 1996. 416 с.
24. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність : монографія / ред. В. Різун. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка., 2002. 392 с.
25. Ткаченко О. Б. Проблема мовної стійкості та її джерел. *Мовознавство*. 1990. № 4. С. 14–18.
26. Трифонов Р. А. Роль мовної дискусії початку ХХ ст. у процесі формування літературних норм української мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків, 2000.
27. Філософія. Навчальний посібник / ред. І. Ф. Надольного. Київ, 2005.
28. Фокін С. Б. Засоби вираження станових значень та їх відтворення при перекладі (на матеріалі іспанської та української мов). *Вісник Київського університету. Серія: іноземна філологія*. 2000. № 32-33. С. 134–137.
29. Цвік А. Я. Явище білінгвізму у сучасній англомовній літературі та його збереження в українському перекладі : курсова робота : 035. Київ, 2022. 53 с. URL: <https://ktpmam.kpi.ua/wp-content/uploads/2022/05/TSvik-Kursova-robota-1.pdf> (дата звернення: 18.09.2023).
30. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
31. Шемуда М. Г. Граматичні трансформації при перекладі англомовного художнього роману Дж. Селінджера «Над прірвою у житті» на українську мову. URL: <https://bit.ly/3o5zPY9>.
32. Шовгун Н. О. Формування українського сленгу в мовленнєвій діяльності малих соціальних груп : дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2000. 176 с.
33. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2000. 436 с.

34. Юсупов О. Н. Аналіз проблеми стилю в художньому перекладі.
URL: <http://oaji.net/articles/2016/743-1467702546.pdf> (дата звернення:
26.09.2023).
35. Anderman G. M., Rogers M. Translation today: trends and perspectives, multilingual matters. 2003. 232 p.
36. Appadurai A. Modernity of large cultural dimensions of globalization. Minneapolis and London : University of Minnesota Press, 1996.
37. Auevov M. M. Ippokrena. Megalog, 2010.
38. Auzanneau M. Identities africaines: le rap comme lieu d'expression. *Cahiers d'Etudes africaines*. 2001. No. 41. P. 163–164.
39. Becker K. Spanish/English Bilingual Codeswitching: A Syncretic Model // *Bilingual Review*. 1999. Vol. 22. Issue 1. P. 3-31.
40. Bell A. Hit and miss: Referee design in the dialects of New Zealand television advertisements. *Language and commercials*. 1992. Vol. 3, 4, no. 12. P. 327–340.
41. Besemeres M. Language and emotional experience : the voice of translingual memoir / ed. by A. Pavlenko. Clevedon : Multilingual Matters LTD, 2007.
42. Bilaniuk L. Contested tongues: language politics and cultural correction in Ukraine. Ithaca : Cornell University Press, 2005.
43. Bishop M. The Role of Language Codeswitching in Increasing Advertising Effectiveness among Mexican-American Youth. Texas, 2006. 143 p.
44. Blanc M. H. A. Bilingualism and bilingualism. 2nd ed. New York : Cambridge Univ. Press, 2005. 470 p.
45. Boyd-Barrett, Nootens O. J., Pugh A. Multilingualism and the mass media. Berlin and New York : der Gruyter, 1996.
46. Catford J. C. A linguistic theory of translation. Oxford : Oxford University Press, 1965.
47. Cormack M. Minority language media in western Europe: preliminary considerations. *European journal of communication*. 1998. No. 13. P. 33–52.
48. Faiclough N. Media discourse. London : Edward Arnold, 1995.

49. Haarmann H. Verbal strategies in Japanese fashion magazines: a study in impersonal bilingualism and ethnosymbolism. *International journal of the sociology of language*. 1986. No. 58. P. 107–121.
50. Karim K. H. The media of diaspora: mapping the globe. Oxford : Routledge, 2003.
51. Kelly-Holmes H. Advertising as multilingual communication. Basingstoke and New York : Palgrave Macmillan, 2005.
52. Kolers P. A. Translation and bilingualism in George A.M. (ed.), communication, language, and meaning, psychological perspectives. New York : Basic Books, Inc. Publishers, 1973.
53. Lambert W. E. Psychological approaches to bilingualism, translation and interpretation in Gerver, D. & Sinaiko, H. (eds.), language, interpretation and communication. New York : Plenum Press, 1978.
54. Luna D. & Peracchio L. Advertising to Bilingual Consumers: The Impact of Codeswitching on Persuasion // *Journal of Consumer Research*. 2005. 31. 4. P. 760-765.
55. Malakoff M., Hakuta K. Translation skill and metalinguistic awareness in bilinguals in E. Bialystok (Ed.). Language processing and language awareness by bilingual children. Oxford : Oxford University Press, 1991.
56. McClure E. The relationship between form and function in written national language - English codeswitching: Evidence from Mexico, Spain and Bulgaria / ed. by R. Jacobson. Berlin and New York : de Gruyter, 1998.
57. Myers-Scotton C. Contact linguistics. bilingual encounters and grammatical outcomes. Oxford : Oxford University Press, 2002.
58. Myers-Scotton C. Social Motivations for Codeswitching: Evidence from Africa. Oxford : Clarendon Press, 1997. 177 p.
59. Pennycook A. Global englishes, rip slyme, and performativity. *Journal of socio-linguistics*. No. 7(4).
60. Philipson R., Skutnabb-Kangas T. Englishization: one dimension of globalization. *English in a changing world*. 1999. P. 19–36.

61. Preisler B. Functions and forms of English in an European EFL, country / ed. by T. Bex, R. J. Watts. London and New York : Routledge, 1999.
62. Rampton B. Styling the other: introduction. *Journal of sociolinguistics*. 1999. No. 3. P. 421–427.
63. Ramsdell L. Language and identity politics: the linguistic autobiographies of latinos in the United States. *Journal of modern literature*. 2004. No. 28. P. 167–176.
64. Robertson R. Globalization: social theory and global culture. London : Sage, 1996.
65. Sherwood B., Harris B. Translating as an innate skill in gerver, D. & sinaiko, H. (eds.), language, interpretation and communication. New York : Plenum Press, 1978.
66. Sprachwahl im Werbeslogan / Androutsopoulos et al. URL: <http://www.mediensprache.net/de//networx/docs/networx-41.asp> (date of access: 14.06.2023).
67. The nature of the bilingual lexicon: experiments with the masked priming paradigm. one mind, two languages: bilingual language processing / Forster et al. Malden, MA : Blackwell, 2001.
68. Thiery C. True bilingualism and second-language learning in gerver, D. & sinaiko, h. (eds.), language, interpretation and communication. New York : Plenum Press, 1978.
69. Toury G. Descriptive studies and beyond. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 1995.
70. Urla J. Outlaw language: Creating alternative public spheres in Basque free radio. *Pragmatics*. 1995. No. 5. P. 245–261.
71. Weinreich U. Monolingualism and multilingualism. *new in Linguistics*. 1972. No. 6. P. 25–60.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

- 72.Крісті А. Таємнича пригода в Стайлзі / пер. з англ Н. Хаєцька. 1920.
URL: <https://uabooks.net/234-tayemnycha-prygoda-v-staylzi.html> (дата звернення: 08.09.2023).
- 73.Крісті А. Убивство на полі для гольфу / пер. з англ А. Ящук. Харків : Книжк. Клуб «Клуб Сімейн. Дозвілля», 2020. 288 с.
URL: <https://coolib.net/b/538124-agata-kristi-ubivstvo-na-poli-dlya-golfu/read#r5> (дата звернення: 13.09.2023).
- 74.Apple. URL: <https://www.apple.com/ua/> (date of access: 05.09.2023).
- 75.Avene. URL: <https://eau-thermale-avene.com.ua/> (date of access: 15.08.2023).
- 76.Burger King. URL: <https://www.bk.com/> (date of access: 06.09.2023).
- 77.Christie A. The murder on the links. 2019.
URL: <https://www.gutenberg.org/cache/epub/58866/pg58866-images.html> (date of access: 13.09.2023).
- 78.Christie A. The Mysterious Affair at Styles. URL: <https://2books.su/books/the-mysterious-affair-at-styles-adapted/> (date of access: 08.09.2023).
- 79.Garnier. URL: <https://www.garnier.ua> (date of access: 05.09.2023).
- 80.Gucci. URL: <http://www.gucci.com.ua> (date of access: 18.08.2023).
- 81.Nissan. URL: <https://www.nissan.ua> (date of access: 05.09.2023).
- 82.Nivea. URL: <https://www.nivea.ua> (date of access: 04.09.2023).
- 83.Starbucks. URL: <https://www.starbucks.com/> (date of access: 06.12.2023).
- 84.Toyota. URL: <https://www.toyota.com/upcoming-vehicles/toyotacrownsignia/> (date of access: 06.09.2023).
- 85.Vichy. URL: https://www.vichy.co.uk/en_GB/vichy-community.html (date of access: 12.09.2023).
- 86.Volkswagen. URL: <https://www.volkswagen.co.uk/en/new/touareg.html> (date of access: 02.10.2023).

Додаток А. Приклади перекладів з художніх текстів Агати Крісті.

«Таємнича пригода в Стайлзі» / «The Mysterious Affair at Styles»

Оригінал	Переклад	Функція ПК	Стратегії перекладу
"Because she cares for some one else, mon ami ."	Тому що вона кохає іншого, mon ami .	Фатична	Без перекладу/без примітки
" Bon jour, mon ami! "	Bonjour, mon ami!	Фатична	Без перекладу/без примітки
"Certainly, monsieur ."	Звичайно, мсьє .	Фатична	Перекладено (калька)
" Mais, oui! " "You remember"-he addressed us collectively again-"that through all the tumult and noise next door Mademoiselle Cynthia slept."	Mais oui! Пам'ятаєте, – він знову звернувся до всіх нас, – попри весь шум і бучу, що знялися в сусідній кімнаті, мадемуазель Синтія міцно спала? (<i>Саме так! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу / примітка
"Oh, no, monsieur , he has but taken the train to Tadminster."	О ні, мсьє . Але сів у потяг до Тедмінстера.	Фатична	Перекладено
"Pardon me, mon ami , you were not..."	Вибачте, mon ami , ви не були ...	Фатична	Без перекладу/без примітки
" Pardon me," interrupted Alfred Inglethorp, "you have been misinformed."	Пробачте , – перебив Альфред Інглторп, – вас дезінформували.	Волонтеративна	Перекладено
"Really? Is that so, mon ami ?"	– Справді? Це так, mon ami ?	Фатична	Без перекладу / без примітки
" Sacre! " he murmured.	<i>Sacre!</i> – пробурмотів він.	Емоційна	Без перекладу / примітка
" Soit! " he said. "Then I must speak for you."	Soit! – сказав він. – Тоді я змушений говорити замість вас. (<i>Хай буде так! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу / примітка
"There, mon ami , you will be of great assistance to me."	Тож, mon ami , мені дуже знадобиться ваша допомога.	Фатична	Без перекладу/без примітки
"They are like that- les femmes! "	Вони такі – les femmes! (<i>Жінки! (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/примітка
"You know, Monsieur Poirot, that you have carte blanche in every way."	Ви ж знаєте, мсьє Пуаро, у вас на все <i>carte blanche</i> .	Предметно-тематична	Без перекладу / без примітки
A merveille!	A merveille! (<i>Чудово! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу / примітка
A woman's happiness, mon ami ," he said gravely.	Жіноче щастя, mon ami , – промовив він серйозно.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Ah, ma foi , no!" replied Poirot frankly.	О, ma foi , ні! – відверто відповів Пуаро. (<i>Чесне слово (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка

Ah, mon ami , things are going badly, badly.	Ох, mon ami , усе погано, дуже погано.	Фатична	Без перекладу/без примітки
And it is possible that she had a mauvais quart d'heure in consequence!	Тоді їй, як наслідок, mauvais quart d'heure . (Довелося <i>несолодко</i> (фр.))	Предметно-тематична	Без перекладу/примітка
And then, bon jour to our chances of catching him!	А тоді – bonjour нашим шансам упіймати його!	Предметно-тематична	Без перекладу/без примітки
Because, mon ami , it is the law of your country that a man once acquitted can never be tried again for the same offence.	Тому що, <i>mon ami</i> , за законом вашої країни людина, один раз виправдана, ніколи не може бути засуджена знову за той же злочин.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Bien!	Bien!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Bon! I will reconstruct for you as far as possible.	Bon! Відтворю це для вас настільки, наскільки можливо. (<i>Добре!</i> (фр.))	Емоційна	Без перекладу/примітка
... you were not precisely sympathique ." He turned to me earnestly. "Tell me-you see now that he must not be arrested?"	... ви не були sympathique , – щиро відповів він. – Скажіть, тепер ви розумієте, що зараз його не можна заарештовувати? (<i>Милый, приємний</i> (фр.))		Без перекладу/примітка
But it will bring you no kudos-the case against him will be dismissed at once! Comme ça! And he snapped his fingers expressively.	Але від того не виграєте – справа проти нього одразу ж розсиплеться! Comme ça! – І він виразно клацнув пальцями. (<i>От так!</i> (фр.))	Емоційна	Без перекладу/примітка
Ca y est! Now, shall we start?	Ca y est! Що ж, рушаймо? (<i>От і все!</i> (фр.))	Емоційна	Без перекладу/примітка
Can you give us no help in solving it, monsieur?	Не могли б ви допомогти нам розібратися з ним, мсьє?	Фатична	Переклад
Chut!	Chut! (<i>Тс-с</i> (фр.))	Волонтеративна/емоційна	Без перекладу/примітка
Eh bien! from that moment, I was equally determined that he should not be arrested.	Eh bien! З тієї миті я прийняв аналогічне рішення: не дозволити заарештувати його.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Eh bien! Photo No. 3 represents the highly	Eh bien! Третя фотографія зображає значно збільшену	Емоційна	Без перекладу/без примітки

magnified surface of a tiny bottle	поверхню крихітної пляшечки		
Eh bien, eh bien! Do not grudge me a moment's satisfaction of the eye.	Eh bien, eh bien! Не карайте мене за мить насолоди цим видом.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Eh viola une table! - cried Poirot.	En voilà une table! – закричав Пуаро. (<i>Ото стіл! (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/примітка
En voila une affaire!	En voilà une affaire! (<i>Ну й випадок! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
He has more intelligence than would appear, this long-faced Monsieur Lawrence of yours!"	У нього більше розуму, ніж здавалося б, у того вашого зажуреного мсьє Лоуренса!	Предметно-тематична (статус)	Переклад
Hein!	Hein! (<i>Ага! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
I did not deceive you, mon ami .	Я не обманював вас, <i>mon ami</i> .	Фатична	Без перекладу/без примітки
It is quite en règle ," - continued Poirot.	Це цілком en règle , – продовжив Пуаро. (<i>Як належить (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/примітка
It is unparalleled for the mal de tete .	Кава незамінна в mal de tête . (<i>Головний біль (фр.)</i>)	Предметно-тематична (медицина)	Без перекладу/примітка
La pauvre petite! And she was concerned?"	La pauvre petite! І вона була засмучена? (<i>Бідолашина! (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/примітка
Madame, I have your permission to hold a little reunion in the salon?	Мадам, дозвольте мені провести невеличкий reunion у вітальні. (Зібрання (фр.).)	Предметно-тематична (побут)	Без перекладу/примітка
Mademoiselle Cynthia	мадемуазель Синтія	Фатична	Переклад (транскрипція)
Messieurs, mesdames , as you all know, I was called in by Monsieur John Cavendish to investigate this case.	Мсьє, мадам , як усім вам відомо, розслідувати цю справу мене запросив мсьє Джон Кавендіш.	Фатична	Переклад (транскрипція)
Milles tonnerres!	Mille tonnerres! (<i>Тисяча громів! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
Mon ami Hastings!	Mon ami Гастінгс!	Фатична	Без перекладу/без примітки
Mon Dieu! I had some warm moments in that court;	Mon dieu! Мушу сказати, у суді я вже починав гарячкувати. (<i>Боже мій! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
Monsieur Poirot	мсьє Пуаро	Фатична	Переклад (калька)
Ne vous fachez pas!	Ne vous fâchez pas! (<i>Не сердьтеся! (фр.)</i>)	Волонтеративна	Без перекладу/примітка
No, mon ami , I am not in my second childhood!	Ні, mon ami , я ще не здитинів!	Фатична	Без перекладу/без примітки

Not so. Voyons! One fact leads to another-so we continue.	Усе не так. Voyons! Один факт веде до іншого й так далі. (<i>Побачимо! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Oh, la la!	O là là!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Pardon me, mon ami , but you did not understand it in the least.	Пробачте, mon ami , але ви навіть найменшого поняття не мали.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Perhaps, mon ami , I did not do so.	Мабуть, я так не вчинив, mon ami .	Фатична	Без перекладу/без примітки
Sacre!	Sacré! – пробурмотів до себе Пуаро, принісши їй наповнену чашку. (<i>О Боже! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
She went into the boudoir again.	Вона знову повернулася в будуар .	Предметно-тематична (побут)	Переклад (транскрипція)
They have made one more discovery, la-bas ,	Вони зробили ще одне відкриття, là-bas (<i>Там унизу (фр.)</i>)	Предметно-тематична (побут)	Без перекладу/ примітка
Tiens!	Tiens! (<i>Дивись! (фр.)</i>)	Волюнтативна	Без перекладу/примітка
Viola! It is not the key, but it will open it at a pinch.	Voilà! Це не той ключ, але він відчинить, якщо натиснути.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Was not that- pardon the question.	А це не було – пардон за таке запитання.		Переклад (транскрипція)
We will proceed to the chateau .	Ідемо до шато .	Предметно-тематична (побут)	Переклад (транскрипція)
What is it, mon ami? "	У чому річ, mon ami?	Фатична	Без перекладу/без примітки
Who told you that, mon ami? "	Хто вам таке сказав, mon ami?	Фатична	Без перекладу/без примітки
With sudden energy, he caught me by the arm, and whirled me down the hall, calling out in French in his excitement: "Mademoiselle Dorcas, Mademoiselle Dorcas, un moment, s'il vous plait!"	Із раптовою енергійністю він схопив мене за руку та потягнув у хол, збуджено викрикуючи французькою своє захоплення: – Mademoiselle Dorcas, mademoiselle Dorcas, un moment, s'il vous plait! (<i>Мадемуазель Доркас, мадемуазель Доркас, хвилинку, будь ласка! (фр.)</i>)	Фатична	Переклад (транскрипція) Без перекладу/примітка
You are not pleased with me, mon ami?	Ви мною незадоволені, mon ami?	Фатична	Без перекладу/без примітки

You see, my friend, you have a nature so honest, and a countenance so transparent, that enfin , to conceal your feelings is impossible!	Розумієте, мій друже, у вас настільки чесний характер, а вираз обличчя такий щирий, що, enfin , приховати ваші почуття неможливо! (<i>Зрештою (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
--	---	----------	-------------------------

The Murder on the Links / Вбивство на полі для гольфа (123)

“ A la bonne heure! Let us hear it.”	À la bonne heure! Кажіть. (<i>Якраз вчасно! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
“ Ah, c’est l’Anglais! Enter then. Let us see what you can make of this affair.”	Ah, c’est l’Anglais! Заходьте. Побачимо, що ви зможете тут знайти. (<i>А, цей англієць! (фр.)</i>)	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/ примітка
“ Au revoir, ” I corrected.	Au revoir, — виправив її я.		Без перекладу/ примітка
“ Aucunement, ” agreed Poirot. “Proceed.”	Aucunement, — погодився Пуаро. — Продовжуйте. (<i>Немає (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
“ Chéri, ” she was saying, “is it really true?”	Chéri, — говорила вона, — невже наші нещастя закінчилися? (<i>Милій (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
“ Eh bien! And your indiscretions! You recount them not?”	Eh bien! А як же ваш сьогоднішній нечемний вчинок?	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Eh bien! I also have found something!”	Eh bien! Я теж дещо знайшов!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Eh bien, come in here. You shall judge for yourself.”	Eh bien, заходьте. Зараз самі побачите.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Eh bien, M. Aarons, I desire to find a young girl called Bella Duveen.”	Eh bien, мсьє Ааронзе, мені треба знайти юну дівчину на ім’я Белла Дювін.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Eh bien, mon ami, ” said Poirot placidly, “that is just what he did do!”	Eh bien, mon ami, — спокійно відповів Пуаро, — саме це він і зробив.	Фатична	Без перекладу/без примітки
“ Eh ma foi! and you were heading for it too!” added Poirot, with a slight twinkle.	Eh ma foi! А гільйотина над вами таки нависла б, — додав Пуаро і підморгнув.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“I will,” I said, with perhaps rather unnecessary empressement.	Прийду, — сказав я з дещо надмірною empressement. (<i>Жвавістю (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
“ Les Anglais! ” he murmured.	Les Anglais! — пробурмотів він. (<i>Англієць! (фр.)</i>)	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/ примітка

“ Les femmes —they have a wonderful genius for manufacturing crutches for stories like that.”	Les femmes — вони вміють обертати такі історії собі на користь.	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/без примітки
“ M. le juge, M. le juge, ” stammered the attendant, “there is a lady who says—who says—”	Мсьє le juge , мсьє le juge , — зазирнув поліцейський, — прийшла леді, яка стверджує... стверджує... (<i>Судде (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/примітка
“ Mademoiselle Daubreuil,” said M. Hautet, sweeping off his hat.	Мадемуазель Добрей, — сказав мсьє Оте, знявши капелюха.	Фатична	Переклад (транслітерація)
“ Mes enfants, ” he said, “for the moment we have no time for sentiment.	Mes enfants , зараз немає часу на сентименти. (<i>Діти мої (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/примітка
“ Mille tonnerres! ” cried Poirot.	Mille tonnerres! — вигукнув Пуаро. (<i>Тут: Тисяча чортів! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
“ Mon ami, ” said Poirot, in his gentle ironical voice.	Mon ami , — м’яко й трохи іронічно сказав мій друг.	Фатична	Без перекладу/без примітки
“ Mon cher ami , I have succeeded—but succeeded to a marvel!”	Mon cher ami , я знайшов те, що шукав — і знайшов дивовижне!	Фатична	Без перекладу/без примітки
“ Mon Dieu! But it is that you have the susceptible heart!”	Mon Dieu! Ваше серце надзвичайно вразливе!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Mon Dieu! ” he ejaculated.	Mon Dieu! — скрикнув комісар.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“Or that he was alive until recently.” “ De mieux en mieux! ”	— Або був живий до недавнього часу. — De mieux en mieux! (<i>Усе краще і краще (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/примітка
“ Parbleu! to see how long it was,” replied my friend imperturbably.	Parbleu! Щоб знати його довжину, — незворушно відказав Пуаро.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“ Pardon M. Hautet,” I cried, “but will you permit me to ask him one question?”	Pardon , мсьє Оте, — вигукнув я, — можна мені поставити одне запитання?	Предметно-тематична	Без перекладу/без примітки
“ Pardon, ” cried Maître Grosier.	Pardon! — вигукнув метр Грозьє, адвокат.	Предметно-тематична	Без перекладу/без примітки
“ Pauvre femme, ” he murmured to himself.	Pauvre femme , — пробурмотів він собі під носа. (<i>Бідна жінка (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/примітка
“ Quelle idée, ” murmured Poirot, as the girl disappeared.	Quelle idée , — пробурмотів Пуаро, коли дівчина побігла.	Предметно-тематична	Без перекладу/без примітки

“ Sacré tonnerre! ” growled Poirot.	Sacré tonnerre! — прохрипів детектив.		Без перекладу/без примітки
“ Sacri tonnerre! ” ejaculated the Frenchman.	Sacré tonnerre! — вигукнув француз. (<i>Громи небесні (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
“She had been wheeled on a sofa into the middle room—her boudoir ,” he explained.	Вона лежала на дивані у своєму будуарі , — пояснив він.	Предметно-тематична (побут)	Переклад (транскрипція)
“She tells you that in every line of the letter, mon ami .”	Вона пише про це в кожному рядочку свого листа, mon ami .	Фатична	Без перекладу/без примітки
“That is what I said, mon ami .”	Саме так, mon ami .	Фатична	Без перекладу/без примітки
“That’s so. Au revoir , then.”	Звичайно, мій друже. Au revoir. (<i>До побачення (фр.)</i>)		Без перекладу/ примітка
“ Très bien ” said Poirot. “I am pleased with you.	Très bien , — сказав Пуаро, — ви мене порадували. (<i>Гаразд, (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
“ Vous voilà , Hastings!”	Vous voilà , Гастінгсе! (<i>Отакої (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Sacré tonnerre , but there are squalls ahead!”	Sacré tonnerre! На нас чекає скандал. (<i>Господи! (фр.)</i>)		Без перекладу/ примітка
“What do you say to that, jeune homme ?”	Що ви на це скажете, jeune homme ? (<i>Молодий чоловіче (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
... mon enfant ,” said Poirot. “I am pleased with you.	... mon enfant , — сказав Пуаро, — ви мене порадували. (<i>Дитино</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
“You see, mon ami ? You comprehend?”	Ви розумієте, mon ami ?	Фатична	Без перекладу/без примітки
“You think so? Eh bien , I agree with you,” said Poirot.	Ви певні? Eh bien! Згоден, так і є, — погодився Пуаро доволі байдуже.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
“You were rather high-handed in your methods, mon ami ,” said Poirot dryly.	Бо ви вдалися до силових методів, mon ami , — сухо відказав детектив.	Фатична	Без перекладу/без примітки
« Bien ,” said Bex.	Bien! — сказав Бекс. (<i>Добре (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Ah! je m’en fiche! Her case was certainly not interesting.	А, je m’en fiche! Її справа точно була не така цікава. (<i>Байдуже (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Ah! voilà une femme , Hastings!	Ах, voilà une femme , Гастінгсе! (<i>Оце жінка (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/ примітка
Ah, mon ami , do not set your heart on Marthe Daubreuil.	Е ні, mon ami , не закохуйтеся в Марту Добрей.	Фатична	Без перекладу/без примітки

Ah, par exemple, c'est trop fort! " he cried.	Ah, par exemple, c'est trop fort! — вигукнув він. (<i>Ось, наприклад, це жахливо! (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
And she had a horror— mais une horreur! —of the sea!	А вона страшно боялася — mais une horreur! — моря! (<i>Але й боялася! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
And so, mon ami , since that postscript was added, not on impulse, but soberly, in cold blood, the urgency is very great, and we must reach him as soon as possible.	Отже, mon ami , якщо приписку було додано не в пориві, а обдумано, з холодним серцем, значить, справа таки термінова, і нам треба їхати негайно.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Because he was an Englishman, an Islander to whom la Manche was nothing.	Бо він англієць, острів'янин, для якого Ла-Манш — ніщо.	Предметно-тематична	Переклад (транслітерація)
Before it stood an imposing sergent de ville .	Перед воротами стояв грізний sergent de ville . (<i>Сержант місцевої служби поліції (фр.)</i>)	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/ примітка
Bien! Madame Renauld loves Georges Conneau.	Bien! Мадам Рено кохає Жоржа Конно.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
But I have a premonition—a je ne sais quoi!	Але мене мучить передчуття. Je ne sais quoi! (<i>Не знаю яке! (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
But I, Hercule Poirot, whom he despises, will be the little pin that pricks the big balloon— comme ça! " And he made an expressive gesture.	А я, Еркюль Пуаро, якого він зневажає, стану тоненькою голочкою, яка проколе ту кульку — comme ça! — і мій друг виразно махнув рукою. (<i>Ось так! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
But if you find order to start with, if a crime seems simple and above-board, eh bien, méfiez vous!	А от якщо розслідування починати з порядку, якщо злочин видається простим і зрозумілим, eh bien, méfiez vous! (<i>Остерігайтеся (фр.)</i>)	Предметно-тематична (елемент розслідування)	Без перекладу/ примітка
But it would have been suicide, mon ami!	Але це мало бути самогубство, mon ami!	Фатична	Без перекладу/без примітки
But not a word to Giraud, c'est entendu?	Але про це — ні слова Жиро, c'est entendu? (<i>Зрозуміло? (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
But she was checkmated—not by Hercule Poirot—but by la petite acrobate with her wrists of steel.	Але злочинницю здолали — і не Еркюль Пуаро, а la petite acrobate з руками міцними, як залізо. (<i>Маленька акробатка (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінка, посада)	Без перекладу/ примітка

But what about the crime passionnel ?	Є ще два, і один із них — crime passionnel . (Злочин через пристрасть (фр.))	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/ примітка
C'est bien! Let us then employ our little grey cells	C'est bien! Отже, скористаймося своїми маленькими сірими клітинками. (Добре (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Ça commence! " he murmured.	Ça commence! — пробурмотів він. (Починається! (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Denise wished to make herself interesting, voilà tout!	Деніза хотіла покрасуватися, voilà tout! (От і все (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Du tout! If for an hour one experiences sensations and emotions of the most terrible, one has lived many hours!	Du tout! Якщо пасажира цілу годину мучать жахливі почуття й думки, то він за цю годину встигає стільки пережити, що дуже стомлюється! (Е ні! (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Eh bien! I must start again!	Eh bien! Треба починати спочатку.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Eh bien, and do you think you have behaved well to your old friend?	Eh bien, Гастінгсе, пора ставити питання руба: ви працюєте зі мною чи проти мене?	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Eh bien, that presupposes one of two things, either the brain that planned the first crime also planned this one, ...	Eh bien, можемо припустити одне з двох: або мозок, який спланував перший злочин, спланував і цей,...	Емоційна	Без перекладу/без примітки
or else an account read of a cause célèbre unconsciously remained in our assassin's memory and prompted the details.	або вбивця колись читав про цю cause célèbre і вирішив позичити з неї деталі. (Відому справу (фр.))	Предметно-тематична (елемент розслідування)	Без перекладу/ примітка
Eh bien, this hunting of the fox, you need the dogs, no?	Eh bien, і ви брали на полювання собак, правда ж? (До (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Enfin you wake!	Enfin ви прокинулися!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Enfin! the politeness of the old school is infinitely more to my taste.	Enfin! Люб'язність старої школи мені більше до смаку.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Enfin! You have arrived. And all by yourself.	Enfin! Ви здогадалися! І все самостійно. (Нарешті! (фр.))	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Fortunately her husband was homme pratique .	На щастя, її чоловік був homme pratique . (Практичною людиною (фр.))	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка

Giraud stared for a moment—then burst out laughing, tapping his head significantly with the brief remark: “ Toqué! ”	Якусь мить Жиро вражено дивився на мого друга, а тоді весело розсміявся і постукав себе по лобі: « Toqué! » (<i>Божевільний! (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
Giraud stared helplessly at him, and murmured again: “ Toqué! ”	Той здивовано витріщився на маленького бельгійця і знову пробурмотів: « Toqué! »	Предметно-тематична	Без перекладу/без примітки
He has had la mauvaise chance once or twice.	Йому просто раз чи два випала на долю la mauvaise chance . (<i>Невдача (фр.)</i>)	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/ примітка
He was also very calm, the crises of the nerves, they affected him not. Il l’a emportée simplement!	До того ж дуже спокійним, нервові зриви — вони його не лякали. Il l’a emportée simplement! (<i>Він просто її туди перевіз (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
heredity, mon ami , heredity	Спадковість, mon ami!	Фатична	Без перекладу/без примітки
I answered that question, mon ami , and answered it correctly.	Я відповів на це запитання, mon ami , і відповів правильно.	Фатична	Без перекладу/без примітки
I shall be too busy to attend to you, and of Mademoiselle...	Я надто зайнятий, щоб пояснювати вам усе, мадемуазель ...	Предметно-тематична (жінки)	Переклад (транскрипція)
I was eating my petit déjeuner in the dining-room, when the waiter, who had been talking to some one outside, came back in obvious excitement.	Я саме сидів за petit déjeuner у їдальні, коли коли до мене несміливо підійшов офіціант. Він щойно поговорив із кимось за дверима й повернувся страшенно збуджений. (<i>Сніданком (фр.)</i>)	Предметно-тематична (побутова)	Без перекладу/ примітка
...here I make a garde-malad .	побуде garde-malade . (<i>Медсестрою (фр.)</i>)	Предметно-тематична (посада)	Без перекладу/ примітка
It seems strange to you, mon ami , that a man should plan his own death?	Вам, mon ami , здається дивним, що людина може планувати власну смерть.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Ma foi! but it is sharp! A nice easy little tool for murder!	Ma foi! Гострий! Симпатичне маленьке знаряддя вбивства!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Mais, oui! I got my 500 francs!	Mais oui! Я отримав свої п’ятсот франків!	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Mais, oui , you know perfectly.	Mais oui , усе ви чудово знаєте.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Mais, oui —to make sure of my coming!	Mais oui — щоб я точно приїхав. (<i>Саме так (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка

Maman made him a tisane.	Maman зварила трав'яний чай.	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/без примітки
Mon ami! Vive l'amour! It can perform miracles.	Mon ami! Vive l'amour! Воно здатне творити дива. (<i>Хай живе кохання! (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу / без примітки (Mon ami!) Без перекладу/ примітка
Mon ami , a clue of two feet long is every bit as valuable as one measuring two millimetres!	Mon ami , речовий доказ два фути завдовжки не менш цінний за двоміліметровий!	Фатична	Без перекладу/без примітки
Mon Dieu! But it is triste!	Mon Dieu! Як же це triste! (<i>Сумно (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу / без примітки (Mon ami!) Без перекладу/ примітка
Mon Dieu! But what an idiom!	Mon Dieu! Що це за приказка?	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Mon Dieu! no. Am I Giraud?	Mon Dieu! Ні. Я вам що, Жиро?	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Mon Dieu , mon ami, but use your little grey cells!	Mon Dieu, mon ami , та поворошіть уже нарешті своїми сірими клітинками! (<i>Чи не так (фр.)</i>)	Емоційна / Фатична	Без перекладу/ примітка Без перекладу/ без примітки (Mon ami!)
Mon vieux , I have not seen you since 1909, that time in Ostend.	Mon vieux , ми з вами востаннє бачилися в Остенде 1909 року. (<i>Старий (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
Monsieur, he was milor anglais—très riche— and Madame Daubreuil, she was poor...	Мсьє, він був milord anglais, très riche , а мадам Добрей бідна, ... (<i>Пан англієць (фр.); Дуже багатий (фр.)</i>)	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/ примітка + Переклад (транскрипція) (мадам)
...that one—and très chic for all that she lives so quietly with her daughter.	... але très chic , хоча тихо жила собі вдвох із донькою. (<i>Дуже вродлива (фр.)</i>)	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/ примітка
No reticence, no discretion. Style anglais , without doubt!	Ні гріха ні сорому! Style anglais , ага! (<i>Англійський стиль (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
No, maman , I will not go.	Ні, maman , я нікуди не піду. (<i>Мамо (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
No, no, mon ami . At last I am on the right track.	Ні-ні, mon ami . Нарешті я на правильному шляху.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Not a particle, mon ami!	Ані пилиночки, mon ami!	Фатична	Без перекладу/без примітки
Oh, you English! With nous autres it is different.	О, ви, англійці! У nous autres усе по-іншому. (<i>Нас (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
Parbleu! so that it should produce the effect upon me that it has upon you.	Parbleu! Щоб справити на мене саме таке враження, яке лист справив на вас. (<i>Йй-богу! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка

Parbleu , it was in the door of course!	Parbleu , у дверях стирчали.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Précisément! We can return to this point later.	Précisément! Ми до цього повернемося пізніше. (<i>Точно! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Quelle idée! You do not figure to yourself that I shall go to Santiago?	Quelle idée! Але ви ж не думаєте, що я попливу в Сантьяго. (<i>Ви маєте рацію! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Sacré! if only I could remember where I had seen that face!	Sacré! Якби ж тільки згадати, де я бачив це обличчя! (<i>Господи! (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
She is no longer young, but ma foi! I who speak to you have seen the men's heads turn after her as she goes down the street.	Вона вже не молода, але ma foi , я на власні очі бачила, як у місті на неї оглядаються чоловіки. (<i>Повірте (фр.)</i>)	Емоційна	Без перекладу/ примітка
Since it is carte blanche , we will hire a car," he said cheerfully. And a few minutes later saw us creaking and jolting along, in the most ramshackle of automobiles that ever plied for hire, in the direction of Merlinville.	Маємо карт-бланш , тож наймемо автомобіль, — сказав він бадьоро, і вже за декілька хвилин ми затряслися й заскрипіли у старезному драндулеті дорогою на Мерлінвіль.	Предметно-тематична	Переклад (транскрипція)
The first restaurant we came to assuaged the pangs of hunger with an excellent omelette ...	Тому, натрапивши на перший-ліпший ресторан, із з'їли там омлет ...	Предметно-тематична (побут)	Переклад (транскрипція)
... and an equally excellent entrecôte to follow.	із апетитом з'їли там entrecôte . (<i>Антрекот, смажене м'ясо (фр.)</i>)	Предметно-тематична (побут)	Без перекладу/ примітка
The little grey cells—remember always the little grey cells, mon ami!	Маленькі сірі клітинки — завжди пам'ятайте про маленькі сірі клітинки, mon ami! » (<i>Мій друже (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
The masked men and all the rest of cette histoire-là!	Про чоловіків у масках і всю cette histoire-là! (<i>Цю історію (фр.)</i>)	Предметно-тематична (елементрозслідування)	Без перекладу/ примітка
The mise en scène designed by Georges Conneau, ...	Жорж Конно організував чудову mise en scène (<i>Постановку (фр.)</i>)...	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/ примітка
... that indeed is perfect, but the dénouement —ah, no!	...натомість чудова але dénouement — о ні! (<i>Розв'язка (фр.)</i>)	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/ примітка
The patient greffier sat at his desk.	За стіл сів greffier , і допит розпочався. (<i>Секретар (фр.)</i>)	Предметно-тематична (посада)	Без перекладу/ примітка
The sergent de ville appeared.	Підійшов sergent de ville .	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/без примітки

The sergent de ville saluted and stood aside.	Sergent de ville віддав честь і відійшов.	Предметно-тематична (статус)	Без перекладу/без примітки
The youth and beauty of the accused, and her mysterious history, were sufficient to make of it a cause célèbre .	Молодість і краса обвинуваченої, її таємниче походження сприяли тому, що справа перетворилася на cause célèbre .	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/без примітки
There, there, ne vous impatentez pas! I explain all.	Ну, ну, ne vous impatentez pas! Зараз я все поясню. (<i>Не треба так нетерпеливитися (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
They do not realize that an examining magistrate of my—er—experience is bound to have a certain discernment, a certain— flair .	Вони не розуміють, що слідчий суддя мого... гм... досвіду мусить бути проникливим, мати розвинене flair . (<i>Чуття (фр.)</i>)	Предметно-тематична (елемент справи)	Без перекладу/ примітка
This is out of the ordinary, mon ami . Read for yourself.	Ось і незвичайний лист, mon ami . Прочитайте.	Фатична	Без перекладу/без примітки
Tiens! A story of the most romantic.	Tiens! Яка романтична історія.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
Tiens! " cried M. Hautet.	Tiens! — вигукнув мсьє Оте. (<i>Тут: Слухайте! (фр.)</i>)	Волонтеративна	Без перекладу/ примітка
Voilà! Will you have the goodness to see that this card is sent in to the commissary at once?	Voilà! Чи не будете ви такі ласкаві віднести візитку комісарові? Просто зараз.	Емоційна	Без перекладу/без примітки
We can allow ten minutes for discussion. You accompany me, n'est-ce pas?	Десять хвилин можемо поговорити. Ви ж поїдете зі мною, n'est-ce pas? (<i>Чи не так (фр.)</i>)	Предметно-тематична	Без перекладу/ примітка
We must lose no time, mon ami .	Не можна гаяти ні хвилини, mon ami .	Фатична	Без перекладу/без примітки
What do you think, M. le docteur?	Що скажете на це, monsieur le docteur? (<i>Пане лікарю (фр.)</i>)	Фатична	Без перекладу/ примітка
Yes, mon ami , all that was a little invention of my own.	Так, mon ami , цю симпатичну історію я сам придумав.	Фатична	Без перекладу/без примітки
You knew at once that you were in the presence of what the French call " une maitresse femme .	Із першого погляду було видно, що це une maitresse femme , як кажуть французи. (<i>Сильна жінка (фр.)</i>)	Предметно-тематична (жінки)	Без перекладу/ примітка

Додаток Б

Приклади з рекламних текстів, реклами

Оригінал	Український аналог	Стратегія перекладу
"... an offering to the Lord from the beasts (behemah)"...	«... жертва Господу від звірів (бегема)»...	Переклад (транскрипція)
"Shot on iPhone . Discover the world's most popular camera."	"Знято на Айфон . Дізнайтеся про найпопулярнішу камеру у світі."	Переклад (транскрипція)
... розглядаючи практику асан і пранаям як розвагу та дозволя між "більш серйозними" заняттями seeing the practice of asanas and pranayams as entertainment and leisure between "more serious" activities ...	Без перекладу/без примітки
... it is, therefore, written: "from above the kapporeth ."	... отже, написано: «зверху каппорет ».	Переклад (транскрипція)
... I might think (that this permitted) even (non-domesticated) animals, which are also subsumed in " behemah ,"	я міг би подумати (що це дозволило) навіть (неодомашнених) тварин, які також включені в « бегема »,	Переклад (транскрипція)
... щоб навіть складнююча асана стала для вас легкою.	... so that even a difficult asana becomes easy for you.	Без перекладу/без примітки
...all whose sanctity is altar sanctity (are included in the interdict) — to exclude those things dedicated to bedek habayithвсі, чия святість є святістю вівтаря (включаються в заборону) — щоб виключити речі, присвячені бедеку хабайту .	Переклад (транскрипція)
And a man, if the hair of his head (from the slope of his head towards the nape [karachath]) fall out, he is kereach ; he is clean.	І людина, якщо волосся на її голові (від нахилу голови до потилиці [karachath]) випадає, вона керач ; вона чиста.	Без перекладу/без примітки
And when you choose the Touareg Elegance eHybrid , you know you are being powered by visionary drive technology.	І коли ви обираєте Touareg Elegance eHybrid , ви знаєте, що ви працюєте з далекоглядною технологією водіння.	Без перекладу/без примітки
And with iCloud , you can access your favorite files from either your iPhone or Mac .	А завдяки iCloud ви можете отримати доступ до улюблених файлів на обох пристроях.	Без перекладу/без примітки
At the stage of pranayama ,...	На стадії пранаяма ,...	Без перекладу/без примітки
Burger King: Which whopper is yours?	Який whopper твій?	Без перекладу/без примітки
But not only does the new Touareg mirror the symbiosis between flawless design and luxurious features – it also impresses with its everyday practicality that you will simply love.	Туарег втілює не лише симбіоз вишуканого дизайну та розкішного обладнання, але також вражає своєю практичністю, яку ви полюбите.	Переклад (транскрипція)

But perhaps it is to give ye'idah for dibroth! — This cannot be, for it is written...	Але, можливо, це дати ye'idah для dibroth! — Цього не може бути, бо написано...	Без перекладу/без примітки
Celebrate with a Chestnut Praliné Latte topped with spiced praline crumbs.	Святкуйте з каштановим праліне латте , посипаним пряними крихтами праліне.	Переклад (транскрипція)
Cheeseburger and Big Tasty is cooked to perfection to offer you maximum taste.	Чизбургер і Біг Тейсті готуються з досконалістю, щоб отримати максимальний смак.	Переклад (транскрипція)
Connect Alexa-enabled devices to your BRAVIA TV and control playback hands-free : turn on the TV, switch channels, adjust the volume, and more	Підключайте до телевізора BRAVIA пристрої з підтримкою Alexa та керуйте відтворенням у режимі " hands-free ": вмикайте телевізор, переключайте канали, регулюйте гучність тощо	Без перекладу/без примітки
Control your TV with touch or Siri voice commands in a few simple steps.	Керуйте телевізором за допомогою дотиків або голосових команд Siri за кілька простих кроків.	Переклад (транскрипція)
Correct understanding of hatha yoga gives a person good health and prolongs life, gives new strength and opportunities.	Правильне осягнення хатхи -йоги наділяє людину міцним здоров'ям та продовжує життя, надає нові сили та можливості.	Переклад (транскрипція)
Did you know Skype bing mashup happened?	Цікавий факт. Відтепер Skype співпрацює з Бінг .	Без перекладу/без примітки
Discover Starbucks coffee that you can now make at home.	Відкрийте для себе каву Starbucks , яку тепер можна приготувати у себе вдома.	Без перекладу/без примітки
Dolce & Gabbana: "La Dolce Vita"	"La Dolce Vita"	Без перекладу/без примітки
Download the 2007 Microsoft Office release, test it in your browser or buy it today.	Завантажте випуск Microsoft Office 2007 або випробуйте його у своєму браузері	Без перекладу/без примітки
Estée Lauder. Re-Nutriv : Give your skin only the best of the best. Revitalizing. Regenerating. (латина)	Estée Lauder. Re-Nutriv : Подаруйте своїй шкірі лише найкраще з найкращого. Відновлює. Регенеруючий.	Без перекладу/без примітки
...the sadhaka masters the art of controlling his breathing,	..., the sadhaka мистецтво контролю дихання.,	Без перекладу
Ever since its adoption as the champagne of table waters in Great Britain, the sources' premium Oh la la persona has captivated the hearts of foreign aficionados before ever having fame in Paris.	З тих пір, як він був прийнятий як шампанське серед столових вод у Великій Британії, sources' premium Oh la la persona полонив серця іноземних прихильників, перш ніж здобув популярність у Парижі.	Без перекладу/без примітки
For tenufah obtains both with things that have a spirit of life (i.e., animals) and	Бо тенуфа буває як з речами, які мають дух життя (тобто	Переклад (транскрипція)

with things that do not have a spirit of life.	тваринами), так і з речами, які не мають духу життя.	
FOREVER YOUNG They outlast trends and fashions, they don't smell "Saftriechen": the all-time fragrance favorites	ВІЧНО МОЛОДІ. Вони переживають тенденції та моду, вони не пахнуть «Saftriechen»: бестцелери всіх часів	Без перекладу/без примітки
Forza motorsport Enter the race.	Forza мотоспорту. Вступайте в гонку.	Без перекладу/без примітки
French icons like the Eiffel Tower, Edith Piaf, and the garçon de café all played roles ...	Французькі ікони, такі як Ейфелева вежа, Едіт Піаф і garçon de café , зіграли свою роль ...	Без перекладу/без примітки
From dramatic framing flexibility to next-generation portraits, see what you can do with our most powerful iPhone camera system.	Ця найпотужніша система камер iPhone упорається з усім — від ефектного кадрування зображень до створення портретів цілковито нового рівня.	Без перекладу/без примітки
From the ohel moed — from the ohel moed on, kriyah precedes dibbur .	Від охель моед — від охель моед до, крія передує діббуру .	Переклад (транскрипція)
From the preserved region of Auvergne Volcanoes in France, Vichy volcanic mineralizing water is preserved 4,000m deep where it is enriched with 15 minerals and mineral nutrients essential to skin health.	Із заповідного регіону вулканів Овернь у Франції вулканічна мінералізуюча вода Vichy зберігається на глибині 4000 метрів, де вона збагачена 15 мінералами та мінеральними поживними речовинами, необхідними для здоров'я шкіри.	Переклад (транскрипція)
... in showing why Perrier was as French as the can-can – fun, energetic, and daring!	...у тому, щоб показати, чому Перрієр був таким же французом, як кан-кан – веселим, енергійним і сміливим!	Переклад (транскрипція)
Garnier has chosen Green Beauty as its goal.	Garnier обрав своєю метою Green Beuty .	Без перекладу/без примітки
Garnier is approved by Cruelty Free International	Garnier схвалено «Круелті Фрі Інтернешнл»	Без перекладу/без примітки
Geox . Respire	Geox . Взуття, що дихає	Без перекладу
Gourmet Perle is the choice of true gourmets, which is worthy of recognition!	Gourmet Perle – це вибір справжніх гурманів, що вартий визнання!	Без перекладу/без примітки
Happy Meal makes your children smile.	Хені Міл - це ласощі для дітей.	Переклад (транскрипція)
Hatha (a combination of many styles) is one of the most popular styles.	Hatha (поєднання багатьох стилів) – один із найпопулярніших стилів.	Без перекладу
Hatha focuses on pranayamas .	Хатха зосереджена на пранаямах .	Переклад (транскрипція)
He spoke to him from the tent of meeting lemor .	Він говорив до нього з лемор намету зборів.	Переклад (транскрипція)
Honda – The Power of Dreams		Без перекладу/без примітки
I'm loving it. Mc Donalds' .	Я це люблю. Макдональдз	

In 1908 at the Franco-British Exhibition, PERRIER lived up to its elite image by winning the Grand Prix des Eaux minérales Vente de l'Année, after selling 5 million bottles in England and its colonies.	У 1908 році на франко-британській виставці PERRIER виправдав свій елітний імідж, вигравши Grand Prix des Eaux minérales Vente de l'Année, продавши 5 мільйонів пляшок в Англії та її колоніях.	Без перекладу/без примітки
In 2019, Garnier joined forces with the non-governmental organization Ocean Conservancy in the fight against plastic pollution of the planet	У 2019 році Garnier об'єднав зусилля з громадською організацією Ocean Conservancy у боротьбі із забрудненням планети пластиком	Без перекладу/без примітки
In the limited collection of the classic NIVEA CRÈME , we continue this tradition.	У лімітованій колекції класичного крему NIVEA CRÈME ми продовжуємо цю традицію.	Без перекладу/без примітки
Introducing the first-ever Toyota Crown Signia — our latest addition to the Toyota Crown nameplate.	Представляємо першу в історії Toyota Crown Signia — наше останнє доповнення до таблички Toyota Crown.	Без перекладу/без примітки
It is therefore essential for us to ensure that the environment in Avène les Bains is preserved and to reduce our environmental footprint.	Тому для нас так важливо зменшити будь-який вплив на навколишнє середовище задля збереження ресурсів d'Avène le bains .	Без перекладу/без примітки
It was time to break the French market like a tasty baguette — full force, but with a sophisticated touch.	Настав час вирватися на французький ринок, як смачний багет – повною силою, але з витонченим відтінком.	Переклад (транскрипція)
Its main goal is to achieve nirvana (complete union of creation with its creator).	Його основна мета - досягти nirvana (повне поєднання творіння із своїм творцем).»	Без перекладу/без примітки
Jnana -yoga leads a person to the truth, a way of changing his knowledge about himself...	Джняна -йога веде людину до істини, способом зміни його знань відносно самого себе...	Переклад (транскрипція)
klal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichlal: (Shemoth 13:2): "Sanctify unto Me every bechor , the opener of each womb.	klal shehu tzarich lifrat ufrat shehu tzarich lichlal: (Шемот 13:2): «Освятити Мені кожного бехора , що відкриває кожне лоно	Без перекладу/без примітки
Land Rover – Go Beyond		Без перекладу/без примітки
L'Atlas, and Agnès B graced their designs on Perrier's bottles and cans adding a little zest à la française ...	L'Atlas і Agnès B прикрасили свої дизайни пляшок і банок Perrier, додавши трохи zest à la française ..	Без перекладу/без примітки
Let your pet be happy, healthy and strong with purina .	Нехай ваш улюбленець буде щасливим, здоровим і сильним з purina .	Без перекладу/без примітки

Limited emergency calling. Skype is not a replacement for your telephone and has limited emergency calling capabilities depending on your country.	Програма Скайп не призначена для екстрених викликів.	Переклад (транскрипція)
Nespresso coffee machine - the main advantages of use.	Кавомашина Неспрессо - головні переваги використання.	Переклад (транскрипція)
NEW Have-sies : Your combo, your way (норвезька)	НОВИНКА Have-sies : ваше комбо, ваш шлях	Без перекладу/без примітки
Nissan X-Trail's unique technologies deliver above & beyond a traditional hybrid.	Унікальні технології нового Nissan X-TRAIL виходять за межі традиційного гібрида.	Без перекладу/без примітки
NIVEA CRÈME is universal moisturizing cream	NIVEA CRÈME Універсальний зволожуючий крем	Без перекладу/без примітки
Now is this not a kal vachomer ? If in respect to what is destined to be sanctified...	Хіба це не калвахомер ? Якщо щодо того, що призначено бути освяченим...	Без перекладу
Office Standard 2007 . Providing homes and small businesses with the software essentials they need to get tasks done quickly and easily.	Office Standard 2007 . Надання домашнім користувачам і власникам дрібних підприємств найнеобхідніших засобів офісного програмного забезпечення, потрібних для швидкого та легкого виконання різних справ	Без перекладу/без примітки
Perfection embodied in exquisite pieces in Gourmet Perle sauce.	Довершеність, що втілена у вишуканих шматочках у підливці Gourmet Perle .	Без перекладу/без примітки
Register now with KIKO MILANO to receive all the news about the latest products and exclusive promotions!	Зареєструйтеся зараз у KIKO MILANO , щоб отримувати всі новини про останні продукти та ексклюзивні акції!	Без перекладу/без примітки
Relax, take a deep breath, and drink PERRIER. By the mid 19th century well-to-do spa cities, aka ville d'eau , were some real hot spots.	Розслабтеся, глибоко вдихніть і випийте PERRIER. До середини 19-го століття заможні курортні міста, також відомі як ville d'eau , були справжніми гарячими точками.	Без перекладу/без примітки
Shoot magical spatial videos, then relive them on Apple Vision Pro .	Знімайте неймовірні просторові відео, а потім знову «проживайте» їх за допомогою Apple Віжн Про .	Переклад (транскрипція)
Sky sport App . Live-Sport auf iPad und iPhone.	Додаток Скай спорт . Спорт у прямому ефірі на iPad та iPhone.	Переклад (транскрипція)
... to the carbonated mineral water's packaging – magnifique!	...в упаковку газованої мінеральної води – magnifique!	Без перекладу/без примітки
Sorry liger fans, tampering with nature is not allowed, which became evident when Perrier reinforced its au naturel image by stopping	Вибачте, любителі лігрів, втручатись у природу заборонено, що стало очевидним, коли Perrier зміцнив свій імідж au naturel ,	Без перекладу/без примітки Без перекладу/без примітки

the sub-brand Perrier Fluo (neon) drinks in the 90s.	припинивши випуск суббрендів напоїв Perrier Fluo (неон) у 90-х.	
Test out all our Garnier shades with Hair color Virtual Try On	Перевірте всі наші відтінки Garnier за допомогою Hair color Virtual Try On	
Thanks to these creative geniuses, campaigns like PERRIER C'EST FOU!	Завдяки цим творчим геніям такі кампанії, як PERRIER C'EST FOU!	Без перекладу/без примітки
The Audi quattro , which made its debut in March of 1980 at the Geneva Motor Show...	Audi quattro , дебют якого відбувся в березні 1980 року на Женевському автосалоні...	Без перекладу/без примітки
The Avène impluvium is the starting point for Avène Thermal Spring Water. (латина)	Avène impluvium є відправною точкою Термальної води Avène.	Без перекладу/без примітки
The compositions gave a luxurious sound, inspired by the legendary lifestyle of la dolce vita and the sunny climate of the country.	Композиції надали розкішне звучання, натхнене легендарним стилем життя la dolce vita та сонячним кліматом країни.	Без перекладу/без примітки
The expression “ Vorsprung durch Technik ” applied quite literally here	Вираз « Vorsprung durch Technik » застосовувався тут буквально	Без перекладу/без примітки
The holiday première Advent Calendar is here	Адвент-календар Holiday première тут	Без перекладу/без примітки
The impluvium for the PERRIER source primarily consists of vegetation that is typical to the south of France, the Garrigue scrubland, surrounded by villages and agricultural lands.	Імплювіум для джерела PERRIER в основному складається з рослинності, типової для півдня Франції, чагарникової garrigue , оточеної селами та сільськогосподарськими угіддями.	Без перекладу/без примітки
The Nespresso capsule coffee machine is one of the functional, productive and at the same time simple devices.	Капсульна кавоварка Nespresso відноситься до числа функціональних, продуктивних і в той же час простих пристроїв.	Без перекладу/без примітки
The richness of textures and flavors of gourmet Gold is designed to surprise your gourmand every day.	Багатство текстур та смаків gourmet Gold створене для того, аби дивувати вашого гурмана кожного дня.	Без перекладу/без примітки
The subject of bhakti yoga practice is the astral body.	Предметом практики бхакті -йоги є астральне тіло.	Переклад (транскрипція)
The Vichy société is our online community made for all Vichy lovers and newbies to chat to each other and our brand experts about all things skincare, haircare and menopause.	Vichy Société — це наша онлайн-спільнота, створена для всіх шанувальників Vichy та новачків, щоб поспілкуватися між собою та нашими експертами бренду про всі речі, пов'язані з доглядом за шкірою, волоссям та менопаузою.	Без перекладу/без примітки
There are some things money can't buy. For	Є речі, які не можна купити за гроші. Для всього іншого є MasterCard .	Без перекладу/без примітки

everything else, there's MasterCard .		
Thermal Spring Water avène is a gift from nature.	Термальна вода avène – це справжній дар природи.	Без перекладу/без примітки
These are followed by a series of asanas , which end with savasana .	За ними слідує серія асан , які закінчуються савасаною .	Переклад (транскрипція)
This may be so with the sneh , the beginning of G d's speaking,...	Це може бути так зі снехом , початком промови Б-га...	Переклад (транскрипція)
To close the visit, they will have the opportunity to get refreshed, testing the latest PERRIER innovations, while enjoying the magnificent hundred-year-old park around the historic “ château ”.	На завершення візиту вони матимуть можливість освіжитися, випробувавши останні інновації PERRIER , насолоджуючись чудовим столітнім парком навколо історичного « шато ».	Переклад (транскрипція)
These are followed by a savasana .	За ними слідує практика савасани .	Переклад (транскрипція)
Tolérance CONTROL Calms skin in 30 seconds Restores skin barrier	Толеранс Контрол Заспокоює шкіру за 30 сек Відновлює бар'єр шкіри	Переклад (транскрипція)
Tolérance CONTROL - calms skin in 30 seconds, restores skin barrier.	Tolérance CONTROL - заспокоює шкіру за 30 сек, відновлює бар'єр шкіри	Без перекладу/без примітки
Ultimate Lift Age-Correcting Crème : з ексклюзивними молекулами Life Re-Newing	Crème для максимальної корекції віку: з ексклюзивними молекулами Life Re-Newing	Без перекладу/без примітки
Une fraîcheur de rêve (a miracle of freshness) showed young couples chilling out in sizzling situations.	Une fraîcheur de rêve (чудо свіжості) показав молоді пари, які відпочивають у гарячих ситуаціях.	Без перекладу/без примітки
Watch movies through apps or the Safari browser.	Дивіться фільми через додатки або браузер Safari .	Без перекладу/без примітки
Today's popular pranayamas in this system occupied only the 3rd and 4th levels.	Популярні сьогодні пранаями в цій системі займали лише 3 і 4 рівні.	Переклад (транскрипція)
We learn from the context that he is not clean of all types, but of nethakim alone.	З контексту ми дізнаємося, що він чистий не від усіх типів, але лише від nethakim .	Без перекладу/без примітки
Whence is it derived that the same is true for amiroth and tzivuyin as well?	Звідки випливає, що те саме стосується амірота і цивуїн ?	Переклад (транскрипція)
With Apple AirPlay, you can stream Apple Fitness+ and view, for example, the exercise time or the trainer's instructions on the BRAVIA screen.	З Apple AirPlay можна транслювати Епл Фітнес+ і переглядати, наприклад, час на вправу або вказівки тренера на екрані BRAVIA .	Переклад (транскрипція)

With HomeKit technology, you can conveniently and securely control your Sony TV using the Apple Home app and Siri on your Apple device.	З технологією HomeKit можна зручно й безпечно керувати телевізором Sony за допомогою додатка Apple Home і Siri на пристрої Apple .	Без перекладу
... Perrier is Zany! with French artist Bernard Villemot at the helm helped jet the carbonated mineral water like a geyser to the number one brand in France.	... Perrier is Zany! під керівництвом французького художника Бернара Віллемота допомогли перетворити газовану мінеральну воду, як гейзер, до бренду номер один у Франції.	Без перекладу
In asanas , you will learn to breathe differently and distribute the load in the body.	В асанах ви навчитесь по-іншому дихати та розподіляти навантаження у тілі.	Переклад (транскрипція)
You can be clever and say "an asana is a comfortable stable position that is maintained for a long time without effort."	Ви можете бути хитрим і сказати " асана - це комфортне стійке положення, яке зберігається тривалий час без зусиль".	Переклад (транскрипція)
... but not with the ohel moed , which was not the beginning.	... але не з охель моед , який не був початком.	Переклад (транскрипція)
Impressive pictures of asanas with their unusualness attract people and awaken in them the desire to repeat them.	Вражаючі картинки асан своєю незвичністю приваблюють людей і пробуджують в них бажання повторити.	Переклад (транскрипція)
Today's popular asana and pranayamas in this system occupied only the 3rd and 4th levels, and were not an end in themselves at all.	Популярні сьогодні асани та пранаями у цій системі посідали лише 3-й та 4-й рівень, і зовсім не були самоціллю.»	Переклад (транскрипція)

Додаток В

Стратегії перекладу художніх текстів (на прикладі текстів Агати Крісті)

Додаток Г

Переключення кодів персонажа художнього тексту

